

UPPSALA UNIVERSITET
Institutionen för nordiska språk

Masteruppsats, 30 hp
Masterprogram i svenska
VT 2015

Nina Ericson

Bruket av engelska i svenska och isländska

En jämförande studie av språkbruk och attityder

Handledare: Veturliði Óskarsson
Institutionen för nordiska språk

Sammandrag

Syftet med denna undersökning är att se hur bruket av engelska ser ut i de två nordiska språken svenska och isländska, samt om det finns några skillnader i fråga om förhållningssätt till engelsk påverkan.

Undersökningen är uppdelad i två delar där den ena fokuserar på hur bruket av engelska ser ut och den andra på hur det uppfattas. För att undersöka hur engelska används i de två språken har ett material bestående av bloggtexter samlats in och analyserats. Texterna har samlats in från elva svenska och lika många isländska bloggar. Den slutgiltiga textmassan består av sammanlagt 66 512 ord där 33 399 ord utgör det svenska materialet och 33 113 utgör det isländska. Inte bara accepterade lånord inkluderas, utan även mindre etablerat bruk av engelska såsom fraser, utrop och liknande. Det bruk av engelska som undersökningen intresserar sig för är sådant som är relativt nytt i språket, vilket här definieras som ord och uttryck som mot bakgrund av ordböcker och korpusar över tidningstext kan antas ha börjat användas tidigast i mitten av 1970-talet, alternativt ökat mycket i användning efter nämnda tidpunkt. Attitydundersökningen har genomförts med hjälp av enkät och intervjuer. Enkäten har besvarats av 132 svenskar och 128 islänningar. Av dessa deltog åtta, fyra från varje språk, i en efterföljande intervju.

Resultat av bloggundersökningen visar att det i båda språken är vanligast att låna in substantiv, vilka utgör drygt hälften av den totala mängden engelska ord och uttryck. En stor skillnad mellan de två språkens material är att det isländska materialet innehåller en betydligt högre andel ord och uttryck som anpassas till den inhemska stavningen. Av det totala bruket av engelska i den isländska textmassan utgör anpassade lån 36 %, medan motsvarande siffra i det svenska materialet är 12 %. Denna skillnad syns också i attitydundersökningen där islänningar är betydligt mer positivt inställda till anpassning av engelska lånord. Vissa ser det som en förutsättning för att kunna använda ett visst ord eller uttryck.

Attitydundersökningens resultat visar också att både svenskar och islänningar värdesätter kunskaper i engelska högt. Hälften av informanterna i varje språkgrupp anser dock att engelska används för mycket i Sverige/på Island. Många anser att de själva använder mycket engelska i vardagen, något som vissa anser är positivt och andra negativt. Särskilt bland de isländska informanterna finns många som uttrycker missnöje över i vilken utsträckning de använder engelska ord och uttryck när de talar isländska.

Innehållsförteckning

Tabell- och figurförteckning	4
1 Inledning	5
1.1 Syfte och frågeställningar	6
2 Forskningsbakgrund	7
2.1 Språkkontakt	7
2.2 Lånordsprocessen	8
2.2.1 Lånordens funktion	9
2.3 Språkattityder	10
2.4 Engelskan i svenskan	11
2.4.1 En historisk överblick	11
2.4.2 Svensk språkvård och språkpolitik	12
2.4.3 Attityder till lånord	13
2.5 Engelskan i isländskan	14
2.5.1 En historisk överblick	14
2.5.2 Isländsk språkvård och språkpolitik	15
2.5.3 Attityder till lånord	15
2.5.4 Skillnader och likheter mellan Sverige och Island	16
3 Material och metod	17
3.1 Bloggmaterialet	17
3.1.1 Analys av bloggmaterialet	18
3.2 Enkäten	19
3.2.1 Informanterna	20
3.3 Intervjuerna	22
3.3.1 Analys av de inspelade intervjuerna	24
3.3.2 De intervjuade informanterna	24
4 Engelska i bloggtexterna	26
4.1 Typ av ord	26
4.1.1 Vanliga ord	27
4.2 Hur orden lånas in	29
4.2.1 Anpassning till det inhemska språket	30
4.2.2 Varianter av samma ord	31
4.2.3 Markerade lån	32
4.3 Sammanfattning	33
5 Attityder till bruk av engelska	34
5.1 Enkäten	34
5.1.1 Engelskans ställning i svenska och isländska	34
5.1.2 Informanternas eget språkbruk	38
5.1.3 Engelska på bekostnad av det inhemska språket?	40
5.1.4 Anpassning av lånord	44
5.1.4.1 Ordparen	46
5.2 Intervjuerna	50

5.2.1 Engelskans inflytande	50
5.2.2 Eget och andras bruk av engelska	57
5.2.3 Anpassad stavning och böjning	62
5.3 Sammanfattning	63
6 Sammanfattande diskussion	66
6.1 Del 1: Bloggundersökningen	66
6.2 Del 2: Attitydundersökningen	67
Litteratur	70
Bilagor	72

Tabell- och figurförteckning

Tabell 1.	Informanternas ålders- och könsfördelning.	20
Tabell 2.	Informanternas utbildningsnivå.	21
Tabell 3.	Informanternas modersmål.	21
Tabell 4.	Fördelning mellan ordtyper i den svenska textmassan.	26
Tabell 5.	Fördelning mellan ordtyper i den isländska textmassan.	27
Tabell 6.	De mest frekventa orden i respektive textmassa.	27
Tabell 7.	De mest spridda orden i respektive textmassa.	28
Tabell 8.	Markerat bruk av engelska.	32
Tabell 9.	Kulturlån och kärnlån i enkätens ordpar.	49
Figur 1.	Påstående: Det är mycket viktigt att behärska engelska i dagens samhälle.	34
Figur 2.	Påstående: Man använder för mycket engelska i Sverige/på Island.	35
Figur 3.	Påstående: Det finns risk att engelskan påverkar svenskan/isländskan för mycket och till och med tar över helt inom vissa områden.	41
Figur 4.	Påstående: I dagsläget kan svenska/isländska användas i alla sammanhang och inom alla områden.	41
Figur 5.	Påstående: Det är positivt att anpassa stavningen av engelska ord efter svenska/isländska regler.	45
Figur 6.	Lånord bör anpassas till det svenska/isländska böjningssystemet.	46
Figur 7.	De svenska informanternas val av stavning i ordparen.	47
Figur 8.	De isländska informanternas val av stavning i ordparen.	48

1 Inledning

Att engelskan i dag har ett stort inflytande över många andra språk är ett faktum. Detta leder till delade meningar där vissa ser det som något naturligt och berikande att språket förändras, medan många andra oroas över att engelskans utbredning är för stor.

I denna uppsats undersöks bruket av engelska ord och uttryck i de två nordiska språken svenska och isländska. Sverige och Island är kulturellt närstående, men har historiskt sett olika förhållanden till främmande, språkliga influenser. Sverige har ingen stark puristisk tradition (Ransgart 2004:208). När språklig purism omtalas får isländskan däremot ofta fungera som typexempel på ett utpräglat puristiskt språk. Isländskan har en tradition av att skapa nya, inhemska ord när behovet uppstår, i stället för att importera främmande begrepp. Att det på Island anses viktigt att värna om det inhemska språket och att bevara det så oförändrat som möjligt tas ofta upp i forskning om isländska (se exempelvis Hanna Óladóttir 2009:13). Islands välbevarade litterära källor samt det faktum att landet under lång tid styrdes av Danmark är två anledningar som anses förklara denna språksyn.

Att isländskan under historien påverkats mindre av andra språk än svenskan är det inget tvivel om. I ett någorlunda formellt skriftspråk märks det snabbt att de engelska influenserna är färre på isländska än på svenska. Efter att jag själv bott på Island och lärt mig språket har jag dock kommit att tvivla på att nutida, vardaglig isländska skiljer sig särskilt mycket från svenskan i fråga om bruk av och attityder till engelska. I vardagliga sammanhang och populärkultur hörs inslag av engelska titt som tätt, precis som på svenska.

Föreliggande uppsats fokuserar på modern svenska och isländska för att utröna hur engelskan används i dag och vad språkbrukarna anser om denna användning. Undersökningen har delats upp i två delar där den första söker svar på frågan hur engelska används i dagens svenska och isländska och den andra har sitt fokus på attityderna till användningen. För att kunna analysera bruket av engelska används här ett material bestående av bloggtexter. Bloggen är ett skrivet medium som i större mån än många andra dylika närmar sig det talspråkliga. Inslag från talspråket accepteras och framtoningen är personlig och informell (Walker 2005). Tidigare forskning om lånord har i stor utsträckning fokuserat på traditionellt skriftspråk, även om talat språk också finns representerat (se Sharp 2001). Att välja ett talspråksnära skrivet material gör det möjligt att komma åt nyheter i språket, vilka för det mesta introduceras i tal. Samtidigt tillhandahåller skriftspråket exempel på hur ord och uttryck ser ut ortografiskt, vilket gör det möjligt att analysera i vilken grad de anpassas till det inhemska språket.

Attityddelen av undersökningen analyseras utifrån en enkät och ett antal intervjuer som handlar om förhållandet mellan det inhemska språket och engelska. Båda metoderna eftersträvar att kunna säga något om vad svenskar och islänningar anser om bruket av engelska; om det är positivt, oroväckande eller helt enkelt en naturlig utveckling.

1.1 Syfte och frågeställningar

I denna undersökning studeras bruk av engelska i svenska och isländska samt attityderna till detta bruk. Språket som undersöks är vardagligt skriftspråk i form av bloggtexter. Det som i undersökningen kallas bruk av engelska innefattar både etablerade lånord, tillfällighetslån (se avsnitt 2.1) och hela fraser. För att avgränsa studien ligger fokus på nyare bruk av engelska, vilket här definieras som importerade ord och uttryck som använts i språket från slutet av 1970-talet och framåt. Även ord som finns belagda tidigare, men har ökat mycket i användning under den nämnda perioden, räknas med i analysen. För att få en bild över detta har ordböcker och korpusar över tidningstext konsulterats.

I undersökningen jämförs ett svenskt och ett isländskt material i syfte att se hur bruket av engelska ser ut i de två språken samt om det finns några skillnader i fråga om förhållningssätt till engelsk påverkan. Undersökningen vill beskriva bruket av engelska i vardagligt skriftspråk samt kunna säga något om hur språkbrukarna resonerar om engelskans påverkan på det egna språket. Studien presenteras i två delar. I den första undersöks bruket av engelska i bloggtexter på respektive språk. Den andra delen fokuserar genom enkät och intervjuer på attityder till engelska influenser.

Följande frågeställningar fungerar som utgångspunkt för studien:

Del 1 Engelska i bloggtexterna:

- Vilken typ av ord lånas in i respektive språk? Finns det några skillnader mellan de två språken?
- I vilken grad anpassas orden till det inhemska språket gällande stavning och böjning?

Del 2 Attityder till bruk av engelska:

- Vad anser svenskar respektive islänningar om engelska influenser i språket?
- Hur anser de att de själva använder engelska i sitt språk?
- Vilka funktioner fyller bruket av engelska hos informanterna?

I den första delen redovisas eventuella skillnader i fråga om i vilka ordklasser de engelska orden är mest frekventa. I samband med detta undersöks även utsträckningen i vilken de engelska orden anpassas till det inhemska språket.

Undersökningens andra del behandlar attityderna till engelska hos talarna av de två språken. Dessutom efterfrågas informanternas bild av hur och i vilken utsträckning de själva använder engelska ord och uttryck när de talar svenska respektive isländska. Slutligen analyseras vilken funktion engelskan tycks fylla i informanternas språkbruk; om den fyller ett behov, skapar humoristisk effekt, ändrar yttrandets innebörd eller liknande.

För att kunna säga något om detta används en enkät samt intervjuer. Enkäten spreds elektroniskt till svenskar och islänningar. Intervjuerna genomfördes med sammanlagt åtta personer, fyra representanter för varje språk. Den kombinerade metoden låter enkätens huvudsakligen kvantitativa resultat och intervjuernas kvalitativa resultat komplettera varandra.

2 Forskningsbakgrund

I detta avsnitt presenteras tidigare forskning relevant för undersökningen. Avsnitt 2.1 behandlar olika nivåer av språkkontakt. I 2.2 förklaras lånordsprocessen i fråga om hur och varför språk lånar av varandra. I 2.3. presenteras tidigare forskning om attityder till språk och hur dessa undersöks. De två sista avsnitten, 2.4 och 2.5, ger en överblick av hur relationen mellan engelskan och svenskan respektive engelskan och isländskan har sett ut historiskt och hur den ser ut i dag. Slutligen sammanfattas avsnitt 2.4 och 2.5 tillsammans för att tydliggöra vilka skillnader och likheter som enligt tidigare forskning tycks finnas i relationen mellan svenska och engelska respektive isländska och engelska.

2.1 Språkkontakt

I olika sammanhang kommer språk i kontakt med varandra. Den situation där språk möts till följd av invandring kallas *direkt språkkontakt*. Språkkontakten är direkt också om den sker över gränserna mellan grannländer (Aitchison 1991). Om kontakten i stället sker genom medier av olika slag kallas den *kulturell* (Kotsinas 2000:157). Ett exempel på kulturell språkkontakt är den som behandlas i denna undersökning, det vill säga engelskan i de nordiska språken.

När språk kommer i kontakt påverkas de vanligen av varandra. Beroende på vilken typ av kontakt som är aktuell kan påverkan vara antingen ömsesidig eller enkelriktad. Med andra ord kan situationen antingen innebära att båda språken påverkar varandra eller att det i huvudsak är det ena språket som influerar. I den kulturella språkkontakt som behandlas i denna undersökning sker påverkan endast i en riktning, från engelskan till de nordiska språken. Kontakten tar sig uttryck i att delar av engelskan lånas in. Det vanligaste i sådana situationer är ordlån, men även syntaktiska element kan lånas från ett språk till ett annat (Aitchison 1991). Särskilt vanligt är att låna in ord med hög status. Om USA anses framstående inom exempelvis musik är det troligt att andra språk lånar in begrepp kopplade till detta område. Det är däremot mycket sällsynt att låna ord från det grundläggande ordförrådet, exempelvis räkneord och pronomen (Aitchison 1991).

Ordlån kan vara ett problematiskt begrepp som i vissa fall är svårt att skilja från det närliggande kodväxlingsbegreppet. Ett sätt att skilja de två begreppen åt som presenteras av Jansson (2015:14) är att kategorisera lån som sådana ord som morfologiskt anpassas till det mottagande språket, medan det som inte anpassas kan kategoriseras som kodväxling. Denna indelning problematiseras dock av Jansson som poängterar att denna indelning inte tar hänsyn till hur vanligt det inlånade/kodväxlade ordet är.

Ett annat begrepp som ligger nära kodväxlingsbegreppet är *tillfällighetslån*, som beskrevs av Weinreich (1953). Dessa lån, som på engelska kallas *nonce-borrowings*, är inte etablerade i det mottagande språket, utan fungerar som ett sorts avbrott i uttalandet. Ett tillfällighetslån skulle av de flesta identifieras som ett främmande element i språket, medan andra ordlån inte nödvändigtvis identifieras som lån (Weinreich 1953:11). Termen tillfällighetslån kommer i denna uppsats att användas för att skilja mellan regelrätta lånord och andra inslag av engelska (som utrop och fraser).

Engelskans inflytande på andra språk har varit som intensivast under två perioder; dels efter andra världskriget, dels sedan 1990-talet och framåt (Görlach 2004). Enligt Görlach (2004) är det troligt att engelskan kommer att fortsätta påverka andra språk under lång tid framöver och att engelskans inflytande till och med kommer att öka. Exempelvis kan flera nivåer än den lexikala komma att påverkas i högre utsträckning än nu, vilket det faktum att pluraländelsen -s har börjat accepteras i många språk är ett tecken på (Görlach 2004:11).

2.2 Lånordsprocessen

Ord lånas in av olika anledningar. I vissa fall benämner det nya ordet en tidigare okänd företeelse, medan ord i andra fall lånas in trots att det redan finns en inhemska benämning för företeelsen i fråga. Dessa två typer av ordlån benämns i forskningen på olika vis. Stålhammar (2010:22) kallar den typ av ord som ger namn åt någonting nytt för *behovslån*. Samma typ av ord kallar Jansson (2015:30) för *kulturlån*, en term han hämtat från Myers-Scotton & John Okeju (1973). Denna typ av lån finns inom många områden och kan beteckna både konkreta och immateriella företeelser. Några exempel i svenskan är *mejl*, *hårddisk*, *rejev* och *brunch*. Den andra typen av lån, som ersätter eller existerar vid sidan av en inhemska benämning, kallas av Stålhammar för *statuslån* och av Jansson för *kärnlån*. Dessa ord lånas in för att de, inom vissa grupper och i vissa sammanhang, har högre prestige än den inhemska motsvarigheten. Några exempel på sådana lån är *singel*, *cool* och *event*. I denna uppsats kommer endast Janssons termer *kulturlån* och *kärnlån* att användas för avgränsningen mellan dessa två typer av ordlån.

Förutom att ord lånas in av olika anledningar tar de olika form i det inlånade språkets skriftbild. Vissa ord utformas efter det utländska uttalet och kallas då för *ljuddlån* (Stålhammar 2010). Detta är fallet för exempelvis *tejp* och *stajl*. Andra ord lånas in direkt i den form de har i utlånerspråket och behåller stavningen, som till exempel *team* och *cool*. Dessa lån, som av Stålhammar (2010) kallas *direktlån*, kan dock anpassas till mottagarspråket exempelvis genom en inhemska ändelse, som i *teamet* eller *coolhet*. Om ett direktlån kombineras med ett befintligt inhemska ord, som i *forskarteam*, kallas det *blandlån*. En annan typ av lån som tas upp av Stålhammar är *eponymer*, som är bildade av egennamn. Här kan det till exempel röra sig om namn på diagnoser, som *Downs syndrom*. Även varumärken kan utgöra en sorts eponym om varumärkesnamnet kommit att kunna benämna vilken produkt som helst av den aktuella utformningen. Denna utveckling syns exempelvis i *jeep* och *termos*. Ytterligare ett sorts lån är *betydelselån*, vilket betecknar ord som redan finns i ett språk men som får en ny, inlånad betydelse. Ett ord som gjort denna utveckling i svenskan är enligt Stålhammar (2010) *fatal*, ett äldre lånord som från början betydde ungefär ”förarglig”, men som genom engelska påverkan fått den alternativa betydelsen ”dödlig”. En sista grupp lånord kallas för *översättningslån* (Stålhammar 2010). Dessa lån översätts till det nya språket, vilket gör att deras härkomst inte är lika tydlig som i andra lånordstyper. Ett exempel på ett översättningslån i svenskan är *hemsida*, som kommer från engelskans *home page*.

För vissa ord förekommer varierande stavningar. Detta kan, men behöver inte, vara ett tecken på att lånordet ännu inte accepterats i det mottagande språket (Edlund & Hene 1992:104). Ett sådant exempel i svenskan är variationen mellan *mail* och *mejl* (ett ord som

dessutom förekommer översatt till *e-post*). Just detta ord får dock ses som helt accepterat i svenskan. Varianterna här beror förmodligen snarare på olika uppfattningar om huruvida ordet ska anpassas till svensk stavning eller ej.

När ord lånas från ett språk till ett annat kan böjningen vålla problem. Både substantivs genusböjning, adjektivs kongruensböjning och verbens tempus kan vara problematiska (Edlund & Hene 1992). Engelskan saknar grammatisk genus, vilket gör att engelska lånord i språk som svenska och isländska måste tilldelas ett genus. Valet av genus kan grundas på exempelvis liknade ord i inlånarspråket och nedärvda inhemska fonetisk-morfologiska grupper (exempelvis får ord som på engelska har ändelsen *-ing* på svenska ändelsen *-ning*). När det gäller adjektivens kongruensböjning kan inlånarspråket antingen låta lånordet fogas in i den inhemska böjningen eller låta det förekomma oböjt. Exempelvis böjs ordet *cool* i svenska, men inte i isländska. På svenska säger man att ”det är coolt” och på isländska att ”það er cool/kúl”. Verben är den minst komplicerade gruppen gällande böjningen då de i regel böjs enligt den vanligaste verbformen, för svenskans och isländskans del svaga verb av klass 1 (Edlund & Hene 1992:112, Guðrún Kvaran & Ásta Svavarsdóttir 2004:97).

Lånord som inte är helt accepterade i inlånarspråket markeras ibland på något sätt (Sharp 2001:157). För att signalera avstånd till eller osäkerhet gentemot ett ord kan det i skrift omges av citationstecken. Det kan även förses med en översättning, förklaring, synonym eller meta-lingvistiskt kommentar (exempelvis *så kallad* eller *så att säga*). Ibland kombineras flera av strategierna. Sharp (2001:157) gör i sin studie skillnad på lingvistiska och utomlingvistiska verktyg för denna typ av markering. De nyss beskrivna exemplen utgör de lingvistiska verktygen, medan de utomlingvistiska verktygen utgörs av kroppsspråk, skratt, pauser, tvekljud och liknande.

I denna uppsats analyseras bruket av engelska med hjälp av begreppen *direktlån* och *anpassade lån*, där det första lånas från Stålhammar (2010). Bland de anpassade lånen finns det som Stålhammar kallar ljudlån, men också lån som anpassas till det inhemska språkets ortografi utan att baseras på det engelska uttalet. De exempel på blandlån, betydelselån och översättningslån som finns i materialet analyseras också utifrån de två nämnda begreppen.

2.2.1 Lånordens funktion

Influenser från andra språk än det inhemska lånas in av olika anledningar och fyller olika funktioner. På en övergripande nivå kan, som tidigare nämnts, de främmande influenserna delas in i *kulturlån* och *kärnlån*. Med kulturlån menas ord som betecknar nya föremål, begrepp eller beteenden (Jansson 2015:30). Kärnlån betecknar inte nya företeelser, utan lånas in av prestigeskäl. Jansson (2015:30) beskriver det som att det engelska ordet kan anses mer levande eller närmare i betydelse till det som behöver uttryckas.

På en mer detaljerad nivå kan kultur- och kärnlånen fylla fler funktioner än att namnge nya företeelser eller ge ett ord status. Edlund & Hene (1992:70) skriver om en *verbaliseringsfunktion*, en *kommunikativ funktion* och en *psyko-social funktion*. Ett och samma ord kan fylla flera av dessa funktioner. Kulturlån kan ses som en del av den verbaliserande funktionen då en sådan funktion är att ge namn åt nya företeelser. En annan del av verbaliseringsfunktionen är att generalisera och differentiera, med andra ord att göra

begrepp mer exakta. Ett exempel på ett ord med denna funktion är *commitment*, som ibland används i svenskan med en betydelse som ligger nära *hängivenhet*, men inte har exakt denna betydelse (Edlund & Hene 1992:74).

Inom den kommunikativa funktionen finns flera olika syften. Sådana kan vara att uttrycka sig neutralt/värderande, skapa vissa associationer, ge komisk effekt eller variera. Om ett ord i det inhemska språket på något vis är stötande kan en annan benämning på samma företeelse lånas in i en neutral betydelse. I andra fall behövs ett mer expressivt ord för att uttrycka värdering. Det är vanligt att låna in bland annat interjektioner av denna anledning. I vissa fall har det inlånade ordet positivare associationer än det inhemska, vilket gör att lånordet föredras. Lånen kan också användas för att tillföra en komisk effekt. Vissa ord lånas in helt enkelt för att möjliggöra ett varierat språk (Edlund & Hene 1992).

Den tredje och sista gruppen som tas upp av Edlund & Hene (1992:87) är lånord med psyko-social funktion som markerar identitet och grupp tillhörighet. Att använda ord från ett språk som i ett visst sammanhang har hög prestige markerar hemmahörande i den aktuella gruppen. Denna strategi kan också användas för att stänga ute personer som inte uppfattas höra hemma i gemenskapen. Ord som används i högstatusgrupper kan bli till inneord som sprids till vidare kretsar. Bruk av lånord i lågstatusgrupper kategoriseras ofta som slang och har svårare att spridas utanför den aktuella gruppen, även om det förekommer.

2.3 Språkattityder

Undersökningar om språkattityder kan ha många olika inriktningar. Tidigare svenska undersökningar har bland annat behandlat attityder till dialekter (se exempelvis Bijvoet 1998), bruten svenska (se exempelvis Boyd 2004), minoritetsspråk (se exempelvis Wingstedt 1998) och, som här, engelsk inverkan på språket (se exempelvis Nyström Höög 2005).

Attitydundersökningar har sitt ursprung i socialvetenskapen, men har blivit en del också av många andra discipliner (Hanna Óladóttir 2009:30). I Hanna Óladóttirs undersökning av islänningars språkattityder hänvisar hon till följande definition av attitydbegreppet: "Attitude is a psychological tendency that is expressed by evaluating a particular entity with some degree of favor or disfavor" (hämtad från Eagly och Chaiken 1993:1). I attitydundersökningar beskrivs med andra ord hur ett visst drag eller fenomen värderas i positiva eller negativa ordalag.

Inom attitydforskning är *social status* och *gruppsolidaritet* viktiga begrepp som introduceras av Ryan & Sebastian (1982:8). Ryan & Sebastian beskriver att statusvarieteteten är den som används i officiella sammanhang och som förknippas med bland annat hög social status, intelligens, kompetens och självsäkerhet. Den motsatta varieteteten avviker från standardspråket och har lägre status än detta. Det används för det mesta inte i officiella eller formella sammanhang, utan inom vissa grupper. Vad detta språk däremot ofta har är stark grupp solidaritet. Det innebär att talarna av den icke-standardiserade varianten känner samhörighet med varandra och kopplar sin identitet starkt till varieteteten. Språket förknippas med familjeliv, vardag och nära vänskapsrelationer och blir därför mycket betydelsefullt för talarna. Detta i sin tur leder till att varieteteten, trots sin låga sociala status, blir mycket vital och

står emot det konkurrerande statusspråket. Om den icke-standardiserade varieteten hotas kan kopplingen mellan språk och identitet bli ännu starkare (Ryan m.fl. 1982:8).

En vanlig metod för att utföra attitydundersökningar är så kallade *matched guise*-tester, som går ut på att ett antal personer får lyssna på en inspelning där samma person framställs som olika gestalter, t.ex. med standardiserat respektive icke-standardiserat språkbruk (Bijvoet 1998:41). Informanterna får sedan avgöra hur väl personerna (personen) de lyssnat på stämmer in på olika benämningar, som pålitlig, intelligent, humoristisk och så vidare. *Matched guise*-tekniken är exempel på en indirekt mätning, där syftet med undersökningen från början inte är uttalat. Detta för att kunna undersöka dolda attityder hos informanterna. Förutom indirekta mätningar talar man inom attitydforskningen om direkta mätningar samt analys av språkanvändning och språkbehandling på samhällsnivå (Bijvoet 2007:123). Den senare typen av mätning innebär att man undersöker en varietets status genom direkta observationer, deltagandeobservationer och/eller etnografiska studier. Exempel på direkta mätningar är intervjuer och enkäter där informanterna själva får beskriva sina attityder, det vill säga de metoder som används i den undersökning som presenteras här. I enkätundersökningar om attityder används ofta öppna frågor, flervalfrågor eller Likertskalor (Bijvoet 2007:123). De senare går ut på att informanten tar ställning till ett antal påståenden genom att välja i vilken grad hen instämmer på en flergradig skala (Ajzen 2005:11, Bijvoet 2007:123). Denna metod gör det enkelt att sammanställa material till kvantitativa siffror, men påståendena styr samtidigt informanten mer än öppna frågor. En nackdel med öppna frågor är å andra sidan att svaren kan vara svårtolkade och att materialet inte lämpar sig för kvantitativa uträkningar (Bijvoet 2007:124). Den kombinerade metod som används i denna undersökning torde med andra ord lämpa sig väl för analys av attityder. Enkätens Likertskalor gör det möjligt att dra kvantitativa slutsatser, medan de öppna frågorna och kompletterande intervjuerna ger informanterna friare svarsmöjligheter och mer material för kvalitativ analys.

2.4 Engelskan i svenskan

I detta avsnitt presenteras förhållandet mellan svenskan och engelskan närmare. Först ges en kort historisk bakgrund över hur förhållandet sett ut. Därefter presenteras inställningen till engelska hos språkvården samt attityder hos befolkningen.

2.4.1 En historisk överblick

Andelen ord med engelskt ursprung ökade i svenskan i jämn, men långsam, takt från 1600-talet och fram till mitten av 1900-talet (Stålhammar 2010). Dessförinnan finns ett fåtal engelska lånord belagda. 1600-talets lån kom från handel, politik och engelskt vardagsliv, medan 1700-talets lån hade med sjöfart och industri att göra (Stålhammar 2010). Under 1700-talet fungerade engelskan också som förmedlare av ord från språken i de brittiska kolonierna. Vardagliga engelska ord ökade, vilket enligt Stålhammar (2010) visar på att intresset för den engelska kulturen under denna tid växte. Vid övergången till 1800-talet ökade ordimporten från engelskan betydligt, till följd av snabb utveckling inom industri, teknik och vetenskap. Under 1900-talets första hälft började nöjesindustrin synas i ordlånen, bland annat i ord som

film, television, jazz och swing. Också modet påverkades från engelskt håll, vilket ledde till ordlån som *jumper, keps* och *nylon*.

Efter andra världskrigets slut började de engelska lånorden öka i en snabbare takt än innan, både i Sverige och i andra delar av Europa. Stålhammar (2010) beskriver hur intresset för både USA och England växte, samtidigt som välståndet blev större. Detta möjliggjorde import av många nya produkter, främst från USA. Intresset för de stora engelsktalande länderna gjorde ordlån för begrepp, föremål och företeelser från dessa länder vanliga. Teknik och vetenskap fortsatte att vara vanliga områden att låna från, liksom mode, skönhet och nöje. Tidigare importerades majoriteten av lånorden genom skriftspråket, men detta ändrades under andra halvan av 1900-talet som en följd av ökande internationella kontakter samt engelskans dominans inom tv, film och radio.

Det språkliga klimatet förändrades i och med industrialisering och internationalisering (Ransgart 2004). Nya fackspråk uppkom och med dem främmande begrepp (framför allt engelska). Urbanisering och högre utbildning gjorde också att de främmande språkliga influenserna kunde spridas till fler.

2.4.2 Svensk språkvård och språkpolitik

Sverige beskrivs ibland som ett land där befolkningen har låg medvetenhet om språksituationen i landet (Nyström Höög 2005:16). Enligt denna syn tar svenskarna språket för givet. Sverige anses av många som språkideologiskt liberalt, vilket bland annat innebär att lånord anpassas i måttlig utsträckning till det inhemska språket (Vikør 1993). En utbredd bild av Sverige, både inom- och utomlands, är att nationalkänslan är svag och att språket inte är en bärande del av identiteten (Oakes 2001). Enligt Oakes (2001:69) lades grunden till denna bild under andra världskriget då svenskhet blev ett problematiskt begrepp. Huruvida denna bild av Sverige speglar verkligheten eller ej är omtvistat. Att goda kunskaper i engelska värderas högt kan tyda på det, men samtidigt tycks intresset för språk vara stort och dessutom ökande (Oakes 2001).

När det gäller import av engelska ord har den svenska språkvården varit ”ganska avspänd”, åtminstone från efterkrigstiden och framåt (Teleman 2003:183). Även Ransgart (2004:208) beskriver den svenska språkvården som pragmatisk. Man tar stor hänsyn till faktiskt språkbruk, språklig variation, kontext och språkets identitetsskapande funktion. Det finns däremot hos de språkvårdande institutionerna en uttalad vilja att anpassa de inlånade orden till svenskt uttal, böjning och stavning.

En anledning till den relativt öppna inställningen kan vara att man tar fasta på den nytta engelskan har för de flesta svenskar (Nyström Höög 2005:18). I och med den ökande internationaliseringen blir kunskaper i engelska ovärderliga för en stor del av befolkningen. En oönskad effekt av internationaliseringen är de negativa följderna av ökade bruket av engelska kan tänkas ha på svenskan (Nyström Höög 2005). Kritik mot engelska lånord handlar ofta om en rädsla att Sveriges språk och kultur ska ersättas av det amerikanska.

Enligt Nyström Höög (2005:23) är Sverige inget puristiskt land, även om nationalromantiken varit stark under vissa århundraden. Hon menar att den svenska språkideologin snarare är pluralistisk, det vill säga att inslag av flera språk används sida vid sida.

sida. Den puristiska idén bygger på att det inhemska språket är det riktiga och att det ska hållas rent från främmande inflytande. Detta, menar Nyström Höög (2005:24), skulle inte många svenskar skriva under på. Däremot finns det delade meningar om användandet av engelska. En del ser engelskan som en uteslutande jargong som endast vissa grupper har tillgång till (Stålhammar 2010:216). Positiva sidor som brukar lyftas fram är att engelskan är ett användbart språk som breddar möjligheterna på arbetsmarknaden och till internationella kontakter.

Huruvida svenskan tycks vara hotad av engelskan eller ej har undersökts bland annat av Harriet Sharp (2001). Sharp undersökte två korpusar med inspelat tal, en bestående av inspelningar från affärsmöten på ett företag och en med ungdomsspråk från en dokusåpa. Analysen av företagskorpusen visar att mötesdeltagarna använder en hel del engelska, men att bruket huvudsakligen är begränsat till sammanhang som rör företagets arbetsområde. Ungdomarna i den andra korpusen använder främst ord som är etablerade i svenskan. Icke-etablerat bruk av engelska förekommer över huvud taget inte i ungdomsmaterialet. Sharps (2001) slutsats är att engelskans funktion i svenskan är att komplettera ett redan befintligt ordförråd, tillföra stilistisk variation och signalera olika interpersonella relationer och värderingar. Undersökningen ger alltså inte stöd till påståendet att svenskan skulle vara hotad av engelskan.

Liknande resultat visar Judith Chrystals (1988) undersökning av primära engelska lån, vilka utgörs av sådana engelska inslag som inte integreras i svenskan, utan används spontant på individnivå. Chrystal (1988:134) kommer fram till att dessa primära lån används för att ”förmedla färg, skapa stämning och därigenom påverka läsaren”. Engelskans främsta funktion är enligt dess undersökningar alltså inte att introducera begrepp på nya företeelser, utan att tillföra stilistiska valmöjligheter.

2.4.3 Attityder till lånord

I olika undersökningar framträder varierande attityder gentemot engelska. Catharina Nyström-Höög (2005) har, som en del av projektet *Moderne importord i språka i Norden*, analyserat attityder till engelska lånord genom att undersöka ett enkät- och ett intervjumaterial. De flesta av undersökningens informanter anser att man i svenskan använder för många engelska importord. Majoriteten anser också att engelska lån bör anpassas till svenskan vad gäller stavning. När informanterna presenteras för exempelord visar det sig dock att det finns vissa stavningar som inte godkänns (t.ex. *desajn* i stället för *design*). I de fall där det finns en svensk variant av ett inlånat ord avgör samtalsämnet samt utsträckningen i vilken ordet är accepterat vilket ord som används. Exempelvis föredrar de flesta *kroppsbbyggare* framför *bodybuilder*, men *forward* framför *anfallare*.

I en liknande undersökning har Pia Nygård (2002) undersökt språkliga attityder. Informanterna i Nygårds undersökning är negativt inställda till svenska översättningar av engelska lånord. Åsikter som kommer till uttryck är att svenska översättningar av begrepp kan låta ”töntiga och löjliga” och att det känns ”fånigt” att försöka översätta nya begrepp till svenska (Nygård 2002:31). Dessa informanter anser inte heller att svenskar använder för mycket engelska. Särskilt de yngre informanterna (som är högst 29 år) är toleranta gentemot bruk av engelska. De flesta av Nygårds (2002) informanter tycker dock att svenskan är en viktig del

av den svenska identiteten. Även här är dock de yngre mindre övertygade, medan informanter med annat modersmål särskilt framhåller vikten av att värna om svenskan.

Nyström Höög (2005) frågar i sin undersökning efter åsikter om engelska som världsspråk, det vill säga ett gemensamt modersmål för alla i världen. Nästan alla informanter ställer sig negativa till engelska som globalt modersmål. Däremot håller de flesta med om att de som inte har engelska som modersmål bör lära sig språket, så att det kan användas som gemensamt kommunikationsspråk, *lingua franca*. Informanterna ser inte engelskan som ett särskilt stort hot och är inte oroliga för att svenskan ska genomgå domänförluster. De anser det till exempel inte särskilt troligt att engelskan kommer att ta över som vetenskapsspråk. Nyström Höögs (2005) slutsats av undersökningen är att informanterna i allmänhet inte har någon särskild attityd gentemot lånord, utan att de är påverkbara. Engelskans ställning i Sverige är hög, vilket märks bland annat på att informanterna anser sig behärska engelska väl och att de använder språket varje vecka (Nyström Höög 2005:173).

2.5 Engelskan i isländskan

I detta avsnitt fokuseras på relationen mellan isländska och engelska. Precis som i föregående avsnitt ges inledningsvis en historisk överblick av relationen, följt av en presentation av språkvårdens respektive språkbrukarnas inställning till engelsk påverkan på språket.

2.5.1 En historisk överblick

Kontakten mellan Island och det engelska språket inleddes under 1400-talet när engelska sjömän började besöka landet för fiske och byteshandel (Guðrún Kvaran & Ásta Svavarsdóttir 2004:83). Under denna period influerades isländskan i någon mån av engelska termer kopplade till handel och fiske. De ord som lånades in anpassades i så hög grad till det inhemska språket att ingen i dag skulle identifiera dem som lånord.

Efter denna period var danska under lång tid det språk som mest påverkade isländskan, som en följd av att Island lydde under Danmark. De engelska ord som hittade in i språket gjorde det ofta via danskan och anpassades dessutom till isländskan. Jämfört med andra länder var Islands ordimport dock liten. När många andra europeiska språk lånade in främmande ord kopplade till exempelvis vetenskap skapade islänningarna egna ord för dessa företeelser. Därav är exempelvis *landafræði* (sv. 'landkunskap') det isländska ordet för *geografi* och *lýsingarorð* (sv. 'beskrivningsord') beteckningen för *adjektiv*.

Först under andra världskriget fick engelskan möjlighet att påverka isländskan i nämnvärd grad som en följd av att Island var ockuperat av Storbritannien och USA. Efter kriget var kontakten med engelskan fortsatt hög. Flera isländska kvinnor gifte sig med amerikanska soldater och flyttade med sina makar till USA. Det blev också vanligare att studera i andra länder samtidigt som engelskspråkiga turister började hitta till Island. Inom landets gränser har engelskspråkig kultur i form av exempelvis film och musik varit den största källan till engelsk påverkan.

2.5.2 Isländsk språkvård och språkpolitik

Island beskrivs ofta som ett land som värderar sitt språk mycket högt och inte gärna låter det påverkas av främmande influenser. När språklig purism omtalas figurerar ofta isländska som exempel på urtypen av ett sådant språk. Purism kan beskrivas som hållningen att främmande ord och lingvistisk påverkan förorenar och befläcker språket (Trask 1999:254). Språkbrukare med denna hållning vill undvika främmande påverkan på språket och ersätta lånord med inhemska motsvarigheter.

Forskning om isländsk språkpolitik lyfter ofta fram att det finns en stark allmän hållning att man ska värna om och stärka språket. Hanna Óladóttir (2009) ser att en anledning till den värnande inställningen är att man inte vill förlora bandet till de gamla, skriftliga källor som finns. Hon skriver att detta blev särskilt viktigt när islänningarna kämpade för självständighet från Danmark på 1800- och 1900-talet och i samband med att Island blev en självständig republik 1944.

Den isländska språkvården strävar också efter att stärka språket genom att skapa inhemska ord för nya företeelser hellre än att importera ord från andra språk (Hanna Óladóttir 2009:13). Målet är att det ska vara möjligt att tala om allt på isländska. För många ord finns både ett inhemskt nyord och en importerad variant. Ett sådant exempel är *tónlist* och *músík*, det vill säga sv. 'musik'. De två varianterna av ett ord kan leva sida vid sida och används då ofta i olika sammanhang. Ibland blir den ena varianten så populär att den andra slås ut ur språket.

När ord lånas in är den isländska språkvårdens inställning att dessa ska anpassas till det inhemska ljud- och böjningssystemet. Språkforskaren Baldur Jónsson (2002:222) har presenterat fem anpassningskrav som bör gälla för inlånade ord. Två av dessa krav är att det inlånade ordet ska anpassas till isländsk stavning respektive böjning.

2.5.3 Attityder till lånord

Hanna Óladóttir (2009) undersökte i anslutning till MIN-projektet islänningars attityder till engelska importord. Nästan alla av hennes informanter är positivt inställda till att lägga mer vikt vid engelska i skolan. Många påtalar att det är viktigt att kunna engelska och att det är begränsande att inte behärska det. Kunskaper i engelska anses viktigt både för att själv kunna klara sig utomlands och för att kunna kommunicera med turister på Island. Precis som i Sverige har engelskan börjat växa medan det inhemska språket börjat krympa inom vissa domäner, exempelvis högre utbildning. De flesta är negativa till att använda engelska som arbetspråk och de flesta anser inte att det vore bra om alla i världen skulle ha engelska som modersmål. Däremot håller majoriteten med om att de som inte har engelska som modersmål ska lära sig språket, så att det kan användas som lingua franca.

De allra flesta tycker att det isländska språket är värdefullt för den isländska identiteten (Hanna Óladóttir 2009). Informanterna i Hanna Óladóttirs undersökning tar upp bland annat självständighetskampen och de isländska sagorna som särskilda anledningar till att språket är värt att kämpa för. De flesta tycker att det används för många engelska ord i dagens isländska och ungefär hälften är positiva till en puristisk inställning gentemot språket. Detta leder till att de flesta också är positiva till att skapa inhemska ord i stället för att importera engelska ord

direkt. En fördel som tas upp med att skapa nyord är att de är beskrivande och transparenta (Hanna Óladóttir 2009:113).

På isländska finns ett särskilt begrep, att *sletta*, som innebär att använda främmande ord som inte är helt accepterade i isländskan. Som substantiv betyder *sletta* ungefär ”kladd” eller ”skvätt”. Både som substantiv och verb används uttrycket i en något nedsättande betydelse. Bland informanterna i Hanna Óladóttirs undersökning är det viktigare att använda isländska i skriftspråket, medan det är mer accepterat att ”sletta” när man talar. I skrift markeras detta språkbruk av Hanna Óladóttirs informanter gärna med citationstecken för att skapa avstånd till ordvalet. Även i tal markerar informanterna ibland att de använder engelska genom att säga något i stil med ”ef ég leyfi mér að sletta” (sv. ’om jag tillåter mig att ’sletta’). Särskilt viktigt anses det vara att ”sletta” sparsamt på områden som har med barn att göra, på grund av att man inte vill att de ska bli för påverkade av engelskan. Informanterna tar också upp att det är viktigt att inte använda importord när man diskuterar isländska med icke-isländska personer, detta för att visa att språket är rent och traditionellt (Hanna Óladóttir 2009:118).

Engelskans framtid på Island är svår att förutse (Guðrún Kvaran & Ásta Svavarsdóttir 2004). Språket tar stor plats i samhället genom internet, film, tv, musik o.s.v., samtidigt som det finns en långvarig tradition av purism och vilja att bevara språket. Det finns inga tecken på att engelskans inflytande kommer att minska under den överskådliga tiden. I vilken utsträckning detta kommer att påverka isländskan beror på hur balansen mellan de engelska influenserna och det isländska försvaret ser ut.

2.5.4 Skillnader och likheter mellan Sverige och Island

För att sammanfatta de två bakgrundsavsnitten 2.4 och 2.5 kan det konstateras att det enligt tidigare forskning finns mycket som skiljer Sverige och Island åt i fråga om inställning till främmande språkpåverkan. Den bild forskningen ger av situationen i Sverige är att både språkvårdens och talarnas inställning till lånord är liberal. Oakes (2001) ser inget starkt samband mellan språk och identitet i Sverige, även om många av Nygårds (2002) informanter faktiskt gör det. I den forskning som presenterats rörande isländskan lyfts däremot identitetsbegreppet upp både i samband med språkvårdande instanser och språkbrukare. Det isländska språket beskrivs som särskilt viktigt för nationen till följd av den inte alltför avlägsna självständighetskampen. Även bandet till de forntida sagorna nämns som en identitetsskapande faktor. Islands nyordstradition tycks stå sig stark och uppskattas av informanterna i Hanna Óladóttirs (2009) undersökning.

En likhet mellan de två länderna är att språkvårdsinstanser verkar för att importerade ord ska anpassas efter inhemsk stavning och böjning. Även språkbrukarna tycks ställa sig positiva till detta, se Nyström Höög (2005) och Hanna Óladóttir (2009).

3 Material och metod

I detta avsnitt presenteras de två delundersökningarnas respektive material och metod. Inledningsvis presenteras bloggmaterial och hur det har analyserats. Därefter följer en beskrivning av enkätens uppbyggnad och en karaktäristik över informanterna som besvarat enkäten. Sist i avsnittet beskrivs de åtta intervjuer som gjorts med enkäten som bakgrund. De intervjuade informanterna beskrivs kortfattat i fråga om ålder, yrke och annan bakgrundsinformation.

3.1 Bloggmaterialet

Som framgår i avsnitt 1.1 behandlar denna undersökningens första del bruk av engelska i svenska och isländska bloggtexter. Fokus för studien är nyare inlån, vilket här avgränsas till ord och uttryck som mot bakgrund av ordböcker och korpusar över tidningstext kan antas ha börjat användas under de senaste årtiondena, alternativt ökat mycket i frekvens under denna period. Materialet inkluderar både etablerade lånord och tillfällighetslån, i form av exempelvis utrop (som *Check it!*).

Materialet består av inlägg från sammanlagt 22 bloggar. Samtliga inlägg är publicerade under andra halvan av 2014, någon gång mellan juli och november. Undersökningen är med andra ord synkron och gör inte anspråk på att jämföra bruket av engelska över tid.

Inför insamlandet lades vikt vid att flera områden skulle finnas representerade i materialet. De undersökta bloggarna har alla ett övergripande tema (mat, litteratur, politik, mode o.s.v.) och varje tema finns representerat i en svensk och en isländsk blogg. Bland skribenterna finns 14 kvinnor och 8 män. Bloggskribenternas exakta ålder framgår för det mesta inte. Efter vad som går att urskilja är de flesta mellan 20 och 30 år.

Några olika strategier har använts för att hitta bloggar lämpliga för undersökningen. Utgångsläget har varit att bloggen ska ha ett relativt tydligt tema samt att det ska gå att hitta motsvarande bloggar på båda språken. I vissa fall har jag känt till en isländsk blogg om ett visst tema sedan innan och sedan försökt hitta en svensk motsvarighet (eller tvärtom). Andra gånger har jag formulerat temat först, för att sedan leta efter lämpliga bloggar. Även bloggportaler av olika slag har använts. En sista strategi jag har använt mig av är att be isländska bekanta om tips på bloggar, för att sedan hitta en svensk motsvarighet. Ingen vikt har lagts vid att bloggen ska ha ett visst antal besökare. I materialet finns bloggar skrivna av privatpersoner, såväl som personer som skriver i egenskap av sitt yrke.

Materialinsamlandet gick inledningsvis till på så vis att de tio senast publicerade inläggen på varje blogg togs ut. Undantag gjordes för inlägg utan text samt för sådana som endast räknar upp varumärken, vilket förekommer exempelvis i skönhets- och modebloggarna i materialet. Varumärkesnamn har dock räknats med i analysen om de förekommer i löpande text och böjs eller på annat sätt anpassas till det inhemska språket.

När materialet samlats in var den isländska textmassan betydligt större än den svenska. Den totala textmängden (ca 28 000 ord per språk) var dessutom i minsta laget. Detta ledde till att det svenska materialet fick utökas till 12–13 inlägg per blogg. För att utöka textmassorna lades dessutom en blogg från varje språk till och därefter fick det svenska materialet ännu en

gång utökas med ett inlägg per blogg. Det slutgiltiga materialet består av sammanlagt 66 512 ord där 33 399 ord utgör den svenska textmassan och 33 113 utgör den isländska.

3.1.1 Analys av bloggmaterialet

Efter insamlandet har materialet analyserats genom att ord med engelskt ursprung har plockats ut. Ordens etymologi har sedan kontrollerats i *Svensk ordbok* och *Íslensk orðsifjabók*. Jag har dessutom använt Stålhammars (2010) *Engelskan i svenskan*, vilken innehåller en utförlig förteckning av engelska lånord och dessutom erhåller en förklaring till många av orden. Därefter har orden sorterats efter ordklass. Även fraser har plockats ut och placerats i en egen kategori.

I vissa fall härstammar ett ord inte ursprungligen från engelska, men kan av olika anledningar antas ha lånats in via engelskan. Sådana ord har räknats med i analysen om de böjs enligt engelskt mönster eller har en stavning som troligtvis bygger på engelskt uttal. Ett sådant exempel från det isländska materialet är *jóga* (sv. 'yoga') där varken ordet eller företeelsen är anglosaxisk, men där den isländska stavningen *jóga* (uttalas [jou:ka]) sannolikt bygger på det engelska uttalet av ordet. Ordet *yoga* härstammar från sanskrit där det, till skillnad från på engelska och isländska, uttalas utan diftong (Coulson 2010:4). Andra ord som räknats med i analysen är sådana som beskriver en kulturell företeelse, maträtt eller liknande som med stor sannolikhet spridits först till anglosaxisk miljö och därifrån vidare till andra delar av världen. Exempel på sådana ord i materialet är *avokado*, *kasjú hnetur* (sv. 'cashewnötter'), *burlesque dansari* (sv. 'burlesquedansare') och *super-* (som i 'superbra').

Som tidigare nämnts fokuserar denna undersökning på relativt nya inlån, vilket här definieras som ord som började användas, eller ökade mycket i frekvens, från mitten av 1970-talet och framåt. För att få en bild av när orden började användas i svenska eller isländska har flera källor använts. För svenskans del har jag sökt belägg på orden dels i *Svensk ordbok*, dels i Språkbankens korpusar Press 65–Press 98. När det gäller isländskan har jag använt *Íslensk orðabók* samt sökt i databasen *Tímarit*, som är en korpus bestående av tidningstext från slutet av 1600-talet och framåt.¹ Att komplettera ordböckerna med tidningstext har gjort det möjligt dels att se i vilken utsträckning orden ökat under årtiondena, dels att hitta ord som inte är tillräckligt etablerade för att finnas i ordböckerna.

De ord och fraser som utgör undersökningsmaterialet är i varierande grad accepterade som lånord i svenskan eller isländskan. Vissa (som sv. *t-shirt* eller isl. *möffins*) accepteras i princip som en del av svenskan eller isländskan, medan andra (som sv. *scrambled eggs* eller isl. *basicly* [sic]) inte är regelrätta lånord, utan snarare kan ses som en form av kodväxling. Denna typ av lån kallas tillfällighetslån och utgör ett avbrott i en (här) annars svensk/isländsk sats (Weinreich 1953:11).

¹ För en utförligare beskrivning av databasen *Tímarit* hänvisas till Jansson (2015:83) som liksom jag själv använder den som språkligt referensmaterial.

3.2 Enkäten

Undersökningen av bruket av engelska på svenska och isländska kompletteras med en undersökning av språkbrukarnas attityder till denna användning. Attityderna har undersökts genom en enkät och ett antal intervjuer (vilka presenteras närmare i avsnitt 3.4).

Enkäten spreds genom sociala medier på internet. Till fördelarna med detta tillvägagångssätt hör att det är lätt att nå ut till många. Att denna undersökningens första del bygger på ett bloggmaterial kan ytterligare motivera att internet användes som kanal för att sprida enkäten.

Jag utgick från min egen sida på Facebook där jag delade både den svenska och den isländska enkäten tillsammans med en uppmaning om att fylla i och dela den vidare. Den isländska enkäten publicerades även i en särskild grupp för islänningar i Uppsala (detta för att öka urvalet inför intervjuerna). Den svenska enkäten har, mig veterligen, delats av tio personer utom mig själv. Den isländska enkäten har delats av fyra personer, mig själv borträknad. Det inlägg som enkäten publicerades i gjordes offentligt, för att så många som möjligt skulle kunna komma kontakt med det.

Enkäten är uppbyggd av fyra delar. Inledningsvis svarar informanterna på tre bakgrundsfrågor om ålder, kön, modersmål och utbildningsgrad. Följande del är av Likerttyp, vilket innebär att informanterna ställs inför ett antal påståenden och tar ställning till i hur hög grad de instämmer (se exempelvis Ajzen 2005:11). I enkäten som används i denna undersökning väljer informanterna ett av alternativen i en fyrgradig skala som (i den svenska enkäten) ser ut som följer:

Tar helt avstånd []

Tar delvis avstånd []

Instämmer delvis []

Instämmer helt []

Den tredje delen av enkäten består av ett antal öppna frågor där informanterna får chans att utveckla och förklara sina tankar om bruk av engelska. Allra sist ställs informanterna inför exempel på några ord som förekommer med både svenska/isländska och engelska stavningar (exempelvis adjektivet *najs/næs; nice*). Informanterna väljer det alternativ de skulle föredra att använda. Orden som valts till enkäten är i huvudsak sådana som finns i de bloggtexter som utgör denna undersökningens andra material. Några ord finns inte i materialet, men har flera accepterade alternativa stavningar och har tagits med av den anledningen. I enkäten finns en exempelmening för varje ord, så att det blir tydligt vilket ord som åsyftas och hur det kan användas. Ordet *dejt/date* åtföljs exempelvis av meningen ”*Jag ska gå på dejt/date för första gången i kväll.*”.

Eftersom enkäten riktar sig till både svenskar och islänningar finns den på båda språken. Jag utformade den inledningsvis på svenska och översatte den sedan till isländska. Den isländska versionen är korrekturläst av två modersmålstalare. De två enkäterna är helt identiska, med undantag för de språkliga exempel som ges. Exempelvis är orden i enkätens sista del anpassade efter det aktuella språket, så att de svenska orden baseras på det svenska materialet

Medelåldern hos de två språkens informanter skiljer sig något åt. De isländska informanternas medelålder är 39 år, medan genomsnittsåldern bland de svenska informanterna är 32 år.

Könsfördelningen i de två informantgrupperna är i det närmaste identisk. Bland både svenska och isländska informanter motsvarar männen 36 % och kvinnorna 64 % av det totala antalet. En svensk informant har valt att beteckna sig själv ”ickebinär/trans”. Könskategorierna i enkäten konstruerades medvetet som en öppen fråga för att informanterna själva skulle få välja benämning. Alla utom en har dock valt varianter av ”kvinna” och ”man”.

Förutom ålder och kön tillfrågades informanterna om sin utbildningsgrad och sitt modersmål. Dessa variabler presenteras nedan i tabell 2 och tabell 3.

Tabell 2. Informanternas utbildningsnivå

	Grundskola	Gymnasium	Eftergymnasial utbildning
Svensk enkät	1%	9%	90%
Isländsk enkät	5%	13%	82%

Som kan avläsas av tabell 2 är utbildningsnivån hos informanterna hög. Av de svenska informanterna har 90 % eftergymnasial utbildning och av de isländska informanterna har 82 % detsamma. 9 % respektive 13 % av informanterna har som högst gymnasieutbildning, medan bara några enstaka personer högst har grundskoleutbildning. Den ojämna fördelningen i utbildningsnivå är naturligtvis inte optimal. Att hög utbildningsnivå kan leda till en positivare syn på språklig mångfald har tagits upp av Elsie M. Szecsy (2008:44) som skriver att ”The higher the level of education, the more likely a positive attitude toward language diversity is to exist”. Szecsy kommenterar flerspråkig undervisning och talar därmed om ett annat sammanhang än det som här undersöks, men tanken äger relevans också för min undersökning. Enkätens natur är dock sådan att det är svårt att styra vilka som svarar på den. Människor av olika utbildningsnivå, ålder och kön har kommit i kontakt med denna undersökningsenkät, men vissa grupper har varit mer benägna än andra att svara på den.

Tabell 3. Informanternas modersmål

	Sve./isl.	Sve./isl.+annat språk	Annat språk
Svensk enkät	89%	7%	4%
Isländsk enkät	97%	1,5%	1,5%

I tabell 3 kan utläsas att det absolut vanligaste bland informanterna är att ha svenska eller isländska som enda modersmål. Av den svenska enkätens informanter har 7 % svenska och något annat språk som modersmål. Vilket detta andra språk är varierar och varje kombination innehas för det mesta av endast en informant. Undantaget är kombinationen svenska och finska som gäller för två informanter. Andra modersmål som förekommer tillsammans med svenska är turkiska, persiska, albanska, spanska, polska, tyska och teckenspråk. 4 % av informanterna har inte svenska som modersmål, utan uppger i stället tyska, nederländska, norska, polska och ungerska. Ingen av informanterna i det svenska materialet har engelska som modersmål.

I det isländska materialet har i princip alla isländska som modersmål. Isländska tillsammans med ett annat språk samt endast ett annat språk har uppgetts av vardera 1,5 % (en andel som motsvarar två personer). Hos dem som har isländska och ett annat språk som mo-

dersmål är det andra språket engelska eller teckenspråk. De som endast angett ett annat språk än isländska har engelska respektive tyska som modersmål. I det isländska materialet finns med andra ord två informanter som har engelska som modersmål, antingen det enda eller tillsammans med isländska.

Att informanter med annat modersmål än svenska/isländska skulle kunna delta i undersökningen var ett medvetet val för att möjliggöra individuell analys av denna grupps svar. Nygård (2002:13) såg i sin undersökning bland annat en tendens till att personer som inte hade enbart svenska som modersmål i högre grad betonade svenskans identitetsskapande faktor för landets befolkning. I och med att så pass få informanter i min undersökning har ett annat modersmål än svenska/isländska (alternativt har svenska/isländska och ytterligare ett språk som modersmål) kan denna grupp dock inte analyseras enskilt.

För att sammanfatta detta avsnitt kan det konstateras att den svenska och den isländska informantgruppen liknar varandra på många sätt och att de därför lämpar sig för jämförelser. Grupperna är nästan precis lika stora, endast fyra personer skiljer dem åt. Fördelningen mellan könen är i det närmaste identisk i de två materialen, som båda består av 64 % kvinnor och 36 % män. I båda materialen är dessutom informanternas utbildningsnivå hög, även om det är något fler i det svenska materialet som har eftergymnasial utbildning. En skillnad mellan de två grupperna är att medelåldern är en aning högre hos de isländska informanterna, 39 år jämfört med de svenska informanternas 32 år. Dessutom finns det fler informanter i det svenska materialet som har ett annat modersmål än landets, alternativt har landets officiella språk och ett annat språk som modersmål.

3.3 Intervjuerna

Allra sist i enkäten har informanterna kunnat uppge om de kan tänka sig att ställa upp på en intervju. Av praktiska skäl riktas frågan till personer som bor i närheten av Uppsala, då jag föredrog att utföra intervjuerna personligen snarare än över telefon. Sammanlagt har 27 av informanterna från den svenska enkäten och 20 från den isländska uppgett att de bor i närheten av Uppsala och kan ställa upp på intervju.

Av dessa 47 personer har 8 stycken, 4 från varje informantgrupp, intervjuats. Urvalet gick till på så vis att informanterna delades in i fyra grupper baserade på informantgrupp (svensk eller isländsk) och kön (kvinna eller man).² Därefter tilldelades varje informant ett nummer. I var och en av de fyra grupperna börjar räkningen om, så att varje grupp innehåller informant nr. 1, 2, 3 och så vidare.

De informanter som slutligen kontaktades valdes ut genom att ett antal utomstående personer fick välja en siffra mellan exempelvis 1 och 10 (om den aktuella gruppen innehöll tio informanter). Två personer i varje grupp valdes ut. I en av de fyra grupperna visade sig de två utvalda informanter vara lika gamla. För att bredda informantskaran ersattes därför den senast valda med en ny. I det slutgiltiga urvalet är fördelningen mellan de två språken och könen jämn. Informanternas åldrar sträcker sig från 20-årsåldern till 60-årsåldern.

² Av dem som kunde tänka sig att ställa upp på intervju skrev samtliga varianter av benämningarna ”man” eller ”kvinna” i enkäten.

Inför varje intervju förberedde jag en individuell intervjumall. Varje informants intervju-mall byggde på den aktuella individens svar i enkäten. Strukturen på intervjun var också den-samma som enkätens, vilket betyder att varje intervju började med några kompletterande frå-gor om informantens bakgrund för att sedan fortsätta med följdfrågor till enkätens påståenden och öppna frågor. Allra sist fick informanten möjlighet att kommentera ordparen som avslu-tade enkäten. Att samma struktur användes i de båda materialinsamlingarna har både prak-tiska och teoretiska skäl. Det underlättade mitt förberedande arbete att bygga intervjumallen efter enkätens redan utarbetade ordning. Dessutom möttes informanterna av något välkänt som de redan kommit i kontakt med. Både Kvale (2009) och Dalen (2015) betonar vikten av att få den intervjuade informanten att känna sig bekväm. Att använda enkäten som mall för intervjun var en del i denna strävan.

Något annat som förbereddes innan intervjuerna var val av språk. Detta utgjorde förstås inget problem i mötet med de svenska informanterna, men gällande de isländska intervjuerna krävde det en hel del eftertanke. Jag bodde och studerade på Island i fyra månader 2011 och talade då isländska varje dag. Sedan dess har jag inte talat särskilt mycket isländska, även om min förståelse av språket är mycket god. Detta betyder att jag i dagsläget inte anser mig tala helt flytande isländska, vilket i sin tur betyder att de två informantgrupperna hade något olika utgångslägen. De svenska informanterna skulle få möta en modersmålstalare, medan de is-ländska antingen skulle bli intervjuade av en icke modersmålstalare, på engelska, på två språk eller av en helt annan person än de svenska. Alternativet att intervjuerna skulle ske på engelska uteslöt jag tidigt, dels med tanke på intervjuens ämne, dels på grund av att varken jag eller informanterna då skulle tala vårt modersmål. Att låta intervjuerna vara tvåspråkiga, det vill säga att jag skulle tala svenska och informanten svara på isländska, förutsätter att infor-manten förstår svenska och skulle dessutom bli alltför förvirrande och olik de svenska inter-vjuerna. Det sista alternativet, att låta en isländsk modersmålstalare genomföra de isländska intervjuerna, ansåg jag inte heller särskilt lämpligt. Dels skulle jag, som ansvarig för under-sökningen, inte ha kontroll över intervjusituationen, dels skulle de två informantgrupperna onekligen få olika intervjuupplevelser. Det alternativ jag bedömde som lämpligast var alltså att genomföra intervjuerna på isländska. Att informanterna fick tala sitt modersmål ansåg jag viktigare än att frågorna ställdes utan brytning.

I två fall, där informanterna var flytande i svenska, berättade jag dock om min studie på svenska. Själva intervjuerna genomfördes däremot helt på isländska. Engelska användes inte alls vare sig under eller kring intervjuerna. All skriftlig kommunikation mellan mig och de isländska informanterna skedde på isländska.

Intervjuerna gick alla till på samma sätt. Inledningsvis berättade jag kort om studien och dess syfte för att sedan gå vidare till att informera om hur intervjun skulle vara upplagd. Jag försäkrade också att informantens deltagande var anonymt och att namn och exakt ålder inte skulle skrivas ut i uppsatsen. I samband med att informanterna kontaktades per e-post frågade jag om de godkände att intervjun spelades in. Frågan upprepades sedan innan intervjun på-börjades och samtliga informanter godkände. Varje inspelning sträcker sig från första till sista frågan i intervjumallen. Efter att ha provat olika metoder för inspelning tycktes den bästa lös-ningen vara att spela in med hjälp av mobiltelefonen. Denna metod gav det klaraste och tydli-gaste resultatet. För att försäkra mig om att inspelningarna inte skulle hamna på villovägar

laddade jag direkt efter intervjun in inspelningen i datorn i en dold mapp. Som komplement till inspelningen förde jag anteckningar vid intervjuerna. Anteckningarna skrevs ner i den intervjumall jag hade förberett inför varje möte.

Intervjuerna genomfördes på några olika platser, beroende på vilken lösning som fungerade bäst för informanten i fråga. Vissa intervjuer genomfördes i universitetets lokaler, medan andra ägde rum i cafémiljö och andra på informantens arbetsplats.

3.3.1 Analys av de inspelade intervjuerna

När samtliga intervjuer var inspelade började de analyseras. Eftersom inspelningarna inte ligger till grund för någon samtalsanalys, utan fungerar som ett sätt att komma åt informanternas resonemang om engelskt inflytande, skrevs de ut på ett förhållandevis enkelt sätt. Jag har i stort sätt använt samma tillvägagångssätt som Hanna Óladóttir (2009:49) använde i sin undersökning om islänningars attityder till engelska lånord. Det innebär att texten delas upp i satser och meningar med hjälp av punkter och kommatecken. Tre punkter i direkt anslutning till ett ord används för att illustrera en avbruten mening och tre punkter omgivna av mellanslag på varje sida används för att markera paus. I de fall det är nödvändigt att något läggs till för att förtydliga sammanhanget placeras det innanför hakparentes. Tre punkter innanför hakparentes visar att något informanten sagt är utelämnat. I några exempel uttrycks sådant som inte sägs (t.ex. skratt) inom parentes. Dessutom använder jag kursivering när informanten betonar något särskilt i uttalandet. I citaten återges det informanten säger exakt, vilket innebär att upprepningar, stakningar, tvekljud och grammatiska felaktigheter inkluderas.

Inför analyserandet lyssnades samtliga intervjuer igenom upprepade gånger. De delar av samtalet som citeras i uppsatsen transkriberades enligt ovan.

3.3.2 De intervjuade informanterna

Nedan presenteras de 8 intervjuade informanterna. De fyra första är svenska och de fyra sista är isländska. För att skydda informanternas identiteter har de försetts med fingerade namn. Av samma anledning skrivs inte ålder ut exakt.

Maja: Maja är nyutexaminerad civilingenjör och är en bit över 20 år. Hon anser sig inte vara särskilt språkintresserad, utan har snarare haft svårt för språk i skolan. Nuförtiden talar hon dock engelska dagligen, eftersom hon har en sambo som inte kan svenska. I två omgångar har Maja bott utomlands. Först ett år i England och därefter ett år i Holland.

Fredrik: Fredrik är i övre 20-årsåldern och studerar till civilingenjör. Tidigare har han studerat ekonomi. Han anser sig vara språkintresserad, vilket han tror förstärks av att hans sambo har studerat språk. Fredrik berättar att han och sambon ofta diskuterar språkfrågor hemma vid matbordet. Han läser en del skönlitteratur på engelska, men söker annars inte aktivt upp språket.

Kristina: Kristina är i 50-årsåldern och arbetar som tjänsteperson inom landstinget. Dessförinnan arbetade hon länge inom sjukvården. Kristina är utbildad sjuksköterska, men läste i

början av sina universitetsstudier en del språkinriktade kurser. När hon var i 20-årsåldern tillbringade hon en del tid utomlands: ett år i USA och ett par månader i Frankrike. Kristina beskriver sig som en språkintresserad person som vill värna om språket.

Stig: Stig är en bit över 60 år och pensionär. Tidigare arbetade han som universitetsadjunkt inom ekonomi. Han har studerat ekonomi och utbildat sig till lärare. Stig har inte varit bosatt utomlands, men under skoltiden studerade han engelska, tyska och franska. Språk, och även historia, intresserar Stig mycket. Bland annat intresserar han sig för ords etymologi.

Særún: Særún är strax över 20 år och bedriver naturvetenskapliga studier. Hon flyttade till Sverige för tre år sedan och bodde dessutom här fram tills hon var 13 år. Særún talar både isländska och svenska flytande. När hon gick i skolan på Island läste hon inte danska, utan valde svenska i stället (vilket är möjligt om man har koppling till landet). Hon anser sig inte vara särskilt språkintresserad, men berättar att hon har mycket lätt för att ta efter språk och dialekter.

Auður: Auður arbetar som doktorand inom genetik och är strax över 30 år. Hon flyttade från Island till Sverige för nästan 10 år sedan. Innan dess hade hon inte bott utomlands. Auður ser sig själv som mycket språkintresserad och tror att detta intresse har sin grund i att hon kommer från en familj där språket anses viktigt. Hon beskriver hur familjemedlemmarna brukar rätta varandra om någon gör ett språkligt misstag. Sedan mycket unga år har Auður dessutom ett stort litteraturintresse. Som de flesta islänningar har Auður läst danska i skolan. Utöver det talar hon flytande svenska och har även studerat tyska.

Hrafnkell: Hrafnkell är i övre 30-årsåldern och arbetar som ekonom i ledande position. Sedan två och ett halvt år tillbaka är Hrafnkell bosatt i Sverige. Till vardags använder han både isländska, svenska och engelska. Under skoltiden studerade han dessutom danska och tyska. Han har inte bott någon längre tid utomlands innan han flyttade till Sverige, men för knappt tio år sedan tillbringade han några månader i Köpenhamn. Hrafnkell berättar att han alltid tyckt om språk och att han gärna skulle lära sig fler om det inte tog så lång tid.

Þorsteinn: Þorsteinn är drygt 60 år och arbetar som läkare. Han har bott och arbetat i Sverige i olika omgångar som han uppskattar tillsammans utgör ca 13 år. I skolan lärde han sig engelska, danska och tyska. Dessutom behärskar han svenska. Han skulle inte beskriva sig själv som en språkintresserad person, men tycker att det isländska språket är viktigt.

4 Engelska i bloggtexterna

I detta avsnitt presenteras resultatet utifrån vilken typ av ordlån och tillfällighetslån (se avsnitt 2.1) som används i de respektive textmassorna samt vilka eventuella förändringar de engelska orden genomgår. Den svenska textmassan innehåller 202 exempel på det eftersökta bruket av engelska och den isländska innehåller 182 exempel. I denna siffra räknas varje ord endast en gång, även om det används flera gånger i materialet.

4.1 Typ av ord

De exempel på engelska ordlån och tillfällighetslån som hittats i materialet har delats in i någon av de sex grupperna substantiv, adjektiv, verb, adverb, interjektioner och fraser. Som fraser kategoriseras fasta uttryck som *no matter what* och *over the top* samt kombinationer av verb och partikel som *stressa upp*. Om ett ord förekommer avlett på olika vis räknas alla varianter som ett belägg så länge de tillhör samma ordklass. Exempelvis utgör orden *stylist* och *styling* ett belägg i materialet, medan *stylad* räknas som ett eget belägg.

I tabell 1 illustreras fördelningen mellan de nämnda grupperna i den svenska textmassan. Procentsatsen är beräknad i förhållande till det totala antalet exempel på bruk av engelska i den aktuella textmassan.

Tabell 4. Fördelning mellan ordtyper i den svenska textmassan.

Ordtyp	Procent	Antal
Substantiv	66 %	133
Adjektiv	12 %	24
Verb	10 %	21
Fraser	10 %	19
Interjektioner	1 %	3
Adverb	1 %	2
Totalt	100 %	202

Som tabell 4 visar utgörs den absolut största delen av bruket av engelska i det svenska materialet av substantiv. Två tredjedelar av orden tillhör denna ordklass. Detta stämmer överens med tidigare forskning som visat att substantiv är den ordklass som i högst utsträckning lånas mellan språk (Görlach 2004:7). Efter substantiv finns grupperna adjektiv, verb och fraser som förekommer i ungefär lika hög utsträckning i materialet. Interjektioner och adverb är ovanliga i den svenska textmassan och förekommer bara enstaka gånger.

I tabell 5 redovisas motsvarande siffror i det isländska materialet.

Tabell 5. Fördelning mellan ordtyper i den isländska textmassan.

Ordtyp	Procent	Antal
Substantiv	57 %	104
Adjektiv	22 %	38
Verb	10 %	19
Fraser	7 %	13
Interjektioner	3 %	6
Adverb	1 %	2
Totalt	100 %	182

I tabell 5 syns att substantiv är den vanligaste ordklassen också i det isländska materialet, även om gruppen inte är fullt lika stor som i den svenska textmassan. De olika kategorierna fördelar sig också i övrigt i samma ordning som i det svenska materialet. Fördelningen mellan de olika kategorierna ser dock något olika ut. Adjektiv utgör en betydligt större grupp i det isländska materialet, med 22 % jämfört med svenskans 12 %. Verb och fraser utgör ungefär lika stor del i materialet och interjektioner och adverb används i minst utsträckning. Interjektioner är dock något vanligare i det isländska materialet än i det svenska.

4.1.1 Vanliga ord

I materialet är vissa ord och fraser återkommande, medan andra används endast någon enstaka gång. Somliga ord är särskilt frekventa i de respektive textmassorna. De tio allra mest frekventa orden och orddelarna i de respektive språkens material redovisas i tabell 6.

Tabell 6. De mest frekventa orden i respektive textmassa.

	Svenska	Antal förekomster	Isländska	Antal förekomster
1.	blogg-	36	blogg-	19
2.	super-	18	lína	12
3.	chili	16	tékk-/tjekk-/check-	9
4.	yoga	15	eyeliner	9
5.	eyeliner	14	trend	8
6.	pod-	12	app	8
7.	singel	10	popp	7
8.	app	8	næs/nice	6
9.	styl-	7	töff-	5
10.	avokado	7	net	5

I båda textmassorna är olika varianter av *blogg* det vanligaste ordet. Siffrorna i tabell 6 bygger på alla varianter av ett ord. I tabellens *blogg-* ingår alltså varianter av ordet oavsett ordklass, exempelvis sv. *blogga/bloggare* och isl. *blogglesendur* (sv. 'bloggläsare').

I det svenska materialet är det näst mest frekventa ordet det förstärkande *super-*, som kombineras med både substantiv, adjektiv och verb för att bilda ord som *superbesviken*, *syperhyrad* och *superskurk*. På sjätte plats återfinns *pod-* som syftar på så kallad poddradio. Också detta ord förekommer i flera varianter. Ordet *singel* på plats 7 i tabellen syftar både på

musiktermen och civilståndet. *Styl-* på nionde plats betecknar olika avledningar av ordet *style*, såsom *stylist*, *stylad* och liknande.

I den isländska textmassan är substantivet *lína* det näst vanligaste ordet. Detta ord finns sedan tidigare i isländskan i betydelseorna ”rad” och ”tråd”. Exempelen som redovisas ovan syftar dock på engelskans ”line” som i ”kollektion” (i stil med ”line of cosmetics”). Detta bruk är nytt och tycks ha kommit in i språket någon gång under de senaste årtiondena. I materialet förekommer ordet bland annat i exempel som *úr nýja línunni hjá Monki* (sv. ’ur Monkis nya kollektion’), *haust-línunni* (sv. ’höstkollektionen’) och *förðunarlína Chanel* (sv. ’Chanel’s sminkkollektion’). Det tredje mest frekventa ordet i det isländska materialet är olika varianter av det engelska verbet ”check” (sv. ’kontrollera’, ’kolla’). Detta förekommer i materialet med tre möjliga stavningar: *tékka*, *tjekka* och *checka*. På plats 9 i tabellen finns adjektivet *töff* som motsvarar engelskans ”tough” (sv. ’tuff’). Detta ord förekommer även i avledningen *töffari*. Detta ord motsvarar ungefär svenskans ”tuffing”, men är vanligare och används om personer som anses häftiga och värda att se upp till. I materialet finns *töffari* i följande mening: ”Ég væri til í að eiga fataskápinn hennar, algjör töffari” (sv. ’Jag skulle inte ha något emot att äga hennes garderob, [hon är en] riktig tuffing’). Det sista ordet i tabellen är *net* som är en förkortning av ”internet” (jfr sv. ’nät’). Det används exempelvis i *Ég fann hana á netinu* (sv. ’Jag hittade den på nätet’). Detta ord har länge funnits i isländskan i betydelsen ”garn”/”fiske nät”. Den betydelse som illustreras i det nämnda exemplet är däremot ny.

Tabell 6 redovisar antalet förekomster av ord. Vissa av orden används dock endast av ett fåtal personer, eller i vissa fall bara av en. För att även få en bild av ordens spridning redovisas i tabell 7 hur många enskilda bloggar i materialet som innehåller orden. I de fall där flera ord används i lika många bloggar har det mest frekventa av orden placerats högst.

Tabell 7. De mest spridda orden i respektive textmassa.

	Svenska	Antal bloggar	Isländska	Antal bloggar
1.	blogg-	9	blogg-	5
2.	super-	7	lína	5
3.	fix-	4	töff	3
4.	trix-	4	sexy/ý/í	3
5.	cool	4	rokk-	3
6.	chili	3	smoothie	3
7.	pod	3	fíling-/fýling-	3
8.	app	3	módel	3
9.	styl-	3	tékk-/tjekk-/check-	2
10.	kombo, googla	3	trend	2

Tabell 7 stämmer inledningsvis överens med tabell 6. De två mest frekventa orden och ord-delarna (sv. *blogg-*, *super-*/isl. *blogg-*, *lína*) i varje textmassa är också de mest spridda. Därefter ser ordningen dock lite annorlunda ut. Vissa ord som placerade sig högt i tabell 6 har helt försvunnit i tabell 7. Ett sådant ord är *eyeliner* som är frekvent i båda textmassorna, men endast används av en bloggare i vardera material.

4.2 Hur orden lånas in

Det finns många olika typer av lånord (se avsnitt 2.2). I denna undersökning fokuseras på skillnaden mellan ord som lånas in direkt och sådana som anpassas till det inhemska språket. Även varumärkesnamn analyseras om de på något vis anpassas till svensk eller isländsk böjning eller stavning.

Båda textmassorna består till störst del av direktlån. I det svenska materialet utgör dessa 83 % av det totala antalet engelska ord och i det isländska utgör de 60 %. I denna siffra ingår även blandlån, det vill säga sammansatta ord med en svensk/isländsk och en engelsk del, om det engelska ordet inte anpassats till det inhemska språket.

Både svenskans och isländskans böjningssystem skiljer sig från engelskans. Som tidigare nämnts kan böjningen vålla problem när ett språk lånar in element från ett annat (se avsnitt 2.2). I denna undersökning har böjningen av lånord analyserats utifrån substantivens genus och numerus, adjektivens kongruens och verbens tempus. Alla exempel på engelska lånord som böjs i materialet har plockats ut för att därefter analyseras utifrån huruvida de böjs enligt engelskt eller inhemskt mönster. För verbens del har infinitivformen inte tagits med i beräkningen då denna både i svenskan och isländskan utan undantag anpassas: [*to*] *like* blir [*att*] *lajka*, [*to*] *fade* blir [*að*] *feida* och så vidare. Utöver verbens tempus har också de participformer som finns i materialet tagits med i analysen. Detta på grund av att materialet innehåller exempel både på anpassade och icke-anpassade participformer. Ett verb som *stressa* kan anpassas och bli sv. *stressad* eller isl. *stressaður* alternativt lånas in direkt från engelskan som *stressed*.

I det isländska materialet förekommer sammanlagt 62 ord böjda i genus, kongruens eller tempus (grundformer borträknade). Av dessa följer 8 engelskt böjningsmönster. Det är med andra ord absolut vanligast att böja orden isländskt. I det svenska materialet finns 45 böjda ord, varav 18 böjs enligt engelskt mönster. Även här är det vanligaste att anpassa böjningen till det inhemska språket, även om det i svenskan är vanligare än i isländskan att behålla den engelska böjningen. Av de ord som böjs engelskt i det svenska materialet är det vanligaste att substantiv förses med ett -s vid pluralböjning.

I regel har egennamn i undersökningen inte räknats till bruket av engelska. I de fall där namnet böjs eller på annat sätt görs till en del av det inhemska språket har det dock räknats med, då detta visar något om hur engelska ord hanteras när de tas in i andra språk. Med andra ord räknas inte ord som *Skype*, *Coca Cola* eller *Beatles*, medan *skajpa/skypea/skypa*, *Coca Colan* eller *Beatles-skivan* gör det. Den svenska textmassan innehåller åtta ord av den här typen och den isländska textmassan innehåller sju. Detta motsvarar 3 % respektive 4 % av det totala bruket av engelska. Alla svenska exempel utom tre har tagits med på grund av att de kombineras med ett svenskt ord, som i: *Espresso House-typ*, *Spotifylänken*, *power point-presentation*, *Oprah's Booklist-bok*, *Instagram-konto* och *Project Runway-profilen*. För att sammanfoga den engelska och den svenska delen används oftast bindestreck, men i ett fall sätts orden ihop som en vanlig sammansättning. Ett annat exempel, *Birkenstocks*, räknades med i materialet på grund av att det böjs enligt engelskt mönster. De två kvarvarande exemplen, *Empire Sten Building* och *Extreme stol makeover*, liknar varandra och skapas genom att ett svenskt ord infogas på ett engelskt ords plats i ett namn skapat av flera ord. *Empire Sten Building* föreslås i en bloggtext som alternativt namn på en byggnad i Stockholm

och anspelar förstås på den kända byggnaden i New York. *Extreme stol makeover* bygger på det amerikanska tv-programmet *Extreme home makeover*, men görs här om för att beskriva renoveringen av en stol.

De flesta exempel på egennamn i det isländska materialet har tagits med för att de böjs enligt isländskt mönster. Detta syns i: *Snickersið*, *instagröm*, *Air Jordan 3 body-inu* och *Big-Jumpinu*. *Snickersið* är bestämd form av en typ av godis. *Instagröm* är pluralformen av mobiltjänsten Instagram. I det aktuella exemplet uttrycker det närmast 'användare av Instagram' eller 'Instagramkonton': "Ég hef nokkur instagröm sem ég er dugleg að skoða" (sv. 'Jag har några Instagramkonton som jag är duktig på att kolla in'). De två sista exemplen är böjda i bestämd form, det ena benämner en typ av sko och det andra en snowboardtävling. I ett av exemplen sätts det engelska namnet och den isländska böjningen ihop med ett bindstreck. Samtliga fyra nämnda exempel böjs i neutrum.

Det finns även tre exempel på engelska namn som sätts ihop med isländska ord: *philadelphiaosti* (sv. 'Philadelphiaost'), *Boost sólinn* (sv. 'Boost-sulan') och *Google Docs-skjalið* (sv. 'Google Docs-dokumentet'). I de tre orden används olika strategier för att sammanfoga de två delarna i skrift. Orden kan sättas ihop som i en vanlig sammansättning, med ett bindstreck eller inte sättas ihop alls.

4.2.1 Anpassning till det inhemska språket

I föregående avsnitt blev det tydligt att böjningen av ord i de flesta fall i materialet anpassas till det inhemska skriftspråket. I detta avsnitt fokuseras på hur och i vilken utsträckning ordens stavning anpassas till inhemska regler.

I de isländska bloggtexterna anpassas 36 % av de engelska orden till den inhemska stavningen. Utöver det finns i materialet fem ord som uppvisar flera alternativa stavningar, både anpassade och direktlånade (se avsnitt 4.2.2). Vanligtvis anpassas engelska ord till isländskan genom att stavningen bygger på det isländska ljud som närmast motsvarar det engelska (Guðrún Kvaran & Ásta Svavarsdóttir 2004). I denna undersöknings material är den oftast förekommande anpassningen att ersätta engelskt <o> med <ó> för att uttrycka diftongen [əʊ]. Detta syns bland annat i *fótósjoppaða* (sv. 'photoshoppade'), *avókadó* och *móment*. Dubbeltecknande av konsonant är också vanligt förekommande. Detta görs bland annat i ord och fraser som *toppur* (sv. 'topp', 'kort tröja'), *poppa upp* och *reddí* (eng. 'ready'). Vanligt är också att <c> blir <k> och <ck> blir <kk>, som i *kósý* (eng. 'cosy'), *klassík*, *komment*, *fokkit* (eng. 'fuck it') och *þungarokk* (eng. 'hard rock'). Ytterligare en vanligt förekommande anpassning är att <y> blir <y> eller <í>: *partý* och *krípí* (där <í> också får beteckna <ee> i eng. 'creepy'). Övriga anpassningar som förekommer är att [ʌ] stavas <ö> (*möffins*), <ch> och <sh> blir <sj> (*sjarmi*, *kasjú*), [eɪ] blir <ei> i stället för <a> (*meika sens*), [ʃ] stavas <s> eller <ss> som i *flass* (eng. 'flash') och *bröns* (eng. 'brunch'), [tʃ] blir <tj> eller <té> (*sándtékk*, som även innehåller <á> för [aʊ] i eng. 'soundcheck'), <æ> för <i> (*næs*), <j> i stället för <y> (*jóga*) och <ú> för [u:] (*gúgla*). Vissa ord anpassas på flera olika sätt, medan andra anpassas i någon del men inte i en annan (*bjútý*, *outlett*).

Det finns fyra exempel på ord som varken lånas in direkt eller anpassas till isländskan. Dessa är: *boozt*, *boozta*, *elegant* och *basicly*.³ De två första stavas på engelska med <s>, vilket föranleder en tolkning att dessa ord görs mer främmande i inlåningsprocessen, möjligen för att markera deras engelska ursprung. De två sista tycks båda lånas in via det engelska uttalet, då orden inte stavas som på engelska utan snarare skrivs som de uttalas, det vill säga [ˈelɪɡənt] och [ˈbeɪsɪkli].

I det svenska materialet anpassas endast 12 % av orden och ett ord förekommer i materialet med flera alternativa stavningar (*pod/podd*). Det vanligaste sättet att anpassa stavningen till svenskan är genom dubbeltecknande av konsonant. I materialet finns många exempel på detta, exempelvis i *blogg*, *pepp* och *rapparen*. Att låta engelskt <c> stavas <k> är också ett vanligt sätt att anpassa orden till den svenska ortografin. Detta syns i stavningen av exempelvis *kombo*, *avokados* och *intersektionella*. Precis som i isländskan görs stavningen av vissa ord om genom att man illustrerar det svenska ljud som ligger närmast det engelska. Detta resulterar i att [eɪ] stavas <ej> (till exempel i *fejka*) och [aɪ] blir <aj> (till exempel i *tajts* och *lajka*). Utöver dessa anpassas enstaka ord genom att <ph> blir <f> (*emfasera*) och <le> blir <el> (*singel*).

4.2.2 Varianter av samma ord

Somliga ord i materialet förekommer med både inhemsk och utländsk stavning. Detta kan enligt Edlund & Hene (1992) tyda på att ordet i fråga inte är fullkomligt accepterat i det nya språket och att det därför inte finns någon tydlig mall för hur ordet bör stavas. Ibland råder dock delade meningar om stavningen också av accepterade ord, exempelvis i *mejl/mail*.

I denna undersöknings material är det ovanligt att ord förekommer med två stavningar, men det finns några exempel. Den isländska textmassan innehåller fem sådana här ordpar: *bröns/brunch*, *kasjú/cashew*, *næs/nice*, *sexý/sexí/sexy* och *tékka/tjekka/checka*. I två av exemplen finns dessutom två varianter av isländsk stavning: *tékka/tjekka* och *sexý/sexí*. Detta beror på att isländskans <é> uttalas [jɛ:] och de två bokstäverna <ý> och <í> båda uttalas [i:]. I vissa av exemplen är den isländska varianten mer frekvent i materialet, medan den engelska är vanligare i andra fall. I ordparen *næs/nice* och *tékka/tjekka/checka* är den isländska stavningen vanligast. Däremot är de engelska stavningarna *brunch* och *sexy* något vanligare än sina isländska motsvarigheter. De två stavningarna *kasjú* och *cashew* förekommer en gång var i materialet.

Den svenska textmassan innehåller endast ett exempel på ord med flera stavningar; *podd/pod*. Samtliga exempel syftar på det som brukar kallas poddradio. Den engelska stavningen *pod* är vanligast i materialet och finns i sammansättningarna *podcast* och *podinspelning*. Den anpassade stavningen med dubbel konsonant finns i exemplen *podden* och *poddiz*. Det första exemplet är bestämd form av ”podd”. Det andra exemplet utgörs av samma substantiv, ”podd”, som har fogats samman med suffixet -is (här -iz) för att skapa ett ord i stil med ”bästis”, ”godis” eller ”kondis”.

³ Stavningen ”elegant” förekommer i databasen Tímarit redan på 1800-talet. Användningen ökar sedan avsevärt under 1990- och 2000-talet. Ordet kan vara exempel på ett ursprungligen danskt lån som lånats in på nytt från engelskan.

4.2.3 Markerade lån

Harriet Sharp (2001:157) såg i sin undersökning om engelska inslag i talad svenska att bruk av engelska ibland markeras på olika vis, ett fenomen hon kallar för *flagged borrowings*. I Sharps undersökning markerades 23 % av exemplen på engelskanvändning. Det visade sig också att de två grupper hon undersökte skiljde sig åt genom att ungdomarna oftare är affärspersonerna på detta sätt markerade sin engelska. Sharp (2001) ger exempel på ett antal verktyg som används för denna typ av markering Dessa är översättningar, förklaringar, synonymer och metalingvistiska kommentarer (som *så kallad* eller *så att säga*)

I tabell 8 redovisas de exempel på markerat bruk av engelska som finns att hitta i föreliggande undersöknings material.

Tabell 8. Markerat bruk av engelska.

Svenska	Isländska
”normcore”	“everyday“ maskari
”up to date”	“cat-eyes“
”fejkade amorbågen”	”soft bra”
”vintage popup shop”	„teik“
‘basic raised’	“Fiscal Cost
”animal style”	“wearable“
	‘feida’
	‘skatear’
	”Camera face”
	“squirta”
	svokallaðir „inverts“
	svokallaða off-venue dagskrá (ombre varir)

Som tabell 8 gör klart är markering av engelska mycket ovanlig i materialet. I den isländska textmassan finns 13 markeringar (7 % av det totala antalet engelska ord) och i den svenska finns 6 stycken (3 % av det totala antalet).⁴ Det vanligaste i båda språken är att markera med citationstecken. I det svenska materialet är det faktiskt det enda verktyg som används. I den isländska textmassan finns däremot en viss variation. Två gånger föregås det engelska uttrycket av den metalingvistiska kommentaren *svokallaður* (sv. ’så kallad’), i ett fall kombinerat med citationstecken. I tabellens sista exempel syns en annan strategi som förtydligas nedan med den fullständiga meningen:

Það sem mér hefur fundið [sic] svolítið áberandi í förðunartískunni upp á síðkastið eru skyggðar varir (ombre varir) í allskonar útfærslum.

’Det jag på senare tid upplevt som ganska framträdande i sminkmodet är skuggade läppar (ombreläppar) i alla möjliga utföranden.’

⁴ Här räknas inte egennamn med i det totala antalet ord. Den aktuella siffran för det totala antalet ord blir därmed i detta fall 195 svenska ord och 176 isländska ord.

Här inleder skribenten med en isländsk benämning (*skyggðar varir*) som följs av den engelska benämningen (*ombre*) inom parentes. Här är det med andra ord inte en inhemsk översättning som förklarar ett främmande ord, utan tvärtom. Förmodligen beror detta på att det engelska uttrycket antas vara mer välbekant för läsarna. Skribenten tycks dock föredra en inhemsk benämning och placerar en sådan utanför parentesen.

I Harriet Sharps (2001) studie delas lånen upp i två grupper: standardiserat bruk och icke-standardiserat bruk. Det standardiserade bruket är accepterat och integrerat i det nya språket och fungerar som en del av det. För att kunna avgöra detta använde Sharp (2001) i sin studie kriteriet att ett standardiserat ord skulle finnas i den senaste upplagan av *Svenska akademiens ordlista över svenska språket* (SAOL). När de markerade orden i föreliggande undersöknings svenska material jämförs med senaste upplagan av SAOL visar det sig att endast ett exempel, ”fejkad”, kan anses vara standardiserat. Av de markerade orden i det isländska materialet kan inget anses vara standardiserat efter en jämförelse med *Íslensk orðabók*.

4.3 Sammanfattning

Det svenska bloggmaterialen innehåller 202 exempel på det eftersökta bruket av engelska och det isländska materialet innehåller 182 exempel på detsamma. I båda textmassorna finns det flest exempel på engelska substantiv följt av adjektiv, verb, fraser, interjektioner och adverb. Ordens fördelning i de olika kategorierna skiljer sig dock åt, vilket gör att substantiven är en ännu större grupp i det svenska materialet än i det isländska. I stället är engelska adjektiv betydligt vanligare i den isländska textmassan.

I båda materialen är direktlånen vanligast. Bruket av engelska i den svenska textmassan består till 83 % av direktlån, medan motsvarande siffra i det isländska materialet är 60 %. De anpassade orden utgör 12 % respektive 36 %. Resterande belägg är antingen varumärkesnamn eller stavningar som varken kan kategoriseras som direktlån eller anpassade lån. I det svenska materialet anpassas de engelska orden och uttrycken bland annat genom att [eɪ] stavas <ej> (som i *fejk*) och [aɪ] stavas <aj> (som i *lajka*). Exempel på anpassning från det isländska materialet är att stava [əʊ] med <ó> (som i *móment*) och [ʃ] som <ss> (som i *fläss*). I båda materialet är det vanligt att dubbelteckna konsonant som på engelska är enkel (till exempel i *blogg* och *poppa upp*) och att byta <c> mot <k> (som i *avokado* och *krípí*).

Det är inte särskilt vanligt att markera bruket av engelska genom översättningar, förklaringar, synonymer och metalingvistiska kommentarer. Om det görs är det nästan uteslutande med hjälp av citationstecken. I det isländska materialet är de markerade lånen något vanligare än i det svenska. Förutom med citationstecken kan det dessutom markeras med hjälp av den metalingvistiska markören *svokallaður*. Det isländska materialet innehåller också ett exempel där det engelska ordet utgör förklaring till det isländska begreppet genom att placeras i parentes efter detta: ”skyggðar varir (*ombre varir*)”.

5 Attityder till bruk av engelska

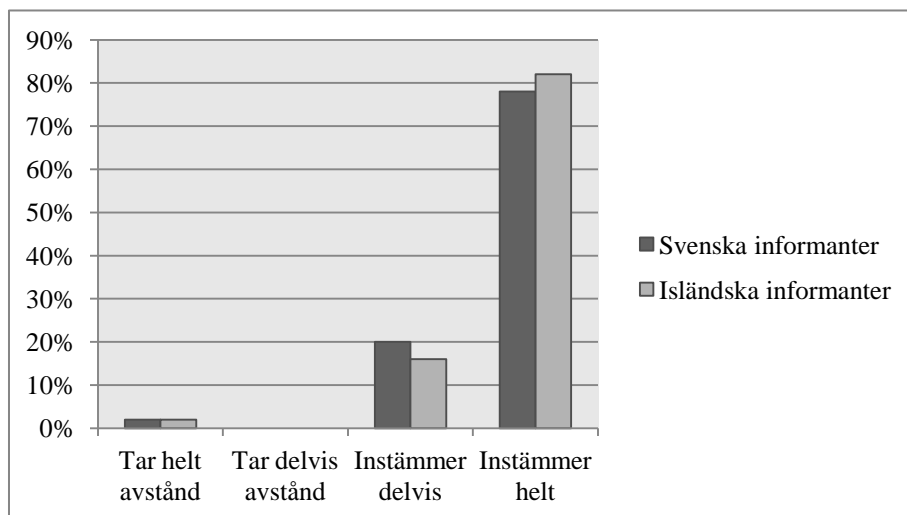
I detta avsnitt presenteras resultatet av undersökningens andra del, det vill säga hur bruket av engelska uppfattas av talarna av de två språken. Detta har undersökts med hjälp av två olika metoder, enkät och intervju. Kombinationen av dessa två metoder gör det möjligt att dra kvantitativa slutsatser och samtidigt nå språkbrukarnas djupare resonemang.

5.1 Enkäten

Enkäten utformades i en svensk och en isländsk version. Den svenska besvarades av 132 personer och den isländska av 128 personer. I avsnitt 3.3.1 beskrivs informanterna närmare beträffande ålder, kön, utbildningsnivå och modersmål. De två informantgrupperna är mycket lika varandra gällande könsfördelning och utbildningsnivå. De isländska informanternas genomsnittsålder är dock något högre än de svenskas (39 jämfört med 32 år) och något färre islänningar har annat modersmål än landets officiella språk.

5.1.1 Engelskans ställning i svenska och isländska

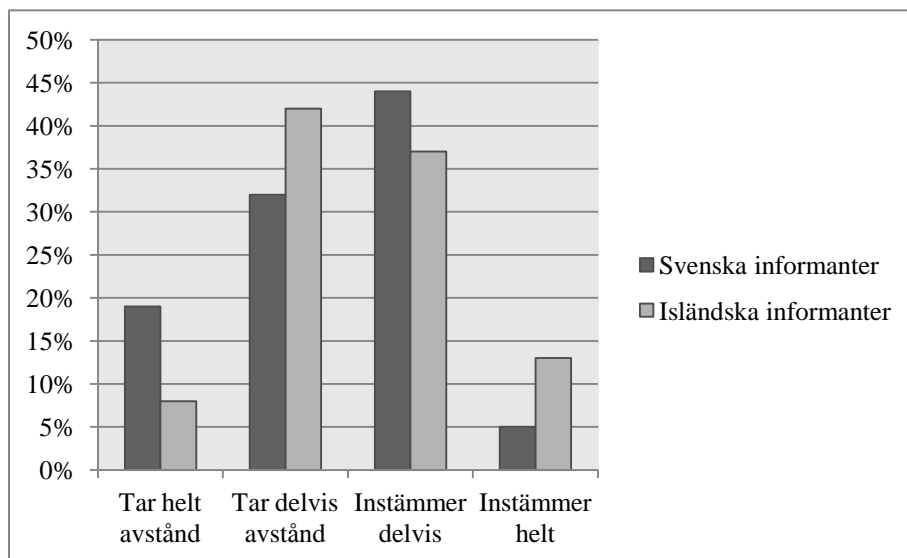
Det första påståendet i enkäten är att det är mycket viktigt att behärska engelska i dagens samhälle. I figur 1 redovisas i vilken grad de svenska respektive de isländska informanterna instämmer i påståendet.

Figur 1. Påstående: Det är mycket viktigt att behärska engelska i dagens samhälle.

Figur 1 visar att informanterna är överens om att det är mycket viktigt att behärska engelska i dag. De absolut flesta, 78 % av de svenska och 82 % av de isländska informanterna, instämmer helt i påståendet. Något fler islänningar än svenskar väljer att instämna helt, medan något fler svenskar instämmer delvis. En mycket liten andel informanter, 2 % i vardera språk, tar helt avstånd från påståendet och tycker därmed inte att engelskkunskaper är avgörande i dagens samhälle. Att de flesta, både svenskar och islänningar, tycker att engelskan är viktig i dag är det dock inget tvivel om.

Eftersom så pass få har valt ett annat alternativ än att instämma helt går det inte att göra några generaliseringar baserade på exempelvis ålder och kön. Det är dock värt att nämna att de (sammanlagt tre) svenska och isländska informanter som tillhör den äldsta åldersgruppen 70+ instämmer helt, liksom de flesta i åldersgruppen 60–69. Två av de tre isländska informanter som helt tar avstånd tillhör den näst yngsta gruppen, 20–29.

Figur 2. Påstående: Man använder för mycket engelska i Sverige/på Island.

I figur 2 ser vi att den största delen av informanterna har valt att delvis ta avstånd från eller delvis instämna i påståendet att man använder för mycket engelska i Sverige/på Island. I de två yttre alternativen väljer fler svenskar än islänningar att helt ta avstånd, men fler islänningar än svenskar att helt hålla med. I de mellersta alternativen är däremot något fler svenskar snarare instämmande än avståndstagande, medan islänningarna fördelar sig tvärtom. Det betyder att de två informantgrupperna fördelar sig så gott som helt jämnt mellan något av de två avståndstagande alternativen och något av de instämmande alternativen. Av svenskarna tar 51 % helt eller delvis avstånd till att man använder för mycket engelska, medan 49 % instämmer helt eller delvis. Motsvarande siffror för de isländska informanterna är 50 % på vardera alternativ. Genom att slå ihop alternativen till två avståndstagande och två instämmande framträder två saker: det är ungefär lika många informanter som tycker att man använder för mycket engelska som inte tycker det och de svenska och isländska informanterna håller med påståendet i lika stor utsträckning.

Informanternas ålder tycks kunna påverka huruvida man anser att engelskan används för mycket i Sverige/på Island, särskilt bland de svenska informanterna. Tendensen är att de som inte håller med är något fler än de som håller med i åldersgrupperna 20–29 och 30–39, medan omvänd fördelning råder från och med åldersgruppen 40–49. Skillnaden är dock bara på 1–7 informanter. Bland de isländska informanterna finns samma tendens, men ännu svagare. Även i den isländska informantgruppen ändras fördelningen från och med åldersgruppen 40–49, så att fler informanter håller med än tar avstånd.

Vad gäller kön fördelar sig informanterna på motsatt vis i den svenska och den isländska gruppen. Av de kvinnliga isländska informanterna tar flest (54 % av det totala antalet isländska kvinnor) helt eller delvis avstånd, medan fler (57 %) av de manliga isländska infor-

manterna håller med. Bland de isländska informanterna tycks med andra ord kvinnorna vara mer positivt inställda till engelskan än männen. Hos de svenska informanterna är fördelningen den motsatta, då fler kvinnor (54 %) håller med än tar avstånd och fler män (55 %) i stället tar avstånd.

I enkäten får informanterna också ta ställning till påståendet att det svenska/isländska språket är mycket viktigt för landet i fråga, eftersom det är en del av den svenska/isländska identiteten. Så gott som alla informanter, 86 % av de svenska och 96 % av de isländska, väljer något av de två positivare svarsalternativen. Det inhemska språket värderas med andra ord högt av informanterna. Detta syns också i vissa av de öppna frågorna. Flera informanter anger att någonting som är negativt med bruket av engelska är att identiteten blir lidande. En isländsk informant skriver att ”Íslenska er eitt af því sem gerir Ísland að þjóð” (sv. ”Isländskan är en del av det som gör Island till ett folk”) och en annan menar att lånorden ”... minnkar íslenskuheit íslenskunnar” (sv. ”minskar isländskans isländskhet”). En del svenska informanter resonerar på liknande vis. Bland annat skriver en person att för mycket engelska i svenskan kan leda till att ”det blir svårt att uttrycka sin identitet”.

I en av enkätens öppna frågor ombeds informanterna att ge exempel på vilka för- och nackdelar de kan se med inflödet av engelska ord i dagens svenska/isländska. På det stora hela resonerar de svenska och de isländska informanterna på samma sätt. Många tar exempelvis upp att lånorden är viktiga i dagens globaliserade samhälle och att de utvecklar svenskan/isländskan, men att det finns risk för att engelskan tar över. En intressant skillnad mellan informantgrupperna är att många svenskar framhåller att engelskan berikar svenskan och gör den till ett mer variationsrikt språk, medan en liknande mängd islänningar i stället påtalar att engelskan gör isländskan fattigare. Det förekommer också att svenska informanter skriver att engelskan utarmar svenskan och att isländska informanter menar att engelskan är berikande, men inte alls i samma grad som det motsatta.

En annan skillnad mellan de två informantgrupperna är att många islänningar skriver att de engelska orden kan vara bra, så länge de anpassas till isländsk stavning och böjning. Ingen av de svenska informanterna uttrycker samma åsikt. Två av enkätens påståenden behandlade ämnet anpassning. Svaren visar att de svenska och de isländska informanterna har mycket olika åsikter om frågan, eller snarare att nästan samtliga i den isländska informantgruppen är positivt inställda till anpassning av stavning och böjning, medan den svenska gruppen inte är lika enhetlig. Påståendena och deras resultat presenteras närmare i avsnitt 5.1.3.

Någonting som flera i de båda informantgrupperna tar upp som positivt är att engelska lånord gör så att språket utvecklas. Många informanter anser att de inlånade orden gör ordförrådet bredare och ger möjligheter till ett mer nyanserat språk. Andra ser det i stället som att engelskan gör språket mindre nyanserat då det inhemska ordförrådet krymper i takt med att det engelska växer. Att språket utvecklas ses av de flesta som någonting positivt. Engelskan hjälper till att skapa variation i språket och kan göra det roligare, precisare och mindre stelt.

Att inlånade engelska ord ofta är smidigare och mer lättanvända än inhemska nyskapade varianter tas upp av både svenskar och islänningar. Vissa, både svenskar och islänningar, skriver att de gärna skulle använda inhemska motsvarigheter till engelska lånord om de var lika tydliga, korta och informativa som de engelska orden. Många informanter menar att en anledning till att använda inlånade ord och uttryck är att de bättre än inhemska motsvarigheter

uttrycker exakt det man vill säga. En del informanter upplever att det ofta behövs en hels sats för att översätta ett engelskt begrepp till svenska eller isländska.

Språkets utveckling ses dock inte enbart som någonting positivt. Ett flertal informanter från båda grupper uttrycker något mått av oro för att engelskan ska knuffa ut inhemska ord ur språket och ta över i viss mån. De som uttrycker allra mest oro anser att engelskans påverkan kan leda till att det egna språket dör ut. Framför allt finns denna syn hos de isländska informanterna där flera förutser att det egna språket gradvis kommer att dö till följd av engelsk inverkan. Andra informanter, från båda språken, uttrycker dock motsatt syn och menar att det är ett livstecken att språket förändras. En svensk informant skriver exempelvis att ”ett språk som inte utvecklas kommer att dö ut”.

Någonting som är gemensamt för många informanter är att vara mer accepterande gentemot kulturlån (dvs. lån som ger namn åt en ny företeelse) än kärnlån. En vanlig åsikt bland informanterna är att det bara är positivt med engelska ord och uttryck, så länge de inte ersätter något inhemskt som redan finns. Samtidigt uttrycker många informanter att det är positivt att kunna variera mellan svenska/isländska och engelska beroende på sammanhang.

Slutligen anger informanterna en mängd funktionella och estetiska skäl till varför de engelska orden är positiva respektive negativa. Någonting som många informanter ser som positivt med engelskan är alla möjligheter språket bjuder på. En hel del informanter, framför allt svenska, uppfattar det egna språket som fattigt, till skillnad från engelskan som beskrivs som rik. Många tycks se det inhemska ordförrådet som någonting statiskt som behöver influenser utifrån för att utvecklas och leva. På denna punkt skiljer sig dock svenskar och islänningar åt. De isländska informanterna är vana vid inhemska nyord och har en stark känsla för att det är möjligt att skapa egna begrepp, även om de inte alltid lyckas slå igenom.

En annan positiv funktion informanterna tar upp är att vissa inlånade ord kompletterar inhemska genom att vara antingen starkare eller mindre dramatiska. Ett exempel som ges på detta är en del svordomar som anses harmlösare på engelska än på svenska. Dessa informanter fokuserar på den funktion som Edlund & Hene (1992:70) kallar kommunikativ, vilket innebär att lånordet ger ett nytt värde, som antingen är neutralare eller mer värderande än en inhemsk motsvarighet.

Det finns enligt många informanter även flera funktionella problem med lånorden. Det kan vara svårt att få dem att passa in i det inhemska språket då det ofta råder oenighet om vilken stavning och böjning som är den bästa. Dessutom är engelska ord mindre genomskinliga för den svenska/isländska befolkningen, vilket kan leda till förståelseproblem hos vissa grupper. En isländsk informant tar dessutom upp att det kan bli svårare att förstå de forntida isländska sagorna om ordförrådet ändras i hög grad.

Vad informanterna tycker om de engelska ordens användning och utseende finns det många exempel på. Bland de positiva omdömena finns att engelskan är kul, tydlig och att det bara är roligt att använda engelska ord och uttryck då och då. Mer negativt är att det enligt vissa är slangaktigt och låter obildat, konstigt, löjligt och inte vackert. Vissa menar att engelskan smutsar ner språket. En isländsk informant uttrycker det såhär:

Íslenska er mjög fallet mál og tökuorð gera hana ljóta svona eins og að ganga í óhreinni flík. Flíkin virkar alveg og gerir sitt gagn en er samt ljót.

’Isländska är ett väldigt vackert språk och lånord gör det fult, som att gå runt i ett smutsigt klädesplagg. Plagget funkade som det ska och gör sitt jobb men är ändå fult.’

5.1.2 Informanternas eget språkbruk

I två av enkätens öppna frågor ombeds informanten att beskriva sitt eget språkbruk på olika sätt. Den första frågan handlar om huruvida informanten själv anser sig använda mycket engelska i vardagen, om det är positivt eller negativt, alternativt varför det undviks. Den andra frågan undersöker vad informanten anser om engelska uttryck i stil med ”what’s up?” och ”as we speak” samt om informanten använder liknande uttryck själv.

Väldigt många informanter anser själva att de använder mycket engelska. Huruvida det uppfattas som positivt eller negativt varierar dock. Gemensamt i många svar från både svenskar och islänningar är att sammanhanget och vem man pratar med avgör både om man använder engelska och om det är positivt eller negativt. Vissa tycker att engelska fyller en funktion inom olika specialiserade områden där det inhemska språket inte har några motsvarande begrepp. Andra tycker att bruket av engelska hör hemma i vardagliga och informella situationer där det exempelvis kan fungera som en komisk effekt. En del betonar alltså engelskans verbaliserande funktion, som innebär att den tillhandahåller begrepp för nya företeelser. För dem som använder engelskan för att åstadkomma komisk effekt fyller engelskan i stället en kommunikativ funktion (Edlund & Hene 1992:70).

En grupp informanter betonar att de helst inte använder engelska ord och uttryck i närheten av sina barn, då de vill vara ett ”gott föredöme”. Det är, enligt informanterna, också viktigt att inte använda engelska med sådana som inte förstår språket.

Någonting det råder delade meningar om är om de engelska orden och uttrycken passar bäst i tal- eller skriftspråk. Vissa menar att de i möjligaste mån undviker engelska (förutom vedertagna lånord) i all typ av skrift, men gärna använder det i tal. Andra menar att de främst använder engelska när de skriver på internet. I detta sammanhang nämns bland annat förkortningar som a.s.a.p (”as soon as possible”) och f.y.i (”for your information”). I talat språk används ord som ”okej”, ”definitely” och ”exactly”. En del av exemplen nämns av svenska informanter och andra av isländska.

Gemensamt för många som anser sig använda engelska i vardagen är att det är positivt om orden kompletterar det inhemska ordförrådet, men att det är negativt om ett nytt ord ersätter ett gammalt, fungerande. Ett ord kan enligt informanterna komplettera antingen genom att uttrycka något som inte går att översätta till svenska med ett ord (t.ex. ”awkward”) eller genom att ge ”en annan touch” till yttrandet (exempel som ges på detta är ”well”, ”sure”, ”anyway” och ”no offense”). En av de svenska informanterna tycker också att engelskans ”yes” ger mer eftertryck än svenskans ”ja”.

Områden som nämns som särskilt passande för engelsk terminologi är IT, teknik och vetenskap. Alla tre beskrivs som områden där svenskan och isländskan har svårt att följa med i den snabba utvecklingen och att hinna skapa nya ord för allt. Ord och uttryck som informanterna är mer tveksamma till är sådana som inte tillför något utan snarare ersätter en inhemska motsvarighet. Ett sådant exempel är adjektivet *awesome*, som en svensk informant beskriver som töntigt eftersom det betyder samma sak som ”häftigt”. En annan svensk informant tycker

att sådan engelska som inte tillför något nytt till språket får en att låta som om man ”försöker härma efter någon klyscha som man har sett på film”.

Många svenska informanter är mycket positivt inställda till sin användning av engelska. De skriver bland annat att det är spännande att blanda språk, att engelskan är festlig och att den ger en extra ”krydda” till det man vill säga. Därtill anser många att engelskan är ett rikt språk med många fler ord än det egna språket. En av de svenska informanterna som arbetar som doktorand ser det som en självklarhet att skriva sin avhandling på engelska, eftersom det möjliggör internationellt genomslag. Även bland de isländska informanterna är flera nöjda med att använda mycket engelska. Betydligt fler uttrycker dock ett missnöje med det egna språkbruket och menar att det är en ovana som de borde begränsa. En informant skriver att hon tycker att det känns ”skammarlegt að sletta á ensku” (sv. ’pinsamt att ’sletta’ på engelska’). En annan informant skriver att hon använder engelska ord och uttryck, men att hon ”veit að þau eru ekki æskileg” (sv. ’vet att de inte är önskvärda’) och att hon därför endast använder dem tillsammans med vissa personer. Ytterligare en informant beskriver hur det egna bruket av engelska ger en känsla av att inte behärska sitt eget språk.

Flera personer kan/vill inte säga om det är positivt att de använder mycket engelska. De beskriver engelskan som en naturlig del av vardagen. Den värderas inte på något särskilt sätt, utan är bara uttryck för en viss stil. En informant betonar att hon tycker att alla ska prata som de själva vill.

Vissa informanter anser sig inte använda särskilt mycket engelska ord och uttryck i vardagen. De som inte tycker det ombeds i enkäten att förklara varför de undviker att använda engelska. Den absolut vanligaste motiveringen är att man vill värna om och bevara språket. En person uttrycker det som en vilja att dra sitt strå till stacken för isländskans överlevnad. En annan förklaring som ges av flera av informanterna är att de har ett tillräckligt bra svenskt/isländskt ordförråd för att inte låna in engelska ord och uttryck. Bruket av engelska är alltså, enligt dessa informanter, ett tecken på bristande kunskaper i det inhemska språket. Andra informanter anser det viktigt att tala korrekt och ser engelskan som ett brott mot det. Ytterligare andra undviker engelska helt enkelt för att de tycker att det låter ”fult”, ”fånigt”, ”korkat” eller ”barnsligt”. En informant menar att hans ålder, på 35 år, gör att engelskan inte passar honom.

Hur informanterna resonerar om uttryck i stil med ”what’s up?” och ”as we speak” finns det många exempel på. Både hos de svenska och hos de isländska informanterna finns gott om exempel på positiva såväl som negativa åsikter. Den ena ytterpolen är informanter som är helt emot och tycker att användande av dessa uttryck tyder på obildning och oförmåga att uttrycka sig på modersmålet. Vid den andra änden finns informanter som tycker att bruket är mycket positivt och att denna typ av uttryck ger liv och effekt åt det man säger eller skriver. Helt klart är att uttrycken fyller en viktig funktion för de informanter som själva använder dem. Man gör det till exempel för att skoja, åstadkomma rätt stil i textmeddelanden och internetspråk, ge färg åt samtalet eller markera gruppstillhörighet. De informanter som är positivt inställda tycker att det är ”bara skemmtilegt” (sv. ’bara kul’), ”ett kul sätt att uttrycka sig” och att det ger en ”smårolig krydda” åt det man säger. Många förknippar uttrycken med ”tuff attityd” och en ”internationell och fräck” stil. Dessa informanter tycker att det känns som om de engelska uttrycken har högre prestige än de svenska/isländska bland de som använder dem mest (vilka

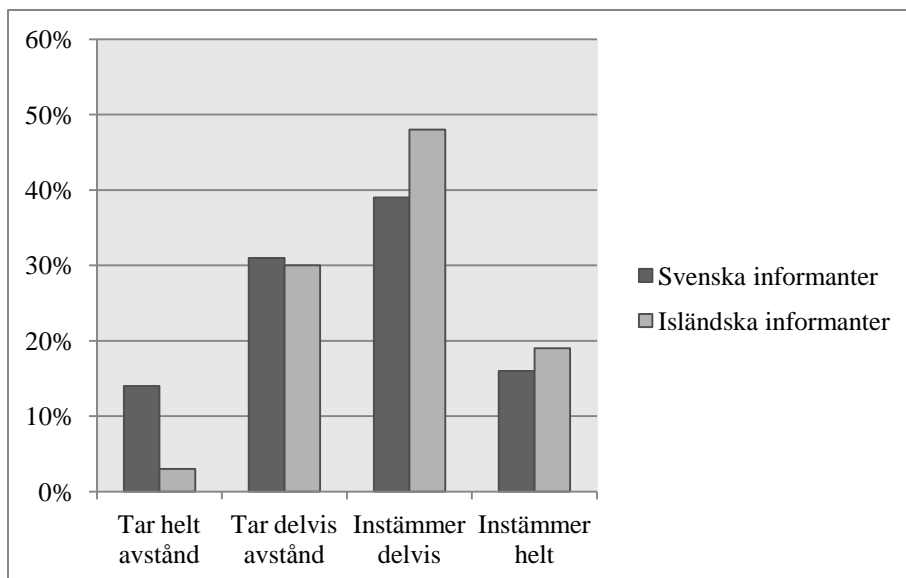
de flesta kategoriserar som ”ungdomar”, även om informanter av alla åldrar anser sig använda dylika uttryck). I dessa informanters svar skymtar engelskans psyko-sociala funktion fram, vilken innebär att engelska ord och uttryck kan fungera som ett sätt att passa in i en viss grupp där engelskan har hög status.

Det finns bland informanterna också en slags mellangrupp som inte nödvändigtvis tycker att bruket är positivt eller negativt, utan snarare är nyfikna på uttrycken och hur de används. Flera personer skriver att de genom sina barn får kontakt med liknande uttryck och brukar fråga vad de betyder. En informant tycker att uttrycken är ”charmiga till en viss gräns”, medan en annan informant är likgiltigt inställd eftersom ”[s]vona orðanotkun kemur og fer rétt eins og útvíðar gallabuxur” (sv. ”sådant språkbruk kommer och går precis som utsvängda jeans”).

Slutligen finns en rätt stor grupp informanter som är mer eller mindre negativt inställda till de nämnda uttrycken. De flesta är försiktigt negativa och beskriver detta språkbruk som ”óþarfí” (sv. ’onödigt’) eller ”lite lustigt” och att de ”inte är särskilt förtjust[a]”. Andra använder starkare adjektiv som ”töntigt”, ”pretentiöst”, ”afskaplega ljótt” (sv. ’väldigt fult’) och ”ömurlegt” (sv. ’bedrövligt’). Uttrycken beskrivs som exempel på ”slentrianmässigt inlána[d]” engelska och något som används av sådana som försöker vara ”coola”. Den grupp som framstår som allra mest tveksam till detta bruk av engelska ger uttryck för starka känslor. En av de isländska informanterna tycker att det är patetiskt och beskriver isländskan som ett intelligenstest där man snabbt hör hur ens samtalspartner har det ställt mentalt: ”það er merki um heimsku að tala vitlaust eða ’skreyta’ mál sitt með tökuorðum” (sv. ’det är ett tecken på dumhet att prata felaktigt eller ’dekorera’ sitt språk med lånord’). Några av de svenska informanterna uttrycker liknande åsikter och tycker att detta språkbruk är ett tecken på obildning och oförmåga att kommunicera på sitt modersmål. En av de svenska informanterna uttrycker det såhär: ”Usch där går gränsen, sådant hatar jag! Tar starkt avstånd.”

5.1.3 Engelska på bekostnad av det inhemska språket?

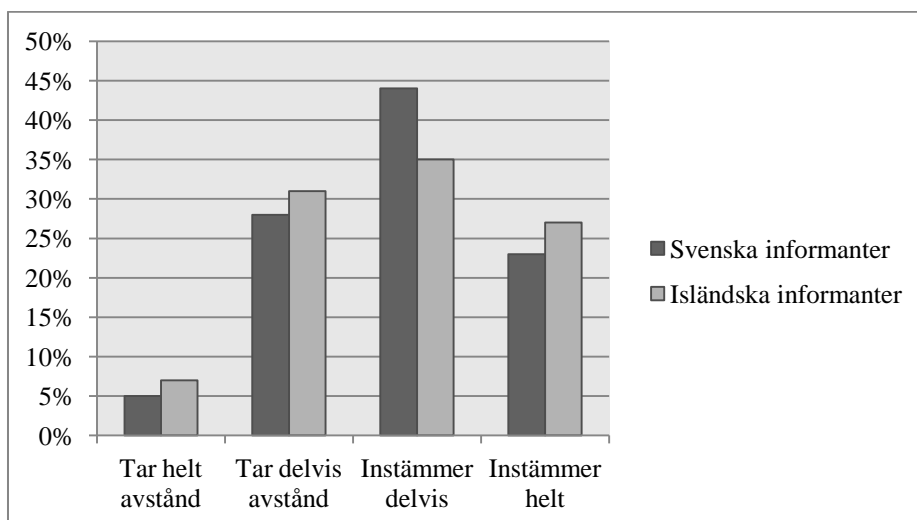
Två påståenden i enkäten handlade om huruvida engelskan tar för stor plats i dagens svenska och isländska. Flera tidigare undersökningar (se exempelvis Nygård 2002 och Hanna Óladóttir 2009) som behandlat attityder till engelska visar att det hos vissa finns en rädsla för att engelskan helt ska ta över från det nationella språket, åtminstone inom vissa områden. Därför har informanterna fått ta ställning till påståendet att det finns en risk för att engelskan påverkar det egna språket för mycket samt påståendet att man i dagsläget kan använda svenska/isländska i alla sammanhang och inom alla områden.

Figur 3. Påstående: Det finns risk att engelskan påverkar svenskan/isländskan för mycket och till och med tar över helt inom vissa områden.

Figur 3 visar att de flesta, både svenskar och islänningar, instämmer delvis i påståendet att engelskan kan komma att påverka för mycket och till och med ta över helt inom vissa områden. Det mest anmärkningsvärda i figuren är att 14 % av svenskarna helt tar avstånd från påståendet, medan endast 3 % av islänningarna gör detsamma. I stället är det något fler islänningar än svenskar som instämmer.

Även om fördelningen mellan de olika alternativen skiljer sig åt en del mellan de svenska och de isländska informanterna följer alternativen samma kurva. Minst antal informanter tar helt avstånd. Antalet ökar sedan gradvis, så att något fler delvis tar avstånd och ännu fler instämmer delvis. Sedan minskar antalet informanter igen och bildar en grupp som i storlek befinner sig mellan antalet som valt det första och det andra alternativet. Fler informanter väljer något av de instämmande alternativen och de isländska informanterna instämmer i högre grad än de svenska.

Figur 4. Påstående: I dagsläget kan svenska/isländska användas i alla sammanhang och inom alla områden.

Också i figur 4 väljer flest informanter, från båda grupperna, att delvis instämna i påståendet, som är att svenska/isländska i dagsläget kan användas i alla sammanhang och inom alla områden. Islänningarna är något fler än svenskarna i tre av diagrammets staplar: tar helt avstånd, tar delvis avstånd och instämmer helt. Däremot har fler svenskar valt att instämna delvis.

I enkäten får informanterna besvara två öppna frågor som anknyter till engelskans ställning inom olika områden. Den ena frågan vill veta om det finns tillfällen då engelska ord och uttryck passar bättre än svenska. Den andra frågan undrar det omvända, det vill säga om det finns tillfällen då det inte passar att använda ett språk influerat av engelska.

Många informanter från båda grupperna tycker att engelskan ibland passar bättre. Vissa ger exempel på situationer där engelskan fyller en viktig funktion och andra nämner specifika ord och uttryck som är mer användbara på engelska än på det inhemska språket. Flera tycker att engelska vid vissa tillfällen passar bättre för att den är mer avslappnad, mindre högtidlig och oftare kan uttrycka betydelse kort, koncist och smidigt. Att engelska ord och uttryck hellre används när den inhemska motsvarigheten är längre och mer komplicerad är flera informanter överens om. Dessutom återkommer flera gånger synpunkten att engelskan kan uttrycka vissa saker mer exakt än svenskan och isländskan. En svenskt informant skriver att engelskan i vissa fall är vackrare och mer poetisk än svenskan.

Områden där engelskan är särskilt accepterad av informanterna är teknik, IT, vetenskap och vissa yrkesområden. Anledningar till det är bland annat att de inhemska orden ibland är ”märkliga” och att det är positivt om man inom vetenskapen använder samma terminologi i flera länder. En av de isländska informanterna skriver att det finns ett krav på att översätta alla vetenskapliga termer till isländska och menar att detta kan vara begränsande ur ett internationellt perspektiv. Engelska fyller enligt många också en viktig funktion i näringslivet och ”business-sammanhang” där engelskan ofta är prestigespråket. Vissa yrken får dessutom högre prestige om de har en engelsk titel. Här skyntar återigen den psyko-sociala funktionen fram. Även i arbetslivet kan engelskan vara ett sätt att visa grupptillhörighet och att man vet vilken ton som gäller.

En negativ följd som vissa informanter ser med det faktum att engelskan används mycket i yrkessammanhang och vetenskap är att det finns risk att det blir omöjligt att diskutera dessa ämnen på svenska eller isländska. En del informanter tycker sig märka att det är svårt att tala om vissa yrkesområden och akademiska discipliner utan att använda mycket engelska. En del skriver att de använder mycket engelska i yrkeslivet och att de märker både på sig själva och andra att det är svårt att diskutera arbetsrelaterade ämnen helt på svenska/isländska.

En del informanter skriver att engelska lånord inte är något hot, men att språket kan påverkas på andra negativa sätt. Vissa har uppmärksammat att engelskan inte bara lånas in på lexikal nivå, utan att ordföljden kan påverkas. Andra lyfter fram domändeförlust som den stora oron angående engelsk påverkan. Några, exempelvis universitetsstudenter, tycker sig märka tendenser till att engelskan är på väg att ta över inom vissa områden.

Ett område som delar informanterna i två läger är hur engelskan påverkar språkkunskaperna. Många informanter kommenterar på något sätt vad som kan tänkas hända med befolkningens språkkunskaper till följd av engelskanvändningen. Vissa påtalar att engelskan inverkar positivt då svenskar/islänningar får lättare att lära sig engelska och invandrare får lättare att lära sig svenska/isländska. Även det faktum att engelska används mycket inom vissa universitetsdiscipliner ses av vissa som positivt då det gör det enklare att förstå den komplicerade

engelskspråkiga kurslitteraturen. Andra informanter fokuserar i stället på kunskaperna i det egna språket och menar att dessa minskar om engelska används i för hög grad. Särskilt orolig är man för de yngres känsla för modersmålet och tycker sig redan se svårigheter med både stavning, grammatik och förståelse.

Tillfällen där engelskan ibland passar bättre, eller är bekvämare att använda, än det inhemska språket är enligt informanterna när man diskuterar sport och musik, eller när man använder kraftuttryck av olika slag. En av de svenska informanterna svär mycket på engelska och tycker att det känns lättare att använda till exempel ”shit!” och ”Jesus Christ!” än svenska motsvarigheter. När man återger citat från engelskspråkig kultur är ett annat tillfälle då engelskan gärna används, liksom för att beskriva ”trendiga fenomen”. En informant vänder sig till engelska när ”svenskan känns för klyschig” och andra använder engelskan som en stilistisk effekt för att den i vissa fall låter ”ungdomligare och kaxigare”. Både svenska och isländska informanter tar upp sms och chatt som två forum där engelska används mycket och passar bra.

Som tidigare nämnts ger vissa informanter exempel på specifika ord som de anser är bättre, enklare eller mer tilltalande på engelska. Flera isländska informanter använder gärna det från engelskan inlånade *ókei* i stället för isländskans *allt í lagi*. Detta på grund av att de oftare tycker sig höra den engelska varianten och för att den är kortare och enklare än den isländska. Uttryck som uppskattas av några isländska informanter är *meika sens* och *no offense* som de inte anser har någon exakt motsvarighet i isländskan, även om det finns liknande uttryck.

Datorspråket tas också upp av ett antal islänningar (och svenskar). En person menar att det inte är särskilt många som förstår de isländska datorbegreppen och att det blir mycket enklare att använda *copy/paste* (eller som informanter själv skriver: ”kópi/peist”) i stället för översättningarna *klippa/líma*. Ytterligare ord som de isländska informanterna använder på grund av att de inte känner till någon bra inhemska variant är *identity* och *confronta* (för ”konfrontera”).

Även de svenska informanterna nämner flera ord och uttryck som de föredrar på engelska. En särskild typ av begrepp är sådana som beskriver någonting typiskt amerikanskt, som *high school*, *sweet 16* och *cheerleaders*. En av de svenska informanterna tar, precis som flera av islänningarna, upp uttrycket *makes sense* (i sin engelska form) som något som inte kan översättas till svenska. I flera fall finns både ett engelskt ord och ett (eller flera) svenska, men det engelska anses enklare, naturligare eller mindre byråkratiskt. Informanterna exemplifierar med *second handbutik/andrahandsbutik*, *mejl/e-post*, *fejk/inte riktig* och *outfit/utstyrsel/klädsel*. Ett annat engelskt ord en informant tycker att det känns naturligt att använda är *sorry* i stället för *ursäkta*.

Något som uttrycks av många informanter av båda språken är att det ibland, eller till och med ganska ofta, är svårt att hitta det inhemska ord de söker och att de därför måste använda det engelska, som dyker upp först. Ingen informant ger något exempel på när detta sker; om det är inom särskilda ämnesområden eller med särskilda ord. Flera av de som upplevt detta uttrycker dock en viss oro och tycker att det inte känns bra att tappa bort ord på modersmålet. En isländsk informant menar också att vissa saker är lättare att säga på engelska för att man är så van att höra dem just på engelska. Exemplet som ges är frasen ”I love you” jämfört med isländska ”ég elska þig”.

Det finns även en hel del informanter som inte anser att det finns tillfällen då engelskan passar bättre än det inhemska språket. En av de isländska informanterna skriver att ”það vitnar [...] um andlega leti að sletta á ensku” (sv. ’det vittnar om mental lathet att ’sletta’ på engelska’). Några av de svenska informanterna önskar att man i Sverige var mer benägen att skapa alternativa, inhemska termer för engelska lånord. En av informanterna är mycket tveksam till att detta skulle hända, eftersom engelska är prestigepå språket och det inte finns tillräcklig vilja och fantasi för att skapa egna ord.

Att det finns tillfällen där det inte passar att använda engelska ord och uttryck är så gott som alla informanter överens om. Vissa går inte in i detalj, utan menar rätt och slätt att engelska inte passar in i några svenska/isländska sammanhang och samtal. Vanligare är dock att informanten nämner ett eller ett par tillfällen där engelska inte hör hemma. Det många informanter är överens om är att engelska inte ska användas, eller användas med måtta, i samtal med äldre, barn och personer som inte kan antas behärska engelska. Undervisning ska hållas på det inhemska språket. Formella eller officiella sammanhang och mediespråk ska enligt många också helst hållas fria från engelska. Det officiella språket, inklusive mediernas språk, bör enligt många föregå med gott exempel och därför undvika att influeras av engelskan.

Själva undviker många informanter att överanvända engelska när de vill göra ett gott intryck, till exempel när de skriver akademiska texter eller går på anställningsintervju. En informant berättar om en arbetsintervju när mängden engelska faktiskt kommenterades av intervjuaren.

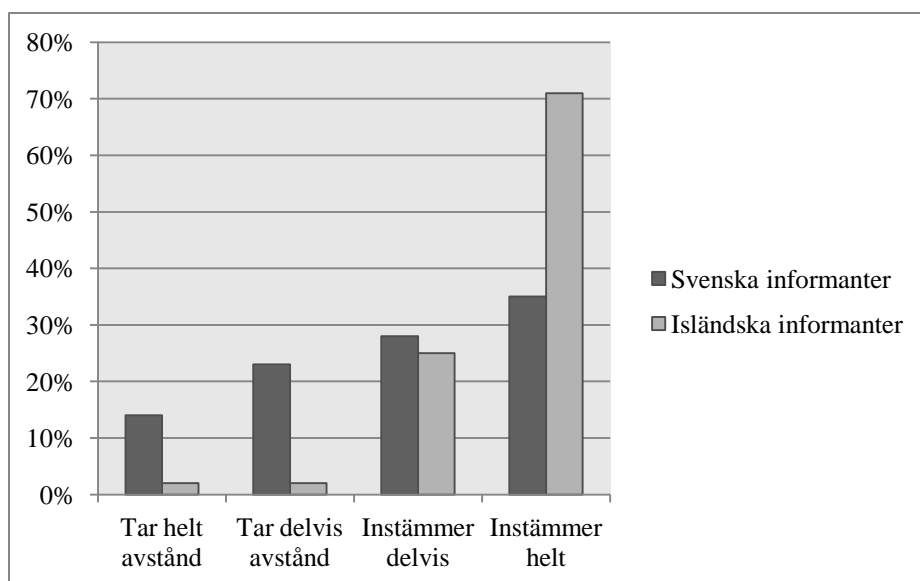
Även i mindre formella sammanhang kan engelska behöva undvikas. En svensk informant menar till exempel att det ”att svänga sig med engelska uttryck på pubben kan låta pretentiöst”. Annat som inte passar med för mycket engelska är enligt informanterna allvarliga eller sorgliga situationer, skönlitteratur, poesi, bruksanvisningar och djupa diskussioner.

Något informanterna inte är överens om är huruvida engelskan bör användas i vardagliga samtal eller inte. Många tycker att engelskan endast ska användas i dagligt tal och inte i fackuttryck och liknande. Andra anser att engelskan skadar språket om den används i dagligt tal, men att den fyller en funktion i vissa specialiserade områdens terminologi.

5.1.4 Anpassning av lånord

I enkäten finns två påståenden som behandlar anpassning av engelska lånord. Det ena påståendet är att det är positivt att anpassa stavningen av engelska ord efter inhemska regler och det andra påståendet är att man bör anpassa lånord efter det inhemska böjningssystemet. Utöver dess två frågor behandlas samma ämne i enkätens sista del där informanterna ombeds att välja en inhemsk eller engelsk stavning av ett antal ord.

Figur 5 och 6 visar tydligt att det är angående anpassningen av lånord som de två informantgrupperna är mest oense.

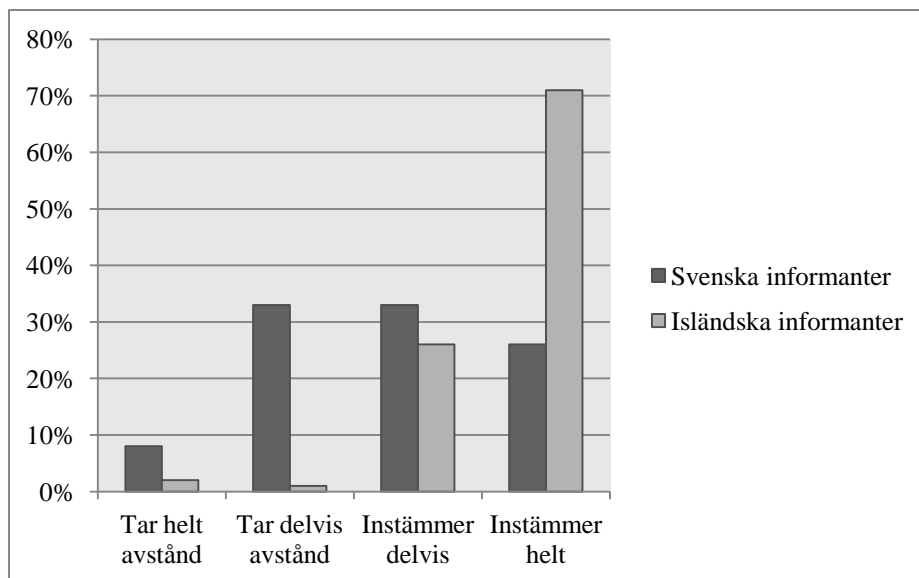
Figur 5. Påstående: Det är positivt att anpassa stavningen av engelska ord efter svenska/isländska regler.

I figur 5 fördelar sig de två gruppernas informanter mycket ojämnt. En stor majoritet, 71 %, av de isländska informanterna instämmer helt i påståendet att det är positivt att anpassa stavningen av engelska ord efter den inhemska ortografin. Motsvarande siffra hos de svenska informanterna är 35 %. Något av de två negativare svarsalternativen väljs av 37 % av svenskarna, medan endast 3 % av islänningarna gör detsamma. Dessa siffror kan jämföras med de tidigare undersökningar som presenterats i avsnitt 2.4.3 och 2.5.3. Både Nyström Höögs (2005) och Hanna Óladóttirs (2009) informanter var positivt inställda till att anpassa engelska lånord, även om tidigare okända alternativ som *desajn* valdes bort. De svenska informanterna i denna undersökning tycks vara av en annan åsikt.

Fördelningen av anpassade lån och direktlån i bloggmaterial som presenterades i avsnitt 4.2.1 kan bidra till att förklara de två informantgruppernas olikheter i figur 5. I de två undersökta textmassorna fanns det betydligt fler exempel på anpassade lånord i den isländska än i den svenska. Av detta är det möjligt att dra slutsatsen att de isländska informanterna oftare än de svenska stöter på engelska ord med inhemska stavning.

I endast en åldersgrupp väljer fler personer ett avståndstagande alternativ än ett instämmande. Denna grupp är svenskar mellan 40 och 49. Skillnaden utgörs dock endast av en informant. I alla andra åldersgrupper, svenska som isländska, är det fler som anser att det är positivt att anpassa ord än som inte tycker det. De tre isländska informanter som helt eller delvis tar avstånd från påståendet tillhör dock den näst yngsta åldersgruppen, 20–29. I motsvarande svenska åldersgrupp tar 27 av 76 personer (dvs. 36 %) avstånd från påståendet.

I figur 6 nedan visas informanternas fördelning angående huruvida lånord bör anpassas till det svenska/isländska böjningssystemet.

Figur 6. Påstående: Lånord bör anpassas till det svenska/isländska böjningssystemet.

Också i figur 6 fördelar sig de två informantgrupperna mycket ojämnt mellan alternativen. 71 % av de isländska informanterna instämmer helt i påståendet, medan endast 26 % av de svenska informanterna gör detsamma. Det är med andra ord färre svenskar som instämmer helt med detta påstående än det förra. 41 % av svenskarna och 3 % av islänningar väljer något av de två negativare svarsalternativen.

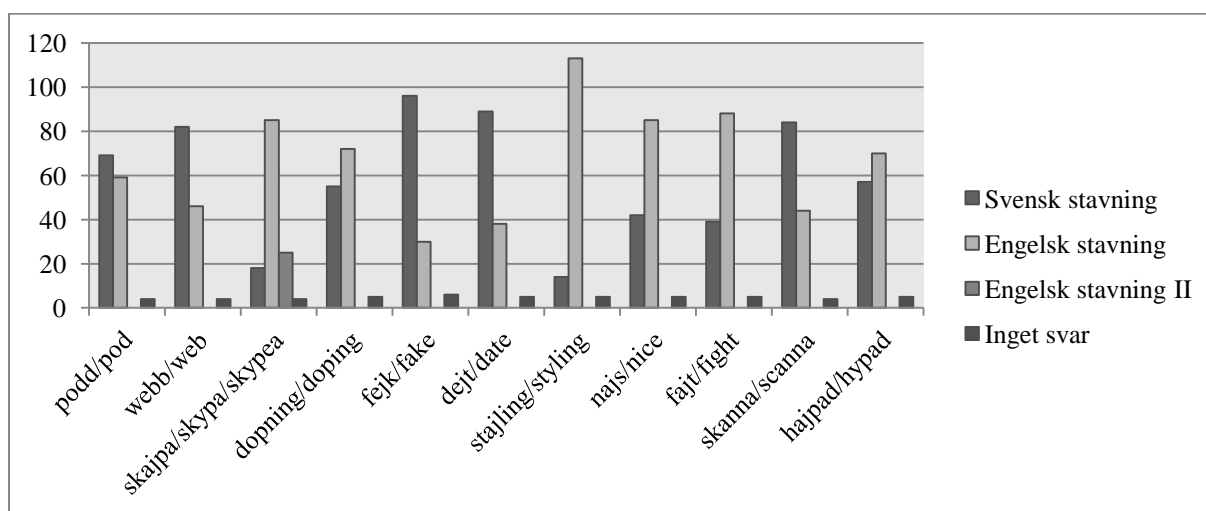
Att isländskans böjningssystem är mer invecklat än svenskans (med bland annat kasusböjning och fyrgenussystem) skulle kunna vara en förklaring till siffrorna i figur 6. Många ser det förmodligen som otänkbart att inte böja ett ord, även om det är inlånat. I de två språkens enkäter åtföljdes frågan av samma exempel med ordet *avokado* pluralböjt antingen med engelskans -s eller på svenska *avokador* och på isländska *avókadó*. Många av informanterna tänkte säkerligen därför just på pluralböjningen av ord. Man kan spekulera i om de svenska informanterna skulle ha varit mer positivt inställda till påståendet om de ställts inför ett mer uppseendeväckande exempel med ett böjt och ett oböjt verb, som *joina/join*.

5.1.4.1 Ordparen

Informanternas attityder till anpassad stavning av engelska lånord kommer också fram i enkätens avslutande del. Där ombeds informanterna att i elva exempel välja mellan två eller fler alternativa stavningar av samma ord. Den stavning som väljs är den som föredras av informanten. De ord som finns med bland ordparen består till störst del av sådana som finns med i bloggmaterialet som behandlas i avsnitt 4. Några ord har tagits med för att representera anpassningsmetoder som är vanliga, men inte finns i bloggmaterialet (detta gäller exempelvis ordparet *dopning/doping*). Bland orden finns exempel på de flesta metoder för anpassning som presenteras i avsnitt 4.2.1.

Orden i de två språkens enkäter är inte desamma. Detta beror förstås på att de ord som lånas in från engelskan inte är identiska för alla språk, och att olika ord finns i det svenska och det isländska bloggmaterialet. Ett ord, *najs/næs*, fanns dock i båda språkens bloggmaterial och finns därför representerat i båda enkäterna.

De svenska informanternas val av stavningar presenteras nedan i figur 7. Därefter presenteras de isländska informanternas fördelning i figur 8. Slutligen jämförs de två informantgruppernas val.

Figur 7. De svenska informanternas val av stavning i ordparen.

Som syns i figur 7 får de svenska informanterna för det mesta välja mellan två alternativa stavningar, en anpassad och en engelsk. I ett fall (*skajpa/skypa/skypea*) finns två varianter av icke-anpassad stavning.

I fem ordpar föredras den svenska stavningen av flest personer. Detta gäller för stavningarna *podd*, *webb*, *fejk*, *dejt* och *skanna*. I sex ordpar föredras i stället den engelska stavningen. De engelska stavningar som väljs av flest är *skypa* (fler föredrar även *skypea* framför den svenska stavningen *skajpa*), *doping*, *styling*, *nice*, *fight* och *hypad*.

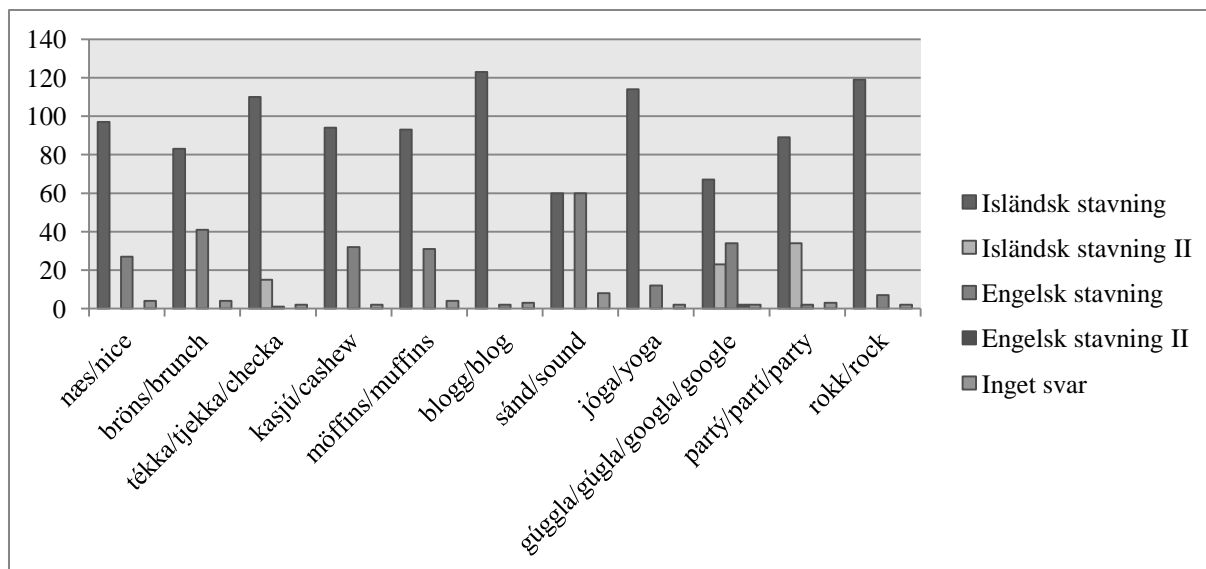
Av detta kan konstateras att vissa anpassningsstrategier tycks accepteras lättare än andra. Dubbeltecknad i stället för enkel konsonant är en sådan. Av de två exempel på denna strategi som finns i enkäten föredras den anpassade varianten i båda, även om informanternas fördelning i exemplet *podd/pod* är ganska jämn. Att skriva ut diftongen [ei] som /ej/ är bland informanterna betydligt populärare än att skriva ut samma ljud som /a/. Detta syns i de två ordparen *dejt/date* och *fejk/fake*. Slutligen väljer nästan dubbelt så många informanter att stava *skanna* med /k/ än med /c/.

En anpassningsstrategi som inte accepteras i särskilt hög grad är att uttrycka ljudet [ai] med /aj/. Detta syns i *skajpa/skypa/skypea*, *stjaling/styling*, *najs/nice*, *fight/fajt* och *hajpad/hypad*. De engelska stavningarna av ljudet [ai] varierar i de nämnda exemplen, men inte i något exempel väljs företrädesvis den svenska varianten. Detta är intressant eftersom båda exemplen med /ej/ för [ei] föredras av fler informanter än de engelska varianterna. Dessa två anpassningsstrategier liknar varandra, men tas inte emot på samma sätt. Något som kan spela in här är förstås ordens frekvens, det vill säga hur ofta informanterna kan tänkas komma i kontakt med dem. Att *fejk* och *dejt* skulle vara så mycket vanligare än orden med /aj/ verkar dock osannolikt.

I ordparet *dopning/doping* fördelar sig informanterna någorlunda jämnt, även om det är 17 personer mer som föredrar den engelska stavningen *doping*.

Det ordpar informanterna är mest överens om är *stajling/styling*. Där föredrar 113 personer den engelska stavningen och 14 personer den svenska. Fem personer undgår att svara på frågan genom att inte välja något av alternativen. Anledningen till informanternas enhetliga åsikt är förmodligen att ordet oftast förekommer i sin engelska stavning. I korpusen Bloggmix får stavningen *styling* 3 566 träffar och *stajling* 6 träffar. En liknande skillnaden finns för relaterade ord som *stylist/stajlist* och *style/stajl*.

I figur 8 nedan presenteras vilka stavningar de isländska informanterna föredrar.

Figur 8. De isländska informanternas val av stavning i ordparen.

Precis som den svenska enkätens informanter får de isländska informanterna oftast välja mellan två alternativa stavningar. I tre exempel finns dock tre eller fyra alternativa stavningar. Antingen finns två isländska stavningar (*tékka/tjekka*, *partý/partí*) eller två isländska och två icke-anpassade (*gúggla/gúgla/googla/google*).

Som figur 8 tydligt visar är de isländska informanterna betydligt mer positivt inställda till de inhemska anpassade stavningarna. Den isländska stavningen är betydligt populärare i alla ordpar utom *sánd/sound*, där informanterna fördelar sig jämnt mellan alternativen. Just detta ordpar verkar också ha varit svårare att ta ställning till än de andra, då åtta personer inte valt något av alternativen. Det finns endast ett exempel, förutom *sound*, där fler än 40 informanter föredrar det engelska alternativet framför det isländska. Detta exempel är den engelska stavningen *brunch*. En möjlig förklaring till att förhållandevis många väljer denna stavning är att själva företeelsen *brunch* är anglosaxisk och att det därför anses riktigt att stava ordet därefter.

De engelska stavningar som föredras av minst antal informanter är *checka*, *blog*, *google* (som verb) och *party*. Dessa stavningen väljs endast av en eller två personer. I exemplet *google* är det förmodligen den engelska verbformen snarare än stavningen som är problematisk. Något som talar för detta är att den andra engelska stavningen av ordet, *googla*, väljs av betydligt fler. I gruppen *checka/tékka/tjekka* är *tékka* (som uttalas likadant som *tjekka*) det alternativ som väljs av flest informanter. Det är också den form som ordet har i ordböcker. Varför just de nyss nämnda engelska stavningarna är särskilt oacceptabla är svårt att säga. Möjligen ses dessa ord i högre grad än de andra som en del av det isländska ordförrådet, medan de andra orden räknas som ”slettur”.

Vid en jämförelse mellan de svenska och de isländska informanternas val i ordparen är det tydligaste att de isländska informanterna nästan genomgående väljer den inhemska stavningen framför den engelska. Vilken stavning de svenska informanterna föredrar varierar mellan olika ord. Fördelningen är jämn mellan ord där den svenska stavningen föredras framför den engelska och tvärtom.

Adjektivet *nice* tillsammans med inhemska stavningar finns bland både de svenska och de isländska ordparen i enkäten. Av de svenska informanterna väljer 85 personer den engelska stavningen, medan 42 personer föredrar den svenska. Detta motsvarar 64 % mot 32 %. Det är med andra ord dubbelt så många svenskar som föredrar den engelska stavningen än den svenska. Hos de isländska informanterna är den inhemska stavningen *næs* betydligt populärare än den engelska *nice*. 97 personer väljer isländsk stavning och 27 personer väljer engelsk. I procent motsvarar detta 76 % respektive 21 %. Mer än tre gånger så många vill alltså hellre stava ordet isländskt än engelskt.

Något som är gemensamt för de två informantgrupperna är att vilja anpassa engelska ord genom dubbeltecknad konsonant. I samtliga exempel, *podd/pod*, *webb/web*, *blogg/blog*, föredrar flest informanter den inhemskt anpassade stavningen. I det svenska exemplet *podd/pod* föredrar dock nästan lika många det engelska alternativet. Något som skulle kunna bero på att ordet är en förkortning av engelskans ”podcast”.

Inte i någon av informantgrupperna verkar det spela någon roll om ordet är ett kultur- eller kärnlån. I ordparen finns exempel på ord som betecknar någon typ av ny företeelse (kulturlån) och ord som lånas in trots att det redan finns en inhemska benämning (kärnlån). Vissa ord placerar sig enkelt under någon av dessa benämningar, medan andra är svårare att kategorisera. Tabell 9 visar hur jag sorterat orden i ordparen. Alla ord presenteras i den form de fördras av flest informanter.

Tabell 9. Kulturlån och kärnlån i enkätens ordpar.

Kulturlån		Kärnlån	
Svenska	Isländska	Svenska	Isländska
podd	bröns	fejk	næs
webb	kasjú	dejt	tékka
skypa	möffins	nice	sánd/sound
doping	blogg	fight	partý
styling	jóga	hypad	
skanna	gúggla		
	rokk		

I tabell 9 visas ett sätt att kategorisera lånorden i enkätens ordpar i grupperna kulturlån och kärnlån. Många av kulturlånen i tabellen har med teknik och datorer att göra, se *podd*, *webb*, *skajpa*, *skanna* och *blogg*. Andra, *bröns* och *rokk*, kan sägas vara anglosaxiska företeelser som lånats in tillsammans med sin benämning. *Kasjú* och *möffins* är exempel på ”nya” matrelaterade begrepp och *jóga* är en ”ny” träningsform. *Dopning* och *stajling* tillhör inte lika tydligt kulturlånen, men får ändå sägas ge namn åt en företeelse som tidigare inte varit aktuell att benämna.

Bland kärnlånen i tabell 9 finns både substantiv, adjektiv och verb. Substantiven *dejt*, *fajt*, *sánd* och *partý* har alla självklara inhemska ekvivalenter i *träff*, *slagsmål*, *hljómur* (sv. ’ljud’)

och *veisla/teiti* (sv. 'fest'). Detsamma gäller i princip för adjektiven *fejk* och *najs/næs* som är andra sätt att uttrycka *oäkta* respektive *bra/trevlig/skön/góður/ágættur/flottur* och så vidare. Av de två verben, *hajpad* och *tékka*, kan åtminstone isländska *tékka* sägas ha en ganska precis motsvarighet i *athuga* (ungefär 'kolla'; 'kontrollera'). Det svenska *hajpad* är inte lika lätt att hitta den exakta inhemska motsvarigheten till, men ordet kan knappast sägas ge namn åt en ny företeelse. Alternativa sätt att uttrycka ungefär samma sak skulle kunna vara *omtalad* eller *upphöjd till skyarna*.

Som tidigare nämnts verkar det dock i ordparen inte finnas något samband mellan huruvida ordet är ett kultur- eller kärnlån och hur pass accepterad ordets anpassade stavning är. Ungefär lika många svenska informanter föredrar anpassad som engelsk stavning bland både kulturlån och kärnlån. Bland de isländska informanterna är det genomgående fler som föredrar det isländska alternativet. Det exempel där lika många väljer den engelska som den isländska stavningen är ett kärnlån, *sánd/sound*.

I några ordpar fördelar sig informanterna jämnare än i andra mellan de alternativa stavningarna. De ordpar med jämnast fördelning i den svenska enkäten är *podd/pod*, *dopning/doping* och *hajpad/hypad*. I den isländska enkäten är fördelningen jämnast i *sánd/sound*, *bröns/brunch* och *gúggla/gúgla/googla/google*. Inte heller här går det att se något samband med vilken typ av lån ordet är.

5.2 Intervjuerna

Av de personer som svarade på enkäten har åtta även intervjuats. De fyra svenska intervjuinformanterna kallas här för Maja, Fredrik, Kristina och Stig. De isländska informanterna kallas för Særún, Auður, Hrafnkell och Þorsteinn. I detta avsnitt presenteras vad som i intervjuerna framkommit om dessa personers sätt att resonera om engelskt inflytande på det egna språket.

5.2.1 Engelskans inflytande

Som tidigare visats i figur 1 instämmer så gott som alla informanter helt eller delvis i att det är mycket viktigt att behärska engelska i dagens samhälle. Detta gäller också för de intervjuade informanterna, utom Kristina som i enkäten helt tar avstånd. I intervjun ändrar sig Kristina dock efter att ha fått titta på frågorna igen, i stället instämmer hon helt. Dock tycker hon att det finns faktorer som komplicerar frågan:

(Citat 1)

Det är klart att engelskan är ett världsspråk, så att det är ju väldigt viktigt att behärska ... alltså att behärska de stora världsspråken så att man kan kommunicera med människor, men jag tycker ... jag tycker att det är väldigt viktigt att behålla sin nationella särart och sitt *eget* språk, jag tycker inte att det egna språket ska utarmas. Och sedan kommer det ju flera andra språk nu som ... som kanske kommer bli ännu mer viktigare än engelska, kinesiska till exempel.

Kristina anser alltså att kunskaper i engelska är viktigt, men att det finns andra språk som också är betydelsefulla. Hon betonar också att det är viktigt att behålla sitt eget språk, så att det inte utarmas.

Maja instämmer delvis i påståendet och menar att man klarar sig utan engelskan, men att bristande engelskkunskaper är begränsande. Den begränsande faktorn tas också upp av Fredrik, som anser att engelskkunskaper ofta underlättar (bland annat i yrkeslivet eller för att tillgodogöra sig instruktioner) även om de inte alltid krävs. Stig instämmer helt och motiverar det med att det är ett stort hinder att inte behärska engelska i dag. I och med att vi lever i en globaliserad värld är det viktigt att kunna tillgodogöra sig information från andra länder. Bristande engelskkunskaper är också ett hinder för att ta till sig medier av i dag, menar Stig.

Av de isländska informanterna instämmer Særún, Auður och Þorsteinn delvis och Hrafnkell helt i påståendet. Precis som bland de svenska informanterna kommenterar några att det inte alltid är ett krav att kunna engelska, men att det ofta är begränsande att inte göra det. Flera lyfter fram att det är viktigt att kunna ha ett internationellt utbyte och att kunskaper i engelska då är en förutsättning. Særún tycker att engelskan är viktig också eftersom invandringen till Island har ökat de senare åren. Auður kommenterar att det inte bara är kunskaper i engelska som är viktigt, utan språkkunskaper över lag.

(Citat 2)

Ég held að það sé mikilvægt að kunna önnur tungumál yfir höfuð, ekki bara ensku. Af því að ég held að það, í raun og veru, það að ... hafa vald á fleiri en einu tungumáli ... gerir mann kleift að hugsa um hluti á ... eh ólíkan hátt. Eh, það gerir mann víðsýnari ... og hjálpar fólk, í raun og veru, við að verða betri manneskjur.

'Jag tycker att det är viktigt att kunna andra språk, inte bara engelska. Därför att jag tror att det, i själva verket, det att ... behärska fler än ett språk ... gör det möjligt för en att tänka på saker på ... eh olika sätt. Eh, det gör en mer vidsynt ... och hjälper folk, i grund och botten, med att bli bättre människor.'

För Auður är engelskkunskaper, eller snarare språkkunskaper över lag, inte bara viktiga för att kunna röra sig fritt i samhället och förstå information, utan gör en också öppnare och till en bättre människa.

Att det är viktigt att ha kunskaper i andra språk än modersmålet och engelska tas upp också av Þorsteinn, som menar att det är en del av bildningen att behärska andra språk än sitt modersmål. Ytterligare en anledning till att engelskan är viktig är, enligt Hrafnkell, att kunna kommunicera med människor när man är utomlands.

De isländska informanterna tillfrågades också om vad de anser om danskundervisningen på Island; om det också är värdefullt att lära sig danska. Alla fyra tycker att det är positivt om islänningar studerar något annat nordiskt språk, men det skulle inte nödvändigtvis behöva vara danska. Særún, som har läst svenska i skolan, beskriver sin syn såhär:

(Citat 3)

Mér finnst það verðmætt úr því að, eh ... það eru rosalega margir sem fara til Norðurlandanna, sérstaklega í nám, og ... það væri svo miklu erfiðara ef maður kunni ekki ... annað norðurlandtungumál. En í daglegu samfélagi þá er [danska] rosalega lítið notað.

’Jag tycker att det är värdefullt därför att, eh ... det är väldigt många som åker till de nordiska länderna, särskilt för att studera, och ... det vore så mycket svårare om man inte kunde ... ett annat nordiskt språk. Men i samhället till vardags används [danska] väldigt lite.’

Særún tycker alltså att det är värdefullt för islänningar att kunna ett annat nordiskt språk eftersom många besöker eller bosätter sig i något annat nordiskt land. I det isländska samhället är danskkunskaperna däremot inte till någon särskild nytta. Særún nämner att det kan användas i kontakt med turister, men därutöver är danskan inte särskilt närvarande i vardagslivet på Island.

När det gäller frågan om huruvida man använder för mycket engelska i Sverige/på Island är de intervjuade informanterna inte överens. De svenska informanterna tycks vara mer bestämda än de isländska då både Maja och Fredrik helt tar avstånd, medan Kristina helt håller med. Stig instämmer tillsammans med isländske Þorsteinn delvis och resterande informanter (Særún, Auður och Hrafnkell) tar delvis avstånd. Kristina är den enda som helt håller med i påståendet. Hon menar att engelskan tränger undan svenskan på i stort sett alla områden. Både i dagligt tal, i skrift och i massmedia tycker hon att engelskan tar över mer och mer. Hon kommenterar det såhär:

(Citat 4)

Det kan [...] få negativa konsekvenser för det svenska språket och att det finns en risk att det utarmas. Att man tappar sitt svenska ordförråd.

En anledning till att Kristina anser att engelskans påverkan är för stor är alltså att den i längden kan leda till negativa konsekvenser för svenskan. Kristina ser en risk att svenskan blir starkt försvagad och att det svenska ordförrådet tappas bort.

Maja och Fredrik ser snarare engelskan som någonting positivt. Maja menar att engelskan tillför någonting till svenskan och att språket utvecklas.

(Citat 5)

Jag tycker ändå liksom *allt* som man tar in, alla uttryck och så, tillför ju någonting om man inte har kunnat sagt det innan. Jag tycker att det utvecklar väl språket på något sätt, för att det är något man har behov av att använda då.

Enligt Majas mening lånas engelskan in av en anledning och fyller ett behov i svenskan, den har en verbaliserande funktion. De nya orden och uttrycken gör det möjligt att uttrycka nya saker, vilket utökar svenskan.

Auður, som delvis tar avstånd från påståendet, tycker inte att engelskan fått särskilt stor plats i isländskan än. Hon gör också skillnad på olika typ av engelsk påverkan och menar att det viktigaste är att se till att isländskan inte hamnar efter när det gäller att skapa tekniska termer och liknande. Mer slangliknande bruk (som uttryck i stil med ”what’s up?”) är inte särskilt oroväckande.

(Citat 6)

Til dæmis ... þegar ég var krakki, þá vorum við með Makka heima. [...] Og þá var stýrikerfið þýtt yfir á íslensku, þannig að þá sem sagt, eh ... í raun og veru lærir maður að tala um að „vista skrár“ og svo framvegis, en ekki, ekki að „seiva fæla“ og ég held að það sé mjög gagnlegt, sérstaklega, í raun og veru, af því að framtíð tungumála í dag er nattúrulega að mörgu leyti ... hangir svolítið á ... rafrænu spýtunni eins og maður segja. Eh ... þannig að eh ... það að huga af því að íslenskan dragist ekki aftur úr þessu rafrænu þróun, það er mikilvægt.

[...]

Æi, [ensk orðasambönd] er[u] ekki svo hættuleg. Til dæmis eins og mamma sagði, og hefur oft sagt, að þegar hún var ung, þá hugsaði hún með ... hún hugsaði til þess með hryllingi, að í framtíðinni myndi allir Íslendingar segja „Óboy!“ [...] og enginn segir „Óboy“ í dag, ég meina þetta skiptir engu máli.

’Till exempel ... när jag var liten, då hade vi en Mac hemma. [...] Och då var operativsystemet översatt till isländska, så att det alltså, eh ... man lär sig att tala om att ”spara dokument” och så vidare, och inte, inte att ”sejva fajl” och jag tycker att det är väldigt bra, särskilt, i grund och botten, därför att språkens framtid i dag naturligtvis på många sätt är ... är lite ... avhängig av det digitala. Eh ... så att eh ... att tänka på att isländskan inte hamnar efter i den digitala utvecklingen, det är viktigt.

[...]

Äsch, [engelska uttryck] är inte så farligt. Till exempel som mamma sa, och ofta har sagt, att när hon var ung, då kände hon ... hon kände fasa inför det, att alla islänningar i framtiden skulle säga ”Oboy!” [...] och ingen säger ”Oboy!” i dag, alltså det spelar ingen roll.’

Det som har betydelse, enligt Auður, är att isländskan håller jämna steg med den tekniska utvecklingen genom att se till att det finns en inhemsk terminologi. Hon betonar att detta arbete innehas av alla islänningar tillsammans och att det inte går att vänta på att någon annan ska komma på ett bra sätt att översätta de tekniska termerna – det måste man försöka göra själv. Hon berättar att hon själv brukar fundera över utländska begrepp och hur de skulle kunna översättas till isländska.

Både Maja, Stig, Særún och Þorsteinn nämner att åldern kan vara en faktor som påverkar vilken inställning man har till användningen av engelska. Samtliga tror att yngre är positivare än äldre. Maja tror att det kan bero på att yngre personer har mer kontakt med engelska. Stig tror att äldre värnar mer om språket för att de växt upp med inställningen att språk är viktigt.

I intervjun frågade jag också samtliga personer om de hade någon uppfattning om hur engelskan hanteras i de nordiska grannländerna. Sandøy & Kristiansen (2010:4) har visat att synen hos språkforskare och lekmän korresponderar så gott som helt och hållet i fråga om uppfattad grad av purism hos de nordiska länderna. Experter på området rankar isländskan som det mest puristiska språket följt av färöiska, norska, finska, finlandssvenska, svenska och danska. Lekmännens bild är densamma förutom att finskan uppfattas som mer puristisk än norskan. Bland informanterna i min undersökning är många osäkra, men flera tar upp danskan som ett språk som de tror är mer liberalt när det gäller att acceptera engelska lånord. Maja nämner också intressant nog Island i detta sammanhang. Anledningen är att de exporterar mycket musik, vilket hon tror skulle kunna tyda på en positiv inställning till det internationella. Länder som tas upp som möjligen mindre benägna att påverkas av engelskan är norskan och finskan. Fredrik funderar på om konflikten mellan finska och svenska i Finland gör finskan till ett restriktivare språk gällande ordlån.

De isländska informanterna framstår som säkrare på sin sak då alla tycker att det är mer engelska i svenskan. De fyra isländska informanterna är dock alla bosatta i Sverige och har därför av förklarliga skäl mer erfarenhet än de svenska informanterna i denna fråga. Även danskan tas upp som ett språk med mer engelskt inflytande än isländskan. Precis som några av de svenska informanterna nämner Auður och Þorsteinn norska som ett språk som är mer

likt isländska i det att de inte tar in lika mycket engelska. Auður menar att norrmän är språkmedvetna och nämner de två officiella språken bokmål och nynorsk som exempel på det. Hrafnkell har en känsla av att de andra nordiska länderna har lossnat mer från sina rötter och därför kan tillåta sig att influeras mer av andra språk.

För att komma åt informanternas tankar om huruvida deras inhemska språk kan råka ut för domänförluster fick de utveckla sina svar på enkätens påståenden att det finns risk för att engelskan påverkar för mycket samt att man i dagsläget kan använda svenska/isländska i alla sammanhang. Återigen tycks de svenska informanterna ha starkare åsikter än de isländska. Maja och Fredrik tar nämligen helt avstånd från påståendet att engelskan kan komma att påverka för mycket, medan Kristina helt håller med. Isländska Særún tar delvis avstånd, medan resterande isländska informanter samt svenske Stig delvis håller med. Bland dem som håller med helt eller delvis ges många exempel på områden där engelskan är särskilt stark. Massmedia, nöjesindustri, IT och industrivärlden är återkommande exempel.

Huruvida detta är positivt eller negativt är informanterna oense om. Stig har lagt märke till att journalister ofta använder engelska på ett slentrianmässigt sätt. Detta är han emot eftersom mediernas språk påverkar resten av språket i hög grad. Stig är också kritiskt inställd till engelskan i IT-området och känner att man ”inte bryr sig om att plocka fram ett svenskt alternativ, utan man tar in [engelskan] förbehållslöst”. Fredrik däremot tycker inte att engelskans inflytande behöver vara negativt. Han tar också upp IT-området som ett exempel på ett sammanhang där svenskan börjar förlora mark, men menar att det inte är något problem att engelskan tar över just där:

(Citat 8)

Jag tycker kanske inte att det är något problem, ofta så ... så upplever jag att det blir lite ... precis som mejl, att jamen ... det accepteras, det glider in i svenskan ... och ofta får det kanske försvenskad stavning.

Fredrik anser alltså att de IT-relaterade orden för det mesta enkelt blir en del av svenskan. Angående exemplet ”mejl” säger han i intervjun att han ser ordet som så gott som svenskt även om han vet att det är inlånat från engelskan.

Fredriks åsikt skiljer sig helt från isländska Auðurs. Hon är av motsatt åsikt och anser att det är mycket viktigt att skapa inhemska termer för just datarelaterade ord. I citat 6 återges Auðurs inställning, som är att det viktigaste är att skapa inhemsk terminologi för fackområden, medan slanguttryck och liknande spelar mindre roll. Auður uttrycker detta flera gånger under intervjun, bland annat i samband med påståendet att engelskan kan komma att ta över inom vissa områden.

Både Fredrik och Maja tar avstånd från att engelskan skulle kunna ta över från svenskan inom något område, men har under sina ingenjörstudier läst mycket kurslitteratur på engelska. Även föreläsningar har ibland hållits på engelska. Ingen av dem tror dock att engelskan kommer att ta över inom universitetsvärlden. Fredrik anser också att han gott och väl kan prata om sina studier helt på svenska. Maja tycker att engelskan har varit ett positivt inslag i utbildningen.

(Citat 9)

... jag tänker att [...] det är någonting som man får som positivt. Att hade vi inte haft det på engelska, då hade vi inte haft ... alternativet över huvud taget. [...] Nu har man fått in mer kurslitteratur och mer, eh, kurs ... föreläsare, vi hade många föreläsare på engelska.

Majas bild är med andra ord att den engelska terminologin behövs inom hennes studieområde. Utan den skulle vissa delar av utbildningen gå förlorade. Maja säger i intervjun att hon är tveksam till att termerna skulle översättas till svenska, inte för att det skulle vara negativt utan för att ingen skulle göra det.

Inte heller Særún, som delvis tar avstånd från påståendet, tror att engelskan förmår ersätta isländskan på något område. Islänningarna är, enligt Særún, för stolta för att låta sitt språk ge vika för ett annat.

Påståendet att man i dagsläget kan använda svenska/isländska inom alla områden är nära sammankopplat med det förra. Samtliga informanter, svenska som isländska, instämmer helt eller delvis. De som endast instämmer delvis ser undantagen framför allt inom IT-sfären där utvecklingen går för snabbt för att det ska hinna skapas inhemska termer för allt. Jag frågade alla informanter om de tycker att det finns något område där svenskan/isländskan *kan* användas, men där engelska i allmänhet anses ha högre status. Særún tror att detta kan stämma in på datarelaterade begrepp.

(Citat 10)

Það sem ég, sko, gæti ímyndað mér væri að það er frekar í ... eh ... tölvunarfræði. [...] Þar eru svo mörg hugtök sem eru, sko, lýsandi. En þá gæti verið erfitt að þýða það yfir á íslensku á ... góðan hátt. Þannig að ... fá sama, alveg, þýðingu í orðinu, sama merkingu.

’Det som jag väl kan föreställa mig är att det är mest inom ... eh ... datorvetenskap. [...] Där finns så många begrepp som är, liksom, beskrivande. Men det kan vara svårt att översätta till isländska på ... ett bra sätt. Så att ... man får precis samma betydelse i ordet, samma innebörd.’

Inom IT-området skulle det alltså kunna vara särskilt svårt för isländska översättningar att slå igenom, eftersom det är svårt att översätta de beskrivande termerna på ett exakt sätt.

Kristina tror att engelskan har högre status också i branscher som ”ska vara lite hippa”. Fredrik uttrycker någonting liknande och beskriver en särskild bransch:

(Citat 11)

På managementsidan så ... upplever jag ibland att det ... det kan vara ett sätt att uttrycka status, att det är fint att vara så ... internationell.

[...]

I de här managementsammanhangen så upplever jag att man då och då stöter på människor som tycker att engelskan har en högre status, ehm ... men det är lite ... det är också lite svårt för att ... eftersom vi har en situation där det används väldigt mycket engelska, så kan det ju också vara ... det behöver inte vara att man använder engelskan för att det har högre status utan bara för att det är det man är mer bekväm med.

I det område Fredrik beskriver kan vissa värdera det högt att vara internationell. Fredrik är samtidigt osäker på om status är hela anledningen till att engelska används mycket inom dessa ”managementsammanhang”. I vissa fall tror han att det mycket väl skulle kunna handla om att det är de engelska orden man lärt sig och oftast hör användas, vilket gör att de känns bekvä-

mare än eventuella svenska motsvarigheter. I det omtalade yrkesområdet skulle engelskans funktion både kunna vara verbaliserande (genom att ge namn åt begrepp) och psyko-social (genom hög status och ett sätt att markera tillhörighet till yrkesgruppen).

Stig tycker att engelska verkar ha högre status än svenska inom många områden och att det är därför engelskan är ett så starkt språk i dag. Han skulle gärna se att språkpolitiska auktoriteter satte upp tydligare riktlinjer för hur man ”ska” prata och skriva.

Auður tror inte att det finns områden där engelskan har högre status än isländskan. Möjligen skulle så kunna vara fallet i vissa mycket unga grupper som sedan växer ifrån den inställningen.

Att det inhemska språket är en viktig del av den svenska/isländska identiteten är de flesta av de intervjuade informanterna överens om. Den ende som är tveksam, och delvis tar avstånd från påståendet, är Fredrik. Han tror att svenskan är viktig för många, men att det är ett ohotat språk och att identitetsfaktorn därför inte är särskilt aktualiserad:

(Citat 12)

Jag är av uppfattningen att för många så är svenskan väldigt viktig [...] jag tror att jag skulle tycka att det var ganska jobbigt att liksom bli fråntagen svenskan och det är en enorm skillnad i att *få möjlighet* att lära sig engelska och börja prata engelska eller att *bli tvingad* att sluta prata svenska. [...] Jag uppfattar svenskan som ganska ohotad.

Fredrik ser engelskan i dagsläget som något positivt och berikande som vi har fått möjlighet att lära oss. Han är säker på att läget hade varit ett annat om svenskarna blivit tvingade att sluta prata svenska och övergå till engelska. I en sådan situation skulle, enligt Fredrik, kopplingen mellan identitet och språk förmodligen vara starkare.

Både Stig och Auður påpekar att de utan sitt språk skulle känna sig rotlösa. För islänningarnas del tar Auður upp det starka bandet med forntidslitteraturen som en anledning till varför språket är särskilt viktigt. Hon betonar det unika i att kunna läsa och förstå texter som skrivits för tusen år sedan. Hrafnkell nämner Islands förhållandevis nyvunna självständighet som en orsak till det starka bandet mellan språk och identitet. Han menar att islänningar i högre grad än svenskar visar stolthet över sitt land och folk. Båda dessa teman känns igen från Hanna Óladóttirs (2009) undersökning där flera informanter betonade just de isländska sagorna och landets självständighetskamp som viktiga identitetsskapande faktorer.

Stig och Kristina, som båda ser språket som en mycket viktig del av identiteten, beskriver hur en fast förankring i sin egen identitet kan göra att man också är öppnare för andra personers bakgrund. Kristina säger såhär:

(Citat 13)

Min mening är ju att det är viktigt att man ... har en stark förankring i sin egen kulturhistoria, sitt eget språk och för mig är det också ett sätt att, alltså ... den öppenheten ska man ha inte bara mot sig själv och sin egen bakgrund utan även mot andra och andras bakgrund. Och det är min uppfattning att det ... att det är väldigt berikande, men alltså ingen, alltså man ska inte, man ska inte släta ut sig, utan man ska ... man ska stå för sin särart så att säga och försöka se det som, använda det på ett sätt som är berikande i stället för alierande eller uteslutande.

Kristina känner starkt för svenskan och tycker att både språk och kulturhistoria är viktiga delar av vem man är. Hon betonar dock flera gånger i intervjun att ett starkt band till sin egen bakgrund inte får användas på ett destruktivt, ”alierande”, sätt. I stället ska ens egen språk-

liga och kulturhistoriska förankring bidra till ökad öppenhet mot andras bakgrund. Kristinas resonemang kan jämföras med citat 2 där Auður på ett liknande sätt beskriver fördelarna med att kunna många språk.

Befolkningarnas storlek tas upp som en viktig variabel av både Stig och Hrafnkell. De anser båda att de relativt få invånarna på Island och i Sverige kan göra att språket blir särskilt viktigt. I samband med detta påtalar Stig dessutom det faktum att de nordiska länderna har samma språkliga ursprung, vilket han anser det viktigt att värna om.

De isländska informanterna har alla gemensamt att ha flyttat från Island. Både Særún och Auður beskriver hur de som utlandsboende känner sig mycket isländska och att språket är en viktig del av denna känsla.

5.2.2 Eget och andras bruk av engelska

Ingen av de svenska informanterna anser att de själva använder särskilt mycket engelska ord och uttryck i vardagen, även om det förekommer. För Kristina och Stig är det ett medvetet val, då de båda vill reflektera över sitt språkbruk och undvika att slentrianmässigt använda engelska. Fredrik tycker att det fyller en positiv funktion de gånger han använder engelska. Han välkomnar en utveckling där fler språk närmar sig varandra, eftersom det underlättar inlärning av flera språk. Maja pratar engelska med sin pojkvän, men i svenska sammanhang upplever hon inte att engelskan är särskilt närvarande hos henne. Hon upplever att personer i hennes omgivning använder mer engelska än hon själv.

De fyra isländska informanterna anser själva att de använder en hel del engelska i vardagen, Þorsteinn är den ende som inte tycker att han gör det. Han förklarar det helt enkelt såhär:

(Citat 14)

Ég forðast það, já. [...] Mér finnst það töff að nota ekki tökuorð (skratt).

’Jag undviker det, ja. [...] Jag tycker att det är tufft att inte använda lånord (skratt).’

Þorsteinn hör över huvud taget inte särskilt mycket engelska i sin umgängeskrets, utan tycker att det används måttligt. Han tycker att det är ”asnalegt” (sv. ’dumt’) när folk uttrycker sig på engelska på ett sådant vis att yttrandet låter sämre än det hade gjort på isländska.

Hrafnkell är däremot positivt inställd och lyfter fram att det ibland går att uttrycka sig mer exakt på engelska. Han ger följande exempel:

(Citat 15)

... oftast þegar enska orðið eða orðasambandið lýsir orðinu eða því sem ég er að segja, hjálpa mig að lýsa því sem ég vil segja, mun einfaldara en ég get á íslensku. [...] Tökum til dæmis ... eh ... einhvern tónlistarmann, músikant ... ókei og hann fer upp á svið og hann er með svakalegan performance, þá finnst mér, þú veist, þá skilja allir performance. En ef ég ætla að segja það á íslensku: hann var upp á sviði og hann var ... rosalega góður. Það samt segir ekki alveg ... hann syngur rosalega vel, hann er með frábæran sviðsframburð eða ... Þú veist þetta eru allt orð sem eru kannski rétt, en performance er svona ... það bara ... hittir naglann mitt á hausinn.

’... oftast när det engelska ordet eller uttrycket beskriver ordet eller det jag säger, hjälper mig att beskriva det jag vill säga, mycket enklare än jag kan på isländska. [...] Om vi tar till exempel ... eh ... någon musiker, musikant ... okej och han går upp på scenen och han har ett fantastiskt performance, då tycker jag, du vet, då förstår alla performance. Men om jag ska säga det på

isländska: han var uppe på scenen och han var ... jättebra. Det säger inte helt ... han sjunger väldigt bra, han har ett fantastiskt scenuttryck eller ... Alltså alla de här orden är kanske rätt, men performance är liksom ... det bara ... slår huvudet rätt på spiken.'

För Hrafnkell fyller engelskan en tydlig verbaliserande funktion då den ibland förmår uttrycka precis det han är ute efter att säga bättre än isländskan, det "slår huvudet rätt på spiken".

Både Særún och Auður anser sig framför allt använda engelskan i informella och vardagliga situationer, exempelvis i uttryck som *hæ*, *bæ* och *ókei* (av engelskans *hi*, *bye* och *okay*). Auður skulle inte använda engelska uttryck i allvarsammare situationer eller när hon behövde göra gott intryck.

Var informanterna möter mest engelska varierar. Fredrik, som studerar till civilingenjör, möter ofta engelska i samband med studierna. Även på internet och i sociala medier ser han mycket engelska. Stig möter engelskan främst genom medier av olika slag. Han påtalar flera gånger under intervjun att journalister borde ta ett större ansvar för språket och vara ett föredöme för befolkningen:

(Citat 16)

Jag tycker att journalisterna går inte med något gott föredöme, eh därför att läser man en text i dag, då tycker i alla fall jag, att det är mycket språkliga fel och ... man använder språket, enligt mitt tycke, på ett felaktigt sätt. Man bryr sig inte att kunna plocka in kanske svenska ord och så [...] och det påverkar naturligtvis oss i samhället med, de har en stor påverkan på oss.

Stig tillskriver journalisterna ett visst ansvar för hur språkbruket utvecklas i resten av samhället. Han menar att om journalisterna skulle värna mer om svenskan skulle befolkningen börja göra detsamma. Samma sak gäller i motsatt riktning; om journalister använder språket på "ett felaktigt sätt" gör andra detsamma.

Særún hör mycket engelska i vardagen då hon brukar ha teven på i bakgrunden när hon är hemma. Ända sedan hon var liten har hon också lyssnat på engelska ljudböcker. Inte för att öva sig på engelska, utan bara för att det är roligt.

Flera av informanterna tar upp att de tänker sig att yngre använder mer engelska än äldre. Stig, som arbetat som universitetsadjunkt, menar att studenter använder mer engelska än han själv i både tal och skrift. Fredrik anser däremot inte att han och andra studenter använder särskilt mycket engelska ord och uttryck. Kristina tror också att "unga kanske är mer benägna", något hon tror beror på att de får engelskan "inmatad" från teve och internet. Även vissa yrkesgrupper kan tänkas använda mer engelska än andra. Stig nämner IT och ekonomi (vilket han själv arbetat med) som exempel på sådana grupper.

Alla åtta informanter har en känsla av att bruket av engelska förmodligen ökar, åtminstone inom vissa områden. Däremot tar Fredrik upp att lånorden som fenomen inte ökar, utan att vi bara har bytt språk att låna ifrån. Þorsteinn påtalar att ökningen inte endast är negativ, eftersom den leder till att kunskaperna i engelska förbättras. Anledningar till att bruket ökar är, enligt informanterna, att samhället blir mer och mer internationellt, att man hör och ser mer engelska på teve och internet samt att många av dagens slanguttryck hämtas från den angosaxiska kulturen. Kristina tror också att en viktigt anledning är att vi i allmänhet läser mindre i dag än tidigare.

Precis som i enkäten frågade jag i intervjuerna om det finns situationer när engelska ord passar bättre än svenska/isländska respektive om det finns situationer där det inte passar att

använda engelska uttryck. Alla informanter utom Kristina tycker att engelskan ibland passar bättre eller är bekvämare. Kristina däremot vill vara konsekvent och menar att svenskan alltid fungerar i Sverige. Fredrik tycker att svenska ord ibland är mer byråkratiska än engelska motsvarigheter. Han tar upp exemplet *mejl* och *e-post*. Særún för ett liknande resonemang och menar att de isländska orden kan vara långa och komplicerade och att det då är enklare att använda ett engelskt begrepp. Både Maja, Auður och Hrafnkell tycker att det finns tillfällen när man kan uttrycka sig exaktare med hjälp av engelska ord än isländska. Vissa ord finns det ingen lämplig svensk/isländsk översättning för. Maja beskriver det såhär:

(Citat 17)

Jag vet att jag kan vara sådär att ... det här är bättre på engelska, för det finns inget bra på svenska. [...] Jag tycker intense är bra (skratt), där tycker jag inte att det finns något bra på svenska.

Det vanligaste att nämna gällande situationer där det *inte* är lämpligt att använda engelska är formella situationer av olika slag. Nästan alla informanter säger någonting om detta i intervjun. Særún skulle till exempel försöka undvika engelska om hon höll tal:

(Citat 18)

Ef ég þurfti að halda ræðu, þá mundi ég reyna að forðast. Og sérstaklega ef það væri, sko ... nú er ég ekki að tala um ræðu í veislu eða þannig [...] en ef ég væri að halda ræðu þar sem, sko ... ef ensku orðin eru við hæfi þá mundi ég geta hugsað mér að nota þau, en ég mundi reyna samt, sko, að halda mér við íslensku.

’Om jag skulle hålla tal, då skulle jag försöka undvika det. Och särskilt om det var, liksom ... nu pratar jag inte om tal på en fest eller så [...] men om jag skulle hålla tal där, liksom ... om de engelska orden är etablerade då kan jag tänka mig att använda dem, men jag skulle ändå försöka, liksom, att hålla mig till isländska.’

Auður tycker inte heller att engelskan hör hemma i formella sammanhang, men betonar att detta gäller all typ av slangartat språk – inte bara engelska.

Kristina och Stig tar båda upp situationer som på något vis är känsliga. Kristina arbetade länge inom sjukvården och säger att det då var mycket viktigt för henne att hålla engelskan borta från sitt yrkesliv. Hon säger:

(Citat 19)

Utifrån min yrkeserfarenhet till exempel, om man träffar på människor som är i akut kris eller i chock, så är det *oerhört* viktigt att man formulerar sig på ett tydligt sätt.

Att i det beskrivna läget använda engelska uttryck skulle enligt Kristina vara otänkbart, eftersom det skulle kunna förvirra den chockade personen. På samma sätt skulle hon inte använda abstrakta uttryck som ”gå bort” i stället för ”avlida”.

Stig är kyrkligt aktiv och genomför i det sammanhanget ibland personliga samtal med personer som behöver stöd. I dessa samtal undviker han engelska för att skapa en känsla av närhet och förtrolighet med den han talar med.

Någonting annat som inverkar är vem lyssnaren är. Fredrik, Auður, Hrafnkell och Þorsteinn tycker att det är viktigt att inte använda engelska ord och uttryck i samtal med någon som inte behärskar engelska så bra. Fredrik uttrycker det såhär:

(Citat 20)

[Det är viktigt] att anpassa det till mottagaren och så. Om jag skickar ett mejl till någon som är van att prata engelska i ... med de termerna så ... då använder man de engelska termerna för att göra det lätt för den, men är det någon som inte är bekväm med engelskan så är det ... osnyggt ... att använda engelska.

Fredrik strävar alltså efter att anpassa sitt språkbruk till den person som lyssnar eller läser.

Att engelskan hör mindre hemma i samtal med äldre tycker både Maja och Særún. Særún använder även medvetet mindre engelska när hon talar med personer som hon vet är negativt inställda till främmande påverkan på språket.

Att de engelska orden och uttrycken ger upphov till både positiva och negativa känslor blev tydligt i avsnitt 5.1.1 om enkätens öppna fråga om fördelar och nackdelar med inflödet av engelska lånord. I intervjuerna kommer liknande åsikter till uttryck, där det mest positiva är att språket utvecklas och det mest negativa att språket försvinner. Mycket av det som de mestadels positivt inställda informanterna tar upp som fördelar tas av de mer negativt inställda upp som nackdelar. Fredrik ser fördelar i ett språk som som utvecklas och ett ordförråd som blir större, medan Kristina och Stig inte ser någon utveckling, utan snarare en försvagning. Stig säger att det som vissa kallar utveckling sker i för stor utsträckning, så att svenskan blir ett mindre användbart språk. Hrafnkell är positivt inställd och ser förändringarna som ett sätt för språket att utvecklas och bli rikare. Han betonar dock att de engelska ord och uttryck man tar in inte får ersätta de isländska och att det bara är positivt – om orden anpassas stavningsmässigt och grammatiskt.

Kristina ser en fara i att det unika med svenskan kommer att försvinna. Också Fredrik tror att ”svenskans särpräglade identitet” kan komma att förändras och förnyas, men han ser det som en naturlig utveckling och ingenting negativt. Fredrik tycker också att det är positivt om flera språk närmar sig varandra, eftersom detta leder till att det blir lättare att lära sig andra språk än modersmålet och att ha kontakter med andra länder. Kristina tycker också att språket utvecklas i kontakt med omvärlden, men menar att man då också måste låta sig påverkas av andra språk och inte bara engelskan.

(Citat 21)

Det är klart att [ett språk] utvecklas genom att man får, eh ... kontakt, så att säga, med sin omvärld. Så det är ju naturligt att man får in ... andra uttryck. Men jag kanske skulle önska att svenskarna inte var så *totalt* inriktade mot engelskan, därför att vi är ganska slutna egentligen, det finns ju väldigt mycket vi kan, alltså, det finns väldigt mycket kultur som går oss förbi därför att vi tittar bara mot USA. Man kan titta till exempel på ... på Norge. Norrmännen de, de följer noggrant varenda film och varenda bok som ges ut i Sverige, men vi har ingen aning om deras filmer eller, och missar säkert väldigt mycket av deras litteratur.

Kristina tycker, precis som Fredrik, att det är berikande att ha kontakt med andra länder och språk. Det hon vänder sig emot är att Sverige fokuserar så mycket på det amerikanska. Hon menar att detta leder till att mycket kultur från andra länder inte når Sverige. Kristina anser också att Norge är ett nordiskt land som i mycket högre utsträckning än Sverige är öppet för intryck från andra länder än USA.

Særún och Auður uttrycker inga starka känslor varken för eller emot engelskan. Særún säger i intervjun att engelskan är okej, så läge isländskan hålls vid liv. Auður ser det främsta problemet inte i engelskan, utan i en allmänt dålig språkkänsla hos många i dag. Denna

språkkänsla menar hon kan leda till negativa förändringar. Þorsteinn säger att han egentligen inte ser någonting positivt med bruket av engelska, utom att det kan vara lite kul ibland.

Den sista av enkätens öppna frågor som diskuterades i intervjun var den om uttryck i stil med *what's up?*, *guess what?* och *as we speak*. I den isländska enkäten fanns också det vanliga uttrycket *meika sens* med som ett exempel. Alla informanter utom Stig säger att de använder, eller skulle kunna tänka sig att använda, liknande uttryck. Gemensamt för flera är att de gör det i tal, men inte i skrift.

Stig säger att han inte alls använder liknande uttryck eftersom han tycker att det finns svenska uttryck för samma saker. Han hör denna typ av uttryck användas ibland och då främst av ungdomar. Hrafnkell hör uttrycken hos sådana som är bra på engelska, själv säger han sig endast använda *meika sens*. Han tycker att de flesta liknande uttryck passar vissa grupper mer än andra och säger att:

(Citat 22)

Ég held að sumir nota miklu meira þessi orð en aðrir. [...] Ég held að það eru þeir sem hafa einhvern veginn meiri tenging ... og held líka að það eru bara þeir sem eru betri í ensku, lært meira ensku, þeir ... þeir mun hafa svona ... eru tamara að nota þessi ensk orð. En mamma, sem er íslenskukennari [...] hún mundi kannski ekki fara að segja „as we speak“. [...] Það truflar mig ekkert ef einhver notar þetta tungutæki, en fyrir mig er það ekkert vandamál, en mér þætti eitthvað skrýtið ef amma væri að tala hvaatsuup (skratt) það passar ekki. En ... en kannski ef það væri félagi minn þá væri það kannski allt annað.

’Jag tror att vissa använder de här orden mycket mer än andra. [...] Jag tror att det är de som har på något sätt mer koppling ... och jag tror också att det helt enkelt är de som är bättre på engelska, som har lärt sig mer engelska, de ... de har nog sådär ... är vanare att använda engelska ord. Men mamma, som är isländsklärare [...] hon skulle kanske inte säga ”as we speak”. [...] Det gör mig inget om någon använder de här uttryckssätten, för mig är det inga problem, men jag skulle tycka att det var lite konstigt om mormor/farmor sa hvaatsuup (skratt) det passar inte. Men ... men kanske om det var en kompis då kanske det skulle vara något helt annat.’

Hrafnkell säger att de som framför allt använder dessa uttryck är de som är bra på engelska och har studerat mycket engelska. Han nämner också sådana som har bott utomlands. Hrafnkell har ingenting emot uttrycken, men skulle reagera om han hörde sin mormor/farmor säga något liknande.

Kristina, Særún och Þorsteinn använder, eller skulle kunna använda, de nämnda uttrycken och liknande med skämtsam ton. När jag i intervjun frågar Kristina om hon skulle kunna använda denna typ av uttryck säger hon:

(Citat 23)

Ja, det ka... (skratt) det, det händer ju självklart. Men det, alltså, det är ju helt onödigt och det där, det där är ju ganska töntiga uttryck som egentligen bara, ja det kommer ju mycket mera på Facebook och sådär och du vet sättet som man kommunicerar när man mejlar till varandra och sådär. Men det, alltså vissa, det är klart att används de mycket så, så kommer det ju in. BFF [uttalat på engelska] till exempel, det är ingenting jag använder men (full i skratt) det är någonting som ... slinker in i språket. O-M-G [uttalat på svenska, med betoning på varje bokstav], det är ju också ... (skratt)

Intrycket är att Kristina använder den här typen av engelska uttryck, men att hon skäms lite för det. Hon tycker egentligen att det är ”helt onödigt” och att uttrycken är ”ganska töntiga”, men möter och använder dem på internet i sociala medier och mejlkonversationer.

Særún och Þorsteinn skulle båda kunna tänka sig att använda liknande uttryck i informella situationer tillsammans med vänner. Þorsteins grundinställning till uttrycken är negativ, men i enkäten skriver han att han använder dem ”stundum, sjaldan” (sv. ’ibland, sällan’). Sådär beskriver han sitt förhållningssätt till uttrycken:

(Citat 24)

Hallærislegt. [...] Ég get betur skilið ef maður notar eitthvert orð sko. [...] Ég hugsa ég mundi gera það eh ... svona meira í gríni. Þegar ég er að tala við einhvern sem ég þekki vel og svona, bara til að ýkja ... og glotta um leið.

’Löjligt. [...] Jag förstår ju bättre om man använder enstaka ord [...] Jag tänker att jag skulle göra det eh ... sådär mer på skämt. När jag talar med någon som jag känner väl och så, bara för att bre på ... och sedan flina åt det.’

Þorsteinn är negativ, men tycker att uttrycken kan fylla en funktion i skämtsamma situationer tillsammans med personer han känner väl. Han skulle kunna använda uttrycken som ett sätt att ge det han säger en annan ton och en skämtsam effekt. Funktionen blir därmed kommunikativ genom att engelskan skapar variation och komisk effekt.

5.2.3 Anpassad stavning och böjning

Bland enkätens påståenden finns två som handlar om inställningen till att anpassa engelska lånord till inhemska stavning och böjning. Dessa påståenden fick de intervjuade informanterna kommentera och resonera kring i intervjun.

Informanterna är i allmänhet positivt inställda till anpassning av lånord. De enda som uttrycker tveksamhet är Maja och Fredrik. Maja tar delvis avstånd till att det skulle vara positivt att anpassa stavning och böjning till svenska. Fredrik instämmer helt gällande stavningen, men tar helt avstånd vad gäller böjningen. Anledningen till det är att han anser att plural-s blivit helt naturligt på svenska och inte utgör något problem. Han tycker dock att stavningen ska följa svenska regler för att skapa konsekvens. Maja tycker att det finns positiva sidor av att anpassa ord, men att det negativa väger över:

(Citat 25)

Det kan vara positivt att man anpassar dem för det blir mer, det blir lättare för dem som har svårare för engelska eller inte är så bekanta med engelska att förstå stavningen för den kan man mer gissa sig fram om det stavas på svenskt vis. Mest så tänker jag att det är negativt för att det kan se så fult ut, att det ser så på låtsas ut om man tar ett engelskt ord och bara skriver om det ... till en svensk stavning. [...] det känns mer äkta om man håller kvar stavningen från det engelska ordet ... det känns mer som ett hemmagjort språk om man ändrar det.

Övriga sex informanter är övervägande positivt inställda till anpassning av både stavning och böjning. Kristina tycker att en anpassad stavning är en viktig del i att bevara svenskan. Om ord lånas in direkt tar engelskan över, menar hon. Stig instämmer delvis och tycker att det oftast är bättre att anpassa stavningen, alternativt skapa nya inhemska ord. Det finns dock

vissa exempel som han inte tycker fungerar med svensk stavning. Han tar upp *mejl/mail* (som också utgjorde exempel i enkäten), vilket han tycker ser felstavat ut på svenska. Att böjningen ska anpassas instämmer han helt i och säger, till skillnad från Fredrik, att plural-s inte finns i svenskan.

Særún ser också flest fördelar med att anpassa stavningen av engelska ord. Det är ett sätt att bevara språket och gör det också mindre komplicerat. Däremot tycker hon att det är onödigt att försöka ändra stavningen på ord som redan vants in med en annan stavning. Hrafnkell har en liknande inställning och menar att om man anpassar ett ord:

(Citat 26)

... þá verður orðið íslenskt, ef þú tekur það bara: yoga á ... á ensku, þá ertu með orð sem passar ekki inn, er gestur, sko, í landinu.

’... då blir ordet isländskt, om du bara tar det: yoga på ... på engelska, då har du ett ord som inte passar in, är en gäst, liksom, i landet.’

Hrafnkell ser på icke-anpassade ord som ”gäster” i språket och tycker inte att de är en del av isländskan. Om ordet däremot stavas och böjs på isländskt vis blir det isländskt. Hrafnkell säger att hans inställning har förändrats med åren och menar att han nog var mer negativt inställd när han var yngre. Auður är inne på samma spår som Hrafnkell och menar att ett ord över huvud taget inte kan användas om det inte böjs efter isländskt mönster.

Samtliga fyra isländska informanter är positivt inställda till den på Island djupt rotade traditionen att skapa inhemska ord för nya företeelser. De tar dock upp att alla ord inte lyckas få fäste hos befolkningen och att det är viktigt att de nyskapade isländska orden inte görs längre och mer komplicerade än den utländska förlagan. Þorsteinn tycker att de nya orden oftast lyckas bra och att de gör sig bättre än lånoord.

5.3 Sammanfattning

Avsnitt 5 gör tydligt att de två informantgrupperna i undersökningen framstår som mer lika än olika, även om det finns några tydliga skillnader grupperna emellan.

En stor likhet är att kunskaper i engelska värderas högt av både svenskar och islänningar. Även i frågan om hurvida man använder för mycket engelska i Sverige/på Island tycks åsikterna i de två informantgrupperna vara desamma. Både bland svenskarna och islänningarna instämmer hälften helt eller delvis i påståendet, medan den andra halvan helt eller delvis tar avstånd. I båda grupperna finns en (svag) tendens till att äldre håller med i högre grad än yngre.

Svenskarna och islänningarna lyfter också fram samma fördelar med inflödet av engelska lånoord: att de utvecklar språket, är viktiga i dagens globaliserade samhälle och att de ofta är smidigare än inhemska motsvarigheter. Grupperna är också överens om att lånoord helst inte ska ersätta befintliga begrepp, utan antingen leva sida vid sida med ett inhemskt ord eller benämna en helt ny företeelse. Informanterna har med andra ord en mer accepterande inställning gentemot kulturlån än kärnlån.

Båda grupperna tycker att bruk av engelska passar bäst inom IT, teknik och vetenskap. Gemensamt för många från båda grupperna är också åsikten att engelska ord i många fall är

mer avslappnade, mindre högtidliga och att de gör det lättare att uttrycka sig kort, koncist och enkelt. Varken svenskar eller islänningar tycker dock att engelskan passar i formella sammanhang eller i sällskap av personer som inte är så bevandrade i engelska.

En betydande skillnad mellan de två grupperna är att de isländska informanterna är mycket positivt inställda till anpassning av lånord, medan svenskarna ställer sig mer tveksamma. Av islänningarna tycker 71 % att det är positivt att anpassa lånords stavning till inhemska regler och lika många tycker att böjningen av orden ska anpassas på samma sätt. Bland de svenska informanterna är 35 % positivt inställda till anpassad stavning och 26 % till anpassad böjning. Flera isländska informanter tar upp frågan upprepade gånger i enkäten och betonar att lånord är positivt, så länge de anpassas till isländskan. Också i ordparen syns samma tendens då fler isländska informanter genomgående väljer det inhemska stavningsalternativet, medan svenskarna gör detsamma i fem av elva ordpar.

Ytterligare skillnader är att det bland de svenska informanterna finns en åsikt att det egna språket är fattigt och berikas av engelskan. Flera isländska informanter tycker tvärtom att engelskan gör det egna språket fattigare.

Slutligen är en tydlig skillnad att de flesta svenska informanterna tycks vara positivt inställda till sitt eget bruk av engelska, som de beskriver som ”festligt” och som ett sätt att ”krydda” språket. Bland de isländska informanterna ger många i stället intryck av att vara besvärade av hur mycket engelska de använder. Åsikter som kommer fram i enkäten är att det är pinsamt att behöva använda ett ord på engelska, att det är en ful ovana och att det ger en känsla av att man inte behärskar sitt modersmål ordentligt.

Genom de åtta intervjuerna fördjupas och problematiseras svaren från enkätundersökningen. Att det är viktigt att behärska engelska är informanterna som tidigare nämnts överens om. I intervjuerna skymtar dock en viss oro för att engelskan ska påverka de nationella särarterna. Kunskaper i andra språk lyfts också fram som viktiga och någonting som inte får glömmas bort till förmån för engelskan. Att inte behärska engelska anses vara begränsande på många sätt. Bland annat kan det utgöra ett hinder i arbetslivet och göra det svårare att tillgodogöra sig information från medier. De isländska informanterna tycker alla att det är positivt att lära sig ett annat nordiskt språk. Däremot skulle det inte nödvändigtvis behöva vara danska, som i nuläget.

De intervjuade informanter som tycker att engelska används för mycket i Sverige/på Island menar att engelskan tränger undan det inhemska språket. Särskilt viktigt är det att inte låta det egna språket hamna efter i områden som teknik och IT där utvecklingen är snabb och spridningen hög. Informanter som inte anser att engelskan används för mycket tycker att bruket snarare är utvecklande än utarmande. Engelskan fyller en verbaliserande funktion och gör det möjligt att uttrycka sådant som tidigare varit omöjligt och att komma åt exakt det man vill säga. Alla isländska intervjuade informanter är av uppfattningen att det används mer engelska i svenskan än i isländskan. Nästan alla åtta informanter tycker att det känns som att bruket av engelska ökar, även om lånorden som fenomen inte gör det. Mest engelska möter informanterna inom IT, teknik, media, utbildning och vissa yrkesområden. Att engelskan är särskilt utbredd just inom dessa områden kan bero på att den har högre status eller bara att engelska begrepp är enklare eller mer invanda.

Anpassad stavning och böjning ger för det mesta upphov till positiva kommentarer i intervjuerna. Anpassningen gör språket mindre komplicerat och hindrar engelskan från att ta över i för hög grad. Ord med engelsk stavning eller böjning blir inte en del av det inhemska språket och är mer svår använda enligt de positivt inställda informanterna. De informanter som föredrar engelsk stavning menar att anpassning kan se fult och hemgjort ut. Det uppfattas också som mindre ”på riktigt” än den ursprungliga stavningen och kan se felstavat ut. Att böja engelska lånord med plural-s kan accepteras eftersom denna böjning, åtminstone enligt en informant, är naturlig på svenska.

6 Sammanfattande diskussion

Syftet med denna undersökning var att beskriva hur bruket av engelska ser ut i svenska och isländska i dag samt att undersöka om det finns några skillnader i fråga om hur språkbrukarna förhåller sig till engelsk påverkan. Genom en kvantitativ undersökningen av ett material bestående av bloggtexter undersöktes bruket av engelska i vardagligt skriftspråk. Med hjälp av en enkät och ett antal intervjuer var det också möjligt att se exempel på hur språkbrukarna resonerar om engelskans påverkan på det egna språket.

I detta avsnitt sammanfattas och diskuteras undersökningens resultat. I 6.1 redogörs för undersökningen av bloggmaterialet och i 6.2 diskuteras utfallet av attitydundersökningen.

6.1 Del 1: Bloggundersökningen

Bloggmaterialet undersöktes utifrån två frågeställningar:

- Vilken typ av ord lånas in i respektive språk? Finns det några skillnader mellan de två språken?
- I vilken grad anpassas orden till det inhemska språket gällande stavning och böjning?

Angående den första frågan är det i mitt material gemensamt för de två språken att bland ordklasserna låna in absolut flest substantiv. En bra bit över hälften av de ord som markerats som engelska utgörs av substantiv. I det isländska materialet finns en större andel adjektiv än i det svenska (22 % jämfört med 12 %). Om detta är en slump eller om isländskan faktiskt lånar in mer adjektiv än svenskan är svårt att säga. Den enda ledtråd jag har åt något håll är att ett par islänningar i enkäten skriver att de anser att just engelska adjektiv ofta utgör användbara lånord. Ovanligast i de båda språkens material är interjektioner och adverb.

De mest frekventa orden i de två textmassorna liknar varandra. Allra mest frekvent i båda materialen är ordet ”blogg”, vilket utan tvekan förklaras av att det är just bloggtexter som utgör materialet. De ord som utmärker sig som särskilt vanliga i mitt material är förstås inte nödvändigtvis de vanligaste exemplen på bruk av engelska i Sverige/på Island generellt. Även om materialet är någorlunda stort består texterna av en särskild genre där vissa ord säkerligen används mer och andra mindre än vad de skulle göra i ett annat sammanhang. I och med att de olika källbloggarna har varierande, mer eller mindre uttalade, teman (mat, politik, mode, litteratur o.s.v.) är materialet i sammanhanget ändå brett och mångskiftande.

I hur hög grad de inlånade orden och uttrycken anpassas till det inhemska språkets stavning och böjning skiljer sig åt mellan det svenska och det isländska materialet. I den svenska textmassan består bruket av engelska till 83 % av direktlån och 12 % anpassade lån (resterande procent utgörs av namn på varumärken samt ord som har två alternativa stavningar). I det isländska materialet är 60 % direktlån och 36 % anpassade lån. I båda materialen är direktlånen med andra ord fler än de anpassade. Direktlånen utgör dock en större del av det svenska materialet än det isländska.

Av de 62 lånord som i det isländska materialet förekommer böjda i genus, kongruens eller tempus (grundformer borträknade) är 8 stycken böjda efter engelskt mönster, oftast med plural-s. I det svenska materialet finns 42 böjda ord och av dessa böjs 18 stycken engelskt,

även här oftast med plural-s. Omräknat i procent utgör engelsk böjning 13 % av de isländska och 43 % av de svenska böjda orden.

Att anpassning av lånord är både vanligt och accepterat på Island visar både tidigare forskning (se t.ex. Hanna Óladóttir 2009, Baldur Jónsson 2002) och den attitydundersökning som presenterats här. I avsnitt 5.1.4 visade det sig att undersökningens isländska informanter var betydligt mer positivt inställda till att anpassa stavning och böjning av inlånade ord och uttryck efter inhemska regler. I enkätens ordpar valde genomgående fler isländska informanter det inhemska än det engelska alternativet, utom i ordparet *sánd/sound* där fördelningen mellan inhemskt och engelskt alternativ var densamma. Slutligen syns samma sak i enkätens öppna frågor och i intervjuerna. Flera gånger påtalar isländska informanter att bruk av engelska kan vara mycket positivt, så länge stavning och böjning anpassas. Denna åsikt uttrycks inte av någon svensk informant. Att det är vanligare att anpassa lånord på isländska än på svenska är det ingen tvekan om. Förmodligen är detta en stor del av förklaringen till varför de isländska informanterna är så mycket mer benägna att acceptera (eller snarare föredra) inhemsk stavning av lånord.

6.2 Del 2: Attitydundersökningen

För undersökningen av svenskars och islänningars attityder till bruk av engelska låg följande tre frågeställningar till grund:

- Vad anser svenskar respektive islänningar om engelska influenser i språket?
- Hur anser de att de själva använder engelska i sitt språk?
- Vilka funktioner fyller bruket av engelska hos informanterna?

De svenska och de isländska informanterna är överens om att engelskkunskaper är mycket viktiga i dag. I intervjuerna motiveras detta med att samhället är så globaliserat i dag och att det därför är viktigt att kunna ta till sig information och ha kontakt med andra delar av världen. Några informanter påtalar att det för det mesta inte är något krav att kunna engelska, men att det ofta är begränsande att inte kunna det.

Något informanterna inte är överens om är huruvida det används för mycket engelska i samhället i dag eller ej. Hälften anser att så är fallet, medan hälften tar avstånd. Däremot ser fördelningen nästan helt likadan ut i de två informantgrupperna. Av svenskarna väljer 51 % något av de avståndstagande alternativen och 49 % något av de instämmande. Bland islänningarna är fördelningen 50 % på varje sida. I denna fråga framstår med andra ord islänningarna inte som mer puristiska än svenskarna. Det tycks helt enkelt finnas en grupp som är mer tveksam till engelskan och en annan som är positiv. Åldersmässigt finns det i båda grupperna en viss tendens till att äldre informanter är negativare till engelska än yngre. I båda språken börjar fler informanter hålla med än ta avstånd från och med åldersgruppen 40–49. Skillnaden på antal informanter som håller med och tar avstånd är dock oftast inte särskilt stor, ofta är det bara några få personers skillnad.

Över hälften av informanterna i varje grupp tror att engelskan kan komma att påverka för mycket och möjligen ta över från det inhemska språket inom vissa områden. I dagsläget

tycker dock de flesta att svenska respektive isländska kan användas inom alla områden och i alla sammanhang.

Många, både svenskar och islänningar, anser att det finns tillfällen när engelska ord och uttryck passar bättre än svenska/isländska. Områden där detta ofta gäller är IT, teknik, vetenskap och vissa yrkesområden. Detta bland annat för att det är positivt att många länder använder samma terminologi inom ett område. Även när man diskuterar sport och musik passar engelskan ibland bättre. Svordomar nämner några informanter som ett område där engelskan passar bra på grund av att det låter lite mildare att svära på engelska. Andra informanter menar tvärtom att svordomar är något som inte bör lånas från engelskan.

Engelska bör enligt informanterna inte heller användas i formella eller officiella sammanhang eller i mediespråk. Man undviker den också i sällskap med vissa grupper, oftast nämns barn och äldre. Motiveringen till det är att det kan uppstå förståelseproblem. I sällskap med barn ska man som vuxen enligt vissa informanter föregå med gott exempel och därför inte överanvända engelska. Andra tillfällen där informanterna tycker att engelskan inte lämpar sig är när man vill göra gott intryck, t.ex. på anställningsintervju. Dessutom kan engelska passa mindre bra i informellare situationer. En svensk informant menar att det ”att svänga sig med engelska uttryck på pubben kan låta pretentiöst”.

Det egna språkbruket ger upphov till olika tankar och känslor. En del informanter tycker inte att de använder särskilt mycket engelska. Ofta tycks detta vara ett medvetet val och den absolut vanligaste motiveringen är att man vill värna om och bevara språket. En annan vanlig motivering är att det inte behövs om man har tillräckligt bra ordförråd på svenska/isländska.

Större delen av informanterna anser dock att de själva använder mycket engelska ord och uttryck i sin vardag. Huruvida det uppfattas som positivt eller negativt varierar dock. Här finns en skillnad mellan de svenska och de isländska informanterna, där de isländska är mer benägna att se sitt bruk av engelska som någonting negativt. Många uttrycker att de inte är nöjda med den utsträckning i vilken de använder engelska. Det beskrivs som en dålig vana och vissa känner det som om de inte behärskar sitt modersmål till fullo. En informant skriver att hon tycker att det känns genant att ’sletta’ på engelska. De flesta svenska informanter beskriver tvärtom sin engelskanvändning som någonting positivt, roligt och utvecklande. Den här skillnaden skulle kunna härledas till de olika ländernas språkpolitik och officiella inställning till engelska. Som beskrevs i uppsatsens bakgrundsavsnitt är inställningen från svenska språkvårdsorgan liberal och utgår från det faktiska språkbruket, medan det på Island traditionellt sätt funnits en stark vilja att värna om och bevara språket i ett relativt oförändrat skick. Några av undersökningens svenska informanter efterfrågar till och med tydligare riktlinjer för hur man ”ska” prata och skriva. De olika officiella inställningarna till lånord inverkar säkerligen på språkbrukarna, vilket i denna undersökning visar sig genom att många av de isländska informanterna har en känsla av att de ”gör fel” när de använder engelska ord och uttryck. En liknande tanke finns hos Hanna Óladóttirs (2009:118) informanter som framhåller att det är viktigt att inte ”sletta” (använda icke-etablerat språk) på engelska i sällskap med personer som inte är isländska. Detta för att visa att språket är så rent och traditionellt som ryktet säger. Både informanterna i min och Hanna Óladóttirs undersökning tycks med andra ord gärna vilja upprätthålla bilden av isländskan som ett oförändrat språk.

Att använda engelska är ett brott mot detta och ses därför som negativt, även av personer som själva anser sig använda mycket engelska.

Ytterligare en intressant iakttagelse som flera informanter gjort om sitt eget språkbruk är att det ibland är svårt att hitta det inhemska ord de söker och att de därför *måste* använda det engelska, eftersom det är det enda som dyker upp. En isländsk informant menar dessutom att vissa saker är lättare att säga på engelska för att det är det språk man oftast hör dem på. Exemplet som ges är frasen "I love you" jämfört med isländska "ég elska þig". Flera av informanterna som skriver att det hänt att de inte hittat rätt inhemskt ord känner viss oro inför det och är inte tillfreds med situationen. Denna iakttagelse, och särskilt att den var så vanlig, förvånade mig. Informanterna som berättar om dylika händelser har svenska/isländska som modersmål och skriver inte att de bott utomlands länge eller liknande. Att engelskan då kommer före i vissa lägen hade jag inte väntat mig. Informanterna skriver ingenting om huruvida det händer i några särskilda sammanhang, förutom i det nämnda exemplet med "I love you". Gissningsvis handlar det om tillfällen där informanten är van vid ett engelskt ordförråd, exempelvis i yrkeslivet eller kultursfären. Det är att dra det för långt att tala om domänförlust här, men någonting liknande tycks det ändå handla om.

Att bruket av engelska fyller många funktioner för informanterna blir tydligt både i enkäten och i intervjuerna. Först och främst finns en verbaliserande funktion då det enligt många finns ett behov för att låna in nya ord i språket. Allt som kan uttryckas på engelska finns inte i svenskan eller isländskan och mycket av det är svåröversatt, enligt många informanter. Exempel på sådana ord och uttryck som tas upp i enkäten och intervjuerna är *meika sens*, *performance*, *confronta*, *outfit* och *intense*. De engelska orden fyller också en kommunikativ funktion genom att komplettera liknande svenska eller isländska ord, men ändra betydelsen en aning genom att förstärka eller avdramatisera. Ett exempel på det är svordomar som några informanter anser blir mildare på engelska än på det egna språket. Engelskan kan också ge "extra krydda" till det man vill säga och få yttrandet att utstråla "tuff attityd" eller en "internationell och fräck" känsla.

Den humoristiska funktionen tas upp av många, inte minst i samband med uttryck som "whats up?" och "guess what?". Ett stort antal informanter skriver att de använder liknande uttryck för att "ge komisk effekt" eller "skoja till det". Uttrycken används också för att åstadkomma rätt stil i textmeddelanden och internetspråk och ge färg åt samtalet. Engelskan kan också fylla en psyko-social funktion genom att den hjälper till att markera grupptillhörighet, både inom yrkesområden och andra sociala grupper.

Sammanfattningsvis finns det alltså vissa skillnader, men också många likheter, mellan svenskan och isländskan samt språkens talare. Både svenskar och islänningar värdesätter kunskaper i engelska. Lika många tycker att engelskan används för mycket i dag som att den inte gör det. En stor skillnad är att anpassad stavning och böjning används betydligt mer på isländska och att de isländska språkbrukarna föredrar detta tillvägagångssätt i hanterandet av lånord, medan svenskarna inte är lika överygade. En annan skillnad är att svenskarna i undersökningen över lag är positivt inställda till sitt eget bruk av engelska, medan islänningarna är negativa och anser det som en dålig vana och någonting pinsamt. Slutsatsen av undersökning blir att islänningar inte tycks vara mer puristiska än svenskar, men att de har en känsla av att de borde vara det.

Litteraturlista

- Aitchison, Jean, 1991: *Language change: progress or decay?* Cambridge: Cambridge Univ. Press.
- Ajzen, Icek, 2005: *Attitudes, personality and behaviour*. Maidenhead: Open University Press.
- Baldur Jónsson, 2002: *Málgreinar: afmælisrit Baldurs Jónssonar með úrvali greina eftir hann*. Reykjavík: Íslensk málnefnd.
- Bijvoet, Ellen, 1998: *Sverigefinnar tycker och talar: om språkattityder och stilistisk känslighet hos två generationer sverigefinnar*. Uppsala: Skrifter utgivna av Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet.
- Bijvoet, Ellen, 2007: Attityder till språk. I: *Sociolingvistik*. Sundgren, Eva (red.). Stockholm: Liber.
- Boyd, Sally, 2014: Utländska lärare i Sverige – attityder till brytning. I: *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. Hyltenstam, Kenneth & Inger Lindberg (red.). Lund: Studentlitteratur.
- Chrystal, Judith, 1987: Det primära bruket av engelska i svenska tidningstexter. Strategier och funktioner. I: *Svenskans beskrivning, 16. Vol. 1*. Linköping: Univ.
- Couison, Michael, 2010: *Complete sanskrit: teach yourself*. Ohio: McGraw-Hill.
- Dalen, Monika, 2008: *Intervju som metod*. Malmö: Gleerups utbildning.
- Eagly, Alice H. & Chaiken, Shelly, 1993: *The psychology of attitudes*. Fort Worth: Harcourt Brace College Publishers.
- Edlund, Lars-Erik & Hene, Birgitta, 1992: *Lånord i Sverige: om språkförändringar i tid och rum*. Höganäs: Wiken.
- Guðrún Kvaran & Ásta Svavarsdóttir, 2004: *Icelandic*. I: *English in Europe*. Oxford: Clarendon.
- Görlach, Manfred, 2004: Introduction. I: *English in Europe*. Oxford: Clarendon.
- Hanna Óladóttir, 2009: *Shake, sjeik eller mjólkurhristingur? Íslandske holdninger til engelsk språkpåvirkning*. Oslo: Novus.
- Haugen, Einar, 1950.: The Analysis of Linguistic Borrowing. I: *Language. Journal of the Linguistic Society of America*, 26 (1950): S. 210–231. New York.
- Íslensk orðabók*. Mörður Árnason (red.): 2002–2003. Reykjavík: Edda.
- Íslensk orðsifjabók*. Ásgeir Blöndal Magnússon (red.): 1989. Reykjavík: Orðabók Háskólans.
- Jansson, Håkan, 2015: Purism på glid? Studier i nutida isländskt ordbruk. Göteborg: Göteborgs universitet.
- Kotsinas, Ulla-Britt, 2000: Engelska i svensk slang. I: *Svenskan i tiden: verklighet och visioner*. Stockholm: HLS.
- Kvale, Steinar, 2009: *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Myers-Scotton, Carol & John Okeju, 1973: Neighbors and lexical borrowings. I: *Language* 49, s. 871–889. Tillgänglig på: <http://www.jstor.org/stable/412066>.
- Nygård, Pia, 2002: Språkattityder i Sverige. I: *Mål i mun. Förslag till handlingsprogram för svenska språket*. SOU 2007:27. Bilagor. S. 5–44.
- Nyström Höög, Catharina, 2005: *Teamwork? Man kan lika gärna samarbeta: svenska åsikter om importord*. Oslo: Novus.

- Oakes, Leigh, 2001: *Language and national identity: comparing France and Sweden*. Amsterdam: J. Benjamins Pub. Co.
- Ransgart, Martin, 2004: Den svenska språkvårdens syn på importord under 1800- och 1900-talet. I: *"Det främmande" i nordisk språkpolitik: om normering av utländska ord*. Oslo: Novus.
- Ryan, Ellen Bouchard & Giles Howard, 1982: *Attitudes towards language variation: social and applied contexts*. London: E. Arnold.
- Sandøy, Helge & Tore Kristiansen, 2010: *The linguistic consequences of globalization: the Nordic laboratory*. Tillgänglig på: <http://folk.uib.no/hnohs/Publikasjoner/Kristiansen%20and%20Sandoy,%201093,%20The%20linguistic%20consequences,%20IJS%202004.pdf>. [2015.05.17].
- Sharp, Harriet, 2001: *English in Spoken Swedish: a Corpus Study of Two Discourse Domains*. Diss. Stockholm: Univ.
- Stålhammar, Mall, 2010: *Engelskan i svenskan*. Stockholm: Norstedts.
- Svenska akademiens ordlista över svenska språket*, 2006 (13. uppl.). Stockholm: Svenska akademien.
- Svensk ordbok: 100.000 ord och fraser*. Allén, Sture (red.): 1999. Stockholm: Norstedts.
- Szecszy, Elsie M., 2008: Attitudes Toward Language Diversity. I: *Encyclopedia of Bilingual Education*. Josué M. Gonzáles (red.). S. 44–46. Los Angeles: Sage.
- Teleman, Ulf, 2003: *Tradis och funkis: svensk språkvård och språkpolitik efter 1800*. 1. uppl. Stockholm: Norstedts ordbok.
- Trask, Robert L., 1999: *Key concepts in language and linguistics*. London: Routledge.
- Vikør, Lars S. 1993. *The Nordic languages: their status and interrelations*. Oslo: Novus.
- Walker, J., 2005: *Weblog definition published*. Tillgänglig på: <http://jilltxt.net/?p=1340>. [2014.12.09].
- Weinreich, Uriel, 1953: *Languages in contact: findings and problems*. New York: Linguistic circle of New York.
- Wingstedt, Maria, 1998: *Language ideologies and minority language policies in Sweden: historical and contemporary perspectives*. Stockholm: Stockholms universitet.

Bilaga 1: Bruk av engelska i den svenska textmassan

	Substantiv	Adjektiv	Verb	Adverb	Interjektioner	Fraser
1	touch	lovely	lajka	backstage	Enjoy!	Guess what?
2	wrap	galore	posta	Instalately	OMFG	off topic
3	coleslaw	cool	joina		sorry	"up to date"
4	blender	super-	crave:at			behind the scenes
5	kombo	tight	stage:ad			smila upp sig
6	styler	mega-	dressad			pusha sig
7	dip brow	flashigt	swoon			stressa upp mig
8	eyeliner	lågprofilerade	blogga			backade upp
9	dipliners	endimensionell	goes			back in 2012
10	cake eyeliner	nice	spoila			Winter is coming
11	primer	"normcore"	googla			goes out with a bang
12	tutorial	pregnanta	hintar			So I did
13	finish	intersektionella	Spenderade (tid)			as we speak
14	DIY-bloggarna	trixigt	messade			call on me!
15	sajt	glammiga	streama			DIY
16	front row	matchiga	"fejkade amorvbågen"			Gimme please
17	grooming	witty	emfasera			coming of age
18	sneakers	otippat	maila			no matter what
19	kaffe-shop	prime	hypad			limited edition
20	klass (yogaklass)	mean	storstadsstylad			
21	pole dance	amazing	scrolla			
22	heaven	fejk				
23	hashtag	pepp				
24	crossfit	nude				
25	coacher					
26	raw-food					
27	pitstop					
28	Birkenstocks					
29	dippsås					
30	rawkokbok					
31	avokados					
32	scrambled eggs					
33	mac n' cheese					
34	chili					
35	sesamnuggets					
36	creme cheese					
37	Darlings!					
38	The internetz					
39	bruncher					
40	muscovadosocker					
41	bomberjacka					
42	app					
43	chili flakes					
44	heirloom tomato-historia					
45	halloncheesecake					
46	cliffhangerbonanza					

47	backlist				
48	chicklit				
49	superhjärte/superskurk				
50	scanning				
51	blogg				
52	exit				
53	agendan				
54	Espresso House-typ				
55	podcast				
56	chips				
57	Zara Larsson-gate				
58	gymmet				
59	event				
60	tom-barnvagns-debacle				
61	fixande				
62	trixande				
63	singeln				
64	debutalbumet				
65	Spotifylänken				
66	dekstopversionen				
67	produktion				
68	”vintage popup shop”				
69	mothercake				
70	parents of the year-priset				
71	wi-fi				
72	läsflow				
73	liveakt				
74	outfit				
75	Halloweenskvällens				
76	tröttzombie				
77	power point-presentation				
78	Extreme stol makeover				
79	frosting				
80	syrup				
81	swirl				
82	topping				
83	donuts				
84	cupcakes				
85	Cronut				
86	Pulled pork				
87	hipsterfilosofi				
88	”animal style”				
89	curly fries				
90	guilty pleasure				
91	Oprah’s Booklist-bok				
92	comfort food-favorit				
93	roadtrip				
94	food park				
95	Gourdoughs				
96	go to-ställe				
97	happy place				
98	fighten				

99	Coconut					
100	skoldiscoläsken					
101	highlight					
102	dip brow					
103	editorial					
104	Makeupartist					
105	set					
106	Instagram-konto					
107	boxer					
108	normal brief					
109	high waist brief					
110	Rapparen					
111	tajts					
112	crossaction huvud					
113	yoga					
114	granola					
115	pole dance workout					
116	shake					
117	Bookyard babies					
118	printar					
119	hbtq-scen					
120	top och bottom operationer					
121	coming of age-roman					
122	New York-subkultursliv					
123	piercingar					
124	"Empire Sten Building"					
125	vinminglet					
126	selfie					
127	feeling					
128	soundtrack					
129	manager					
130	grungebandet					
131	'basic raised'					
132	The Lovable					
133	Project Runway-profilen					

Bilaga 2: Bruk av engelska i den isländska textmassan

	Substantiv	Adjektiv	Verb	Adverb	Interjektioner	Fraser
1	outlettið	retro	highlight-a	basicly	Hæ	tónaði niður
2	snakk	skyggðar varir (ombre varir)	scoutaði	Overall	LOVVVIIIITTTT	Those days are over
3	popp	“wearable“	secretað		fokkit	try hard
4	smoothie	nude	nýpoppað		sorry	meikaði sens
5	avókadó	“everyday“ maskari	‘feida’		What!	poppa upp
6	bjúty-ábending	næs/nice	like-aðu		ENJOY!	who’s counting?
7	Snickersið	solid	tékka/tjekka/checka			over the top
8	cashew hnetur/kasjú	easy	gúglar			Bring it!
9	trend	elegant	fótósjoppaða			Check it
10	fflingur	reddí	Pródúserað			Love it !
11	gloss	loose	stílísera			boozta upp
12	highlighterinn	sjarmerandi	stoked			IT’S REAL!
13	gelið	boho	soundar			thumbs up!
14	eyeliner	mega	skateaði/‘skatear’			
15	línan	smokey	rokka			
16	“cat-eyes“	töffaralegur	looka			
17	brunch/bröns	BPA-free	“squirta”			
18	sökker	sexí/sexý/sexy	tease-ið			
19	sneak peak	vintage	stressuð			
20	pop-up markaðnum	dreamy				
21	textíl- og grafískur hönnuður	Mínimalískur				
22	outfit	cool				
23	Boost sólinn	metal				
24	feed-ið	wispy				
25	toppur (klædesplagg)	hámelódramatískur				
26	slæðujóga	mísógynískum				
27	”soft bra”	transfóbískum				
28	chunky boots	brilliant				
29	instagröm	femínísku				
30	módel	naív				
31	rokkari	krípí				
32	töffari	súrrealískum				
33	street-style	f??king amazing				
34	blogg	klassík				
35	Butter chicken	heavy STOKED				
36	mangó chutney	trans				
37	like (setja like)	slutty				
38	bissniss	basic				
39	boozt					

40	details				
41	philadelphiaosti				
42	glimmeri				
43	nachos				
44	tropicalbragði				
45	streetwear				
46	svokallaðir „inverts“				
47	cross-dressing persónu				
48	rasisti				
49	klisju				
50	internetið				
51	mince pies				
52	stiltonost				
53	lemon curd				
54	partýinu				
55	feministar				
56	kommentarifrildi				
57	útópíu				
58	sjarmi				
59	Google Docs-skjalið				
60	karakter				
61	spoilera				
62	sándtékk				
63	krípfaktorinn				
64	"teik"				
65	hversdagsmóment				
66	kapítalismans				
67	netinu				
68	“Fiscal Cost				
69	stuff				
70	Introíð				
71	Singles				
72	synthpop hljómsveit				
73	metal				
74	elektróníska sálarmúsík				
75	app				
76	hostelið				
77	rokksveitirnar				
78	all-around nylon sokkur				
79	Air Jordan 3 body-inu				
80	skate-legend				
81	skate session				
82	videoinu				
83	Big-Jumpið				
84	live show				
85	svokallaða off-venue				

	dagskrá					
86	playlisti					
87	dúóið					
88	þungarokkhljómsveitinni					
89	pásu					
90	off-venue					
91	möffins					
92	Halloween					
93	jógúrt					
94	Orkushake-inn					
95	kósý					
96	burlesque dansari					
97	lookið					
98	pósið					
99	flass					
100	"Camera face"					
101	turn on					
102	squirt					
103	ensími					
104	level					

Bilaga 3: Svensk enkät

Förhållandet mellan svenska och engelska

I denna enkät efterfrågas dina åsikter rörande användandet av engelska i dagens svenska. Enkäten är en del av min masteruppsats som handlar om hur engelska används i nordiska språk.

Den inledande delen innehåller tre frågor om din bakgrund. Därefter följer en del bestående av värderingsfrågor där du ombeds ta ställning till några påståenden om engelska och svenska. I en tredje del finns ett antal öppna frågor som handlar om ditt eget språkbruk. Allra sist finns elva exempel på ord som kan stavas på olika sätt. Där väljer du det alternativ du föredrar att använda.

Om du kan tänka dig att träffa mig för en kompletterande intervju finns i slutet av enkäten plats för att bifoga e-postadress eller telefonnummer.

Jag skulle bli mycket tacksam om du ville ägna en stund åt att fylla i enkäten. Tack på förhand!

Med vänliga hälsningar
Nina Ericson

1. Bakgrund

1. Modersmål (ett eller flera):

2. Ålder:

3. Kön:

4. Utbildning:

Grundskola

Gymnasium

Eftergymnasial utbildning

2. Värderingsfrågor

1. Det är mycket viktigt att behärska engelska i dagens samhälle.

Tar helt avstånd

Tar delvis avstånd

Instämmer delvis

Instämmer helt

2. Man använder för mycket engelska i Sverige.

Tar helt avstånd

Tar delvis avstånd

Instämmer delvis

Instämmer helt

3. Det finns risk att engelskan påverkar svenskan för mycket och till och med tar över helt inom vissa områden.

Tar helt avstånd []
Tar delvis avstånd []
Instämmer delvis []
Instämmer helt []

4. I dagsläget kan svenska användas i alla sammanhang och inom alla områden.

Tar helt avstånd []
Tar delvis avstånd []
Instämmer delvis []
Instämmer helt []

5. Svenska språket är mycket viktigt för Sverige, eftersom språket är en del av svenskarnas identitet.

Tar helt avstånd []
Tar delvis avstånd []
Instämmer delvis []
Instämmer helt []

6. Det är positivt att anpassa stavningen av lånord efter svenska regler (t.ex. ”mejl” i stället för ”mail”).

Tar helt avstånd []
Tar delvis avstånd []
Instämmer delvis []
Instämmer helt []

7. Lånord bör anpassas till det svenska böjningssystemet. Således bör det exempelvis kallas *avokador* hellre än *avokados*.

Tar helt avstånd []
Tar delvis avstånd []
Instämmer delvis []
Instämmer helt []

3. Ditt eget språkbruk

1. Anser du att du använder mycket engelska ord och uttryck i vardagen? Om ja; är det positivt eller negativt? Om nej; varför inte?

2. Tycker du att det finns situationer när engelska ord passar bättre än svenska? Motivera gärna.

3. Finns det situationer där det inte passar att använda engelska uttryck?

4. Vilka fördelar respektive nackdelar kan du se med det stora inflödet av engelska lånord i svenskan?

5. I dagligt tal finns engelskan inte enbart i regelrätta lånord, utan kan också dyka upp i uttryck som "what's up?", "guess what?" och "as we speak". Vad anser du om detta och använder du själv liknande uttryck?

4. Ordpar

Vilket alternativ använder du helst (ringa in ett alternativ i varje ordpar)?

- a) podd pod
 ex. "Jag lyssnar ofta på en pod/podd om musik."
- b) web webb
 ex. "Hon jobbar på ett företag med inriktning på webb/web och modern teknik."
- c) skajpa skypa skypea
 ex. "Min pojkvän bor utomlands, så vi försöker skypea/skajpa/skypa så ofta som möjligt."
- d) doping dopning
 ex. "Det är tråkigt när duktiga idrottare åker fast för dopning/doping"
- e) fake fejk
 ex. "Hans leende är inte äkta, det är fejk/fake."
- f) dejt date
 ex. "Jag ska på date/dejt för första gången i kväll."
- g) stajling styling
 ex. "Programledaren borde jobba mer på sin styling/stajling."
- h) nice najs
 ex. "Det vore riktigt najs/nice att åka på semester nu."
- i) fight fjajt
 ex. "Det blev en spännande fjajt/fight om förstaplatsen i tävlingen."
- j) skanna scanna
 ex. "Jag skulle behöva scanna/skanna in det här dokumentet i datorn."
- k) hypad hajpad
 ex. "Den nya storfilmerna har blivit väldigt hajpad/hypad på sistone."

Tack för din medverkan! Om du bor i Uppsala med omnejd och skulle kunna tänka dig att träffa mig för en kompletterande intervju, skriv gärna din e-postadress/ditt telefonnummer i rutan:

Bilaga 4: Isländsk enkät

Sambandið á milli íslensku og ensku

Þessi könnun fjallar um ensk áhrif á íslensku. Þú ert vinsamlegast beðin/n um að láta í ljós skoðun þína á þessu efni með því að svara nokkrum spurningum. Ég er meistaranemi við Háskólann í Uppsölum í Svíþjóð. Könnunin er unnin í sambandi við meistararitgerð mína, sem fjallar um ensku á Norðurlöndunum.

Fyrstu spurningarnar hér að neðan varða bakgrunn þinn; móðurmál, aldur og kyn. Því næst koma nokkrar staðhæfingar þar sem þú ert beðin/n um að meta hve sammála þú ert. Þriðji hluti könnunarinnar inniheldur opnar spurningar um þitt eigið málfar. Að lokum eru nokkur dæmi um orð, stafsett á ólíka vegu. Þú ert beðin/n um að velja þann möguleika sem þú værir líklegust/líklegastur til að nota.

Ef þú býrð nálægt Uppsölum og gætir hugsað þér að hitta mig og leyfa mér að taka við þig viðtal um efni rannsóknarinnar er pláss til að skrifa tölvupóstfangið þitt eða símanúmer í lok könnunarinnar.

Ég væri mjög þakklát ef þú vildir eyða nokkrum mínútum í að fylla út í könnunina.

Með bestu kveðjum og fyrirfram þakklæti,
Nina Ericson

1. Bakgrunnur

1. Móðurmál (eitt eða fleira):

2. Aldur:

3. Kyn:

4. Menntun:

- Grunnskóli []
- Menntaskóli []
- Háskóli []

2. Staðhæfingar

1. Það er mjög mikilvægt að kunna ensku í samfélaginu í dag.

- Mjög ósammála []
- Frekar ósammála []
- Frekar sammála []
- Alveg sammála []

2. Enska er of mikið notuð á Íslandi.

- Mjög ósammála []
- Frekar ósammála []
- Frekar sammála []
- Alveg sammála []

3. Það er hættu á að enskan hafi of mikil áhrif á íslenskuna og gæti jafnvel orðið ríkjandi á sumum sviðum.

- Mjög ósammála []
- Frekar ósammála []
- Frekar sammála []
- Alveg sammála []

4. Í dag er hægt að nota íslensku í hvaða samhengi sem er og á öllum sviðum.

- Mjög ósammála []
- Frekar ósammála []
- Frekar sammála []
- Alveg sammála []

5. Íslenska er mjög mikilvæg fyrir Ísland af því að tungumálið er hluti af sjálfsmynd Íslendinga.

- Mjög ósammála []
- Frekar ósammála []
- Frekar sammála []
- Alveg sammála []

6. Það er góð hugmynd að laga tökuorð að íslenskum stafsetningarreglum (t.d. *jóga* í staðinn fyrir *yoga*).

- Mjög ósammála []
- Frekar ósammála []
- Frekar sammála []
- Alveg sammála []

7. Tökuorð á að laga að íslensku beygingarkerfi. Það er m.ö.o betra að beygja tökuorð samkvæmt íslenskum reglum varðandi föll, kyn og tölu (t.d. *avókadó* í staðinn fyrir *avókadós*).

- Mjög ósammála []
- Frekar ósammála []
- Frekar sammála []
- Alveg sammála []

3. Málfar

1. Notar þú oft ensk orð og orðasambönd? Ef þú svarar já: telur þú það jákvætt eða neikvætt? Ef þú svarar nei: af hvaða ástæðu/m forðast þú að nota ensku?

2. Finnst þér að ensk orð séu í sumum tilfellum heppilegri en íslensk? Rökstyðjið gjarnan.

3. Eru til aðstæður þar sem ensk orð og orðasambönd eru ekki við hæfi?

4. Hvers konar kosti og/eða ókosti getur þú séð varðandi flæði enskra tökuorða í íslensku?

5. Í hversdagslegu máli eru notuð ýmis tökuorð, en líka orðasambönd eins og ”what’s up?”, ”meika sens” og ”as we speak”. Hvað finnst þér um þetta og notar þú sjálf/ur slík orðatiltæki?

4. Orðahópar

Veldu þá stafsetningu sem þú myndir nota (dragðu hring utan um eitt orð í hverjum orðahópi).

- a) nice næs
„*Það væri ógeðslega næs/nice að fara í fri núna.*“
- b) bröns brunch
„*Mér finnst mjög gaman að bjóða upp á brunch/bröns um helgina.*“
- c) tékka tjeikka checka
„*Ég verð að tjeikka/checka/tékka hvort það sé hægt.*“
- d) cashew kasjú
„*Kakan inniheldur margar hnetutegundir: kasjú-/cashew-, jarð- og heslihnetur.*“
- e) möffins muffins
„*Áttu einhverja uppskrift að muffins/möffins eða bollukökum?*“
- f) blog blogg
„*Mig langar að stofna eigið blogg/blog um tísku og tónlist.*“
- g) sánd sound
„*Hún leikur í hljómsveit sem er með mjög sérstakt sound/sánd.*“
- h) jóga yoga
„*Hann kennir stundum námskeið í yoga/jóga.*“
- i) gúgla googla gúggla google
„*Ég þarf að googla/gúgla/gúggla/google þetta til þess að finna útskýringu.*“
- j) party partí partý
„*Viltu fara með mér í partí/partý/party á morgun?*“
- k) rokk rock
„*Mamma er mjög hrifin af rock(i)/rokki en pabbi hlustar frekar á klassíska tónlist.*“

Kærar þakkir fyrir þátttöku þína í þessari rannsókn! Ef þú býrð nálægt Uppsölum og gætir hugsað þér að hitta mig og leyfa mér að taka við þig viðtal um efni rannsóknarinnar, skrifaðu þá tölvupóstfangið þitt eða símanúmer í reitinn.